

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

**MAGYARORSZÁG
KONVERGENCIA PROGRAMJA
2024-2028**

2024. április

Tartalom

1.	Bevezető.....	1
2.	Gazdaságpolitikai célok	2
3.	Makrogazdasági folyamatok és előrejelzés.....	4
3.1.	Külső környezet	4
3.2.	A növekedés összetevői.....	7
3.2.1.	Külgazdaság	10
3.2.2.	Beruházás	13
3.2.3.	Fogyasztás	17
3.3.	Munkaerőpiac.....	19
3.3.1.	Foglalkoztatottság	19
3.3.2.	Keresetek.....	20
3.4.	Inflációs folyamatok.....	23
3.5.	Ciklikus folyamatok.....	25
3.6.	Külső egyensúly	26
3.7.	A kormányzati intézkedések gazdasági hatásainak vizsgálata	27
3.8.	Monetáris és árfolyam-politika	28
3.9.	Pénzügyi szektor	29
4.	A kormányzati szektor hiánya és adóssága	31
4.1.	Költségvetés-politikai célok.....	31
4.2.	2023. évi költségvetés	31
4.3.	2024. évi költségvetés	33
4.4.	2025-28. évi államháztartási folyamatok	34
4.5.	Strukturális egyenleg.....	36
4.6.	A kormányzati szektor adóssága	37
5.	Érzékenységvizsgálatok	41
6.	Az államháztartás hosszú távú fenntarthatósága	43
7.	Az államháztartás minősége.....	44
7.1.	Az államháztartás kiadásainak szerkezete, hatékonysága	44
7.2.	A bevételek szerkezete, hatékonyság	46
7.2.1.	Adópolitikai célok, stratégia	46
7.2.2.	A bevételek szerkezetének ismertetése, az adóbeszedés és az adókedvezmények hatékonyságának leírása, a hatékonyság javítását célzó strukturális intézkedések bemutatása	47
7.2.3.	A bevételi folyamatok elemzése: a bevételek 2023. évi teljesülése, várható alakulása 2024-ben és a középtávú kitekintés	53
8.	Az államháztartás intézményi jellemzői	56
8.1.	Költségvetési keretrendszer	56
8.2.	Az államháztartás-statisztikai adatszolgáltatás felépítése	56
9.	Táblázatok	57

1. BEVEZETŐ

Az Európai Unió tagországai minden év április végéig benyújtják az Európai Unió Tanácsához és az Európai Bizottsághoz a stabilitási vagy konvergencia programjaikat. (Az eurózónán belüli tagállamok stabilitási programot, az eurózónán kívüli tagállamok konvergencia programot készítenek.)

Magyarország 2024. évi konvergencia programja tájékoztatást ad a Kormány gazdaságpolitikai céljairól, részletesen ismerteti a makrogazdasági és költségvetési folyamatokat, különös tekintettel a továbbra is fennálló geopolitikai feszültségek és a kedvezőtlen külső környezet okozta kihívásokra,

valamint az ezekre adott gazdaságpolitikai válaszokra. Bemutatja továbbá a középtávú tervezés részeként a tárgyévre és az azt követő négy évre vonatkozó előrejelzéseket, és az érzékenységvizsgálat keretében alternatív forgatókönyvek makrogazdasági hatásait elemzi.

A konvergencia program a nemzeti reform programmal együtt került kialakításra. Utóbbi dokumentum részletesen tartalmazza a végrehajtott és tervezett szakpolitikai intézkedéseket. A konvergencia program lezárására 2024. április 30-án került sor.

helyeződött az államkasszára a kamatkidadások következtében. Az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 6,7%-a volt. Az államadósság a bruttó hazai termék arányában 73,5%-ra mérséklődött az elmúlt év végén, a 2022. évi 74,1%-ról. A GDP-hez viszonyított államadósság mértéke közel 10 százalékponttal alacsonyabb az európai uniós átlagnál. A Kormány elkötelezett a költségvetési hiány és az államadósság csökkentése mellett, amelynek eredményeként az idei évben a GDP-arányos államháztartási hiány 4,5%-ra, az államadósság ráta pedig 73,2%-ra mérséklődik.

A kedvező külső egyensúlyi mutatók, valamint a háztartások és vállalatok erős jövedelmi pozíciója révén a magyar gazdaság bővülésének újraindulása kiegyensúlyozott módon, egészséges szerkezetben valósulhat meg. A 4% körüli várható infláció a reáljövedelmek gyors emelkedését biztosítja. Az árstabilitás hozzájárul a fogyasztói bizalom helyreállításához, az óvatossági megfontolások enyhüléséhez, amely a munkaerőpiac kedvező folyamataival egyetemben a fogyasztás növekedésének irányába hat. A beruházások várhatóan szintén bővülnek a fogyasztói kereslet élénkülése, az elhalasztott fejlesztések pótlása, a kedvezőbb hitelfelvételi lehetőségek térnyerése, valamint az európai uniós fejlesztési források elérhetősége révén. A vállalati szegmens mellett a lakossági beruházási aktivitás is emelkedhet, amelyben az új otthonteremtési támogatásoknak érdemi szerep jut. Bár a nemzetközi konjunktúra-környezet nem támogató, a kiépülő exportkapacitások mellett a nemzetközi szállítmányozás és a turizmus dinamizálódása is a kivitel bővülését vetíti előre.

Az újrainduló növekedés és az infláció mérséklődése hozzájárul a költségvetés pozíciójának megerősítéséhez. Mindeközben a korábbi évekhez hasonlóan kiemelt cél marad a családok támogatása, a rezsitámogatások biztosítása, emellett továbbra is hangsúlyos szerepet kap a honvédelmi képességek megerősítése. A magyar államadósság-kezelésben továbbra is stratégiai irány a külső kitettség csökkentése, a devizaarány alacsony szinten tartása, valamint az adósság hátralévő futamidejének növelése.

A konvergencia program fokozatosan gyorsuló gazdasági növekedéssel, a GDP-arányos hiány és államadósság csökkenésével számol. Fontos a korábban elért eredmények megtartása, a foglalkoztatás további növelése és a hazai versenyképesség erősítése. A 2020-as éveket különösképp jellemző labilis külső környezet miatt Magyarországnak rugalmasan kell alkalmazkodnia a változó körülményekhez, fejlesztenie kell exportképességét azáltal, hogy ösztönzi az innovációt, támogatja az ipari fejlesztést és diverzifikálja a piacokat. Ezen túlmenően kiemelten kezeli a Kormány az energiatartósság csökkentését, valamint a zöld és digitális átmenet biztosítását.

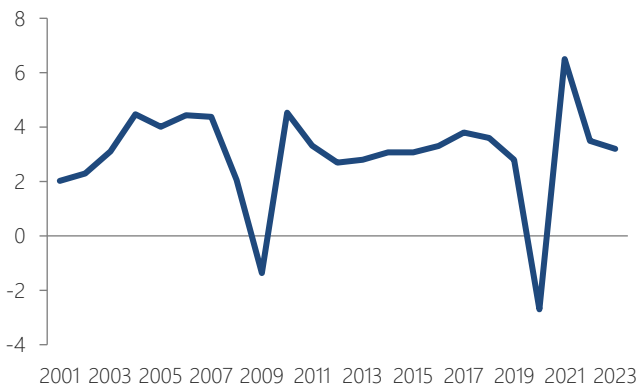
A Kormány intézkedései révén fokozatosan dinamizálódhat a magyar gazdaság, jövőre pedig ismét az európai uniós növekedési rangsor élmezőnyébe kerülhet. A bruttó hazai termék 2024-ben 2,5%-kal nőhet, majd 2025-től térhet vissza a magyar gazdaság korábbi, gyors felzárkózást eredményező, 4%-os ütemű növekedési pályájára.

3. MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK ÉS ELŐREJELZÉS

3.1. KÜLSŐ KÖRNYEZET

A Nemzetközi Valutaalap (IMF) becslése alapján a globális gazdaság a tavalyi évben 3,2 százalékkal bővült, amely érték 0,3 százalékponttal marad el a 2022-es növekedéstől, továbbá megegyezik az idei, valamint a 2025-ös évre prognosztizált értékekkel.

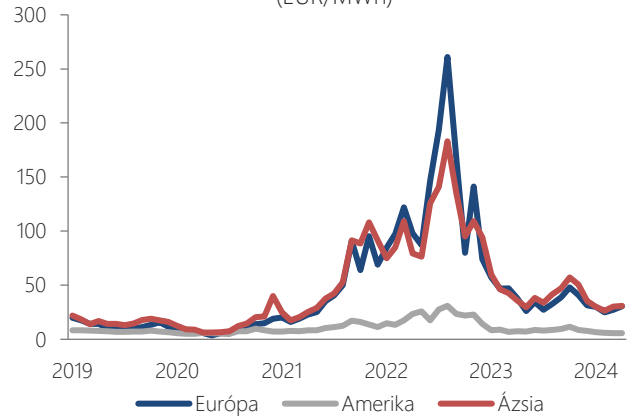
3.1. ábra: A globális GDP alakulása
(év/év, %)

Forrás: IMF, World Bank

A koronavírus-járványt követően az ellátási láncokban történt szakadás, valamint a 2022 tavaszán kezdődött orosz-ukrán háború következtében az energia- és nyersanyagár-jegyzések drasztikus megemelkedése átázódási hullámot indítottak el, amelyre válaszként a központi bankok kamatemelésekkel reagáltak. A monetáris szigorítás 2023-ban évtizedek óta nem tapasztalt magas kamatkörnyezetet eredményezett, amely visszafogta a világ és benne főképp az Európai Unió gazdaságainak növekedését. Ugyanakkor, a korábbi várakozásokhoz képest a világgazdaság ellenállóbbnak bizonyult a globális nehézségekkel szemben, amely teljesítményhez a feltörekvő országok növekedési üteme nagymértékben hozzájárult.

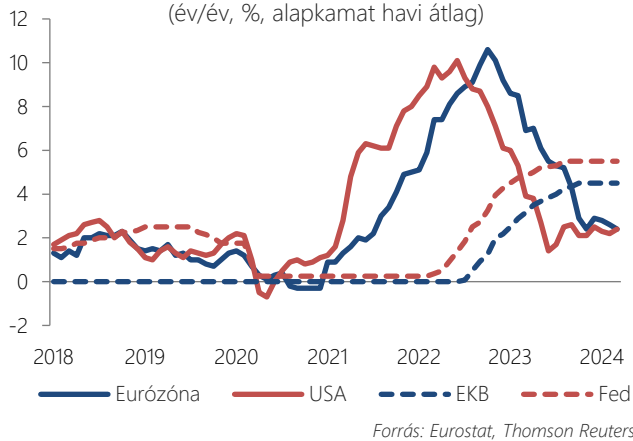
3.2. ábra: A földgáz tőzsdei árának alakulása
(EUR/MWh)

Forrás: Thomson Reuters

2023-ban az eurózóna gyenge teljesítményt mutatott, csupán 0,4 százalékkal növekedett, szemben a 2022-ben tapasztalt 3,4 százalékos bővüléssel. A megemelkedett megélhetési költségek a fogyasztást, a gyenge konjunktúrakilátások és a magas kamatok pedig a beruházásokat fogták vissza. A növekedéshez a külkereskedelem is csak mérsékelt támogatást tudott nyújtani. Az eurózónán belül Németországban 0,3 százalék csökkenést regisztráltak. Európa legnagyobb gazdaságának visszaesése kihatással van az Európai Unió összes országára, köztük Magyarországra is, amelynek a német gazdaság az egyik legfontosabb gazdasági partnere. E tekintetben kiváltképp kedvezőtlen a német ipar hosszabb ideje tartó gyengélkedése, amelynek az előző év végi teljesítménye 11 százalékkal volt alacsonyabb a 2019. évi átlaghoz képest. Az infláció megfékezése érdekében alkalmazott restriktív monetáris politika a pénzügyi válság évei óta nem látott magasságokba emelte a kamatlábakat, illetve tovább zsugorította a szankciós politika és a magas államadósság-szintek következtében már eleve besűkülő gazdaságpolitikai mozgásteret.

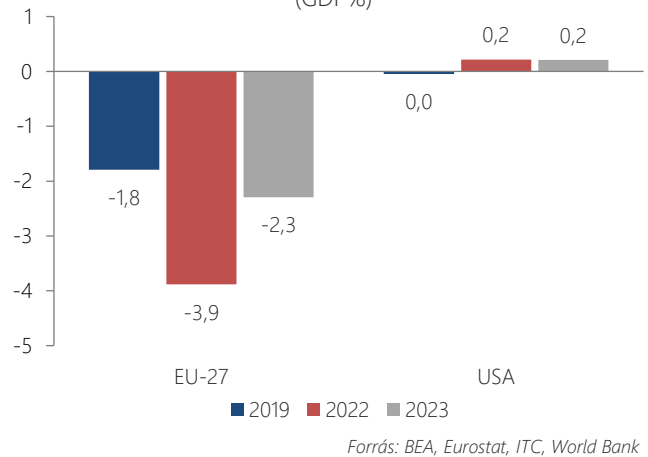
3.3. ábra: A harmonizált fogyasztóiár-index és az alapkamatok alakulása
(év/év, %, alapkamat havi átlag)

Az Egyesült Államokban, a tavalyi év második felében felgyorsuló gazdasági növekedésnek köszönhetően, a kibocsátás volumene 2,5 százalékkal emelkedett. A Fed 2022-ben meginduló, és 2023-ban is fenntartott szigorú monetáris politikája nem fékezte le jelentősen az amerikai gazdaságot, amelyhez több tényező is hozzájárult. Egyrészt a pandémia során folyósított kormányzati támogatásoknak köszönhetően a háztartások jelentős mértékben tudták növelni megtakarításaikat, ezáltal biztosítva maguknak puffereket a magasabb költségek ellenében. Másrészt, a fiskális politika is támogatta a növekedést a világ vezető gazdaságában: a 2022-es 4 százalékos hiányértékét a tavalyi évben 7,5 százalékra növelte az amerikai kormányzat. A részben infrastrukturális és technológiai befektetésekhez juttatott támogatásokkal a szövetségi kormány képes volt serkenteni az ország gazdasági teljesítményét. Harmadrészt, az energiahordozók tekintetében javarészt önellátó Egyesült Államok esetében az energiaárak változása nem érintette negatívan a tengerentúli gazdaságot. Továbbá a cseppfolyósított földgázban (LNG) elsőszámú exportórré válásnak jelentős szerepe volt az amerikai gazdaság globális versenyképességének és a külkereskedelmi mérlegének javításában. Végezetül a kínálati oldalt figyelembe véve elmondható, hogy az Egyesült Államokban a COVID-19 válságot követően javuló foglalkoztatási és részvételi arányok feszes munkaerőpiacot teremtettek, amely lehetővé tette a termelékenység további bővülését.

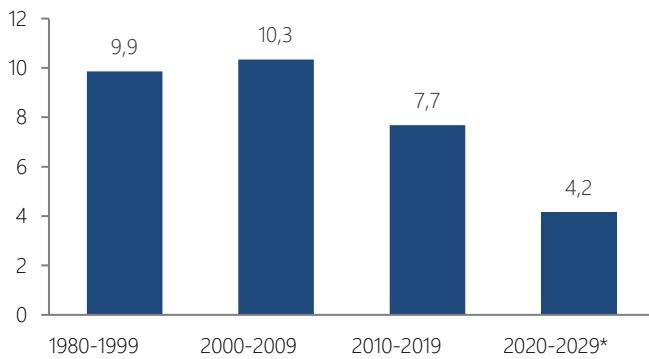
Bár jelenleg a gazdasági kilátások optimista képet festenek a növekedés vonatkozásában, az elhúzódozó inflációs nyomással kapcsolatos félelmek, a pénzügyi piac instabilitása és a jelentős mértékeket öltő költségvetési hiány továbbra is kihívást jelent az USA gazdaságának.

3.4. ábra: Energiahordozók külkereskedelmi egyenlege
(GDP%)

A tavalyi évben az Európai Unió egyik legnagyobb gazdasági partnerének számító Kína 5,2 százalékkal növekedett. Az 5,8 százalékos költségvetési hiány ellenére a kínai gazdaság bővülésének üteme trendszerű csökkenést mutat: az előző évtized első felét jellemző 7 százalékos feletti éves növekedéssel szemben az előrejelzések 5 százalékos alatti bővüléssel számolnak a következő években. A gazdaság növekedését hátráltatja az ingatlanpiacban mutatkozó túlfűtöttség, illetve a belső kereslettel kapcsolatos bizonytalanságok. Utóbbihoz elsősorban a munkaerőpiacot érintő negatív tendencia járul hozzá, amely a fiatalok körében megnövekedett munkanélküliségből eredeztethető. Az üzleti beruházások és az export is mérséklődést mutat, ami a csökkenő világpiaci kereslet, valamint a geopolitikai feszültségek elegyét tükrözi. A központi kormányzat a gazdasági nehézségekre adott válaszként nagymértékű élénkítő és stabilizáló programot jelentett be, amely áttételesen pozitív hatással lehet az európai, így a magyar növekedésre is. Az EU és Magyarország számára fontos kínai piac kapcsán az EU által lebegtetett leválási, illetve kockázatmentesítési megközelítés mesterségesen tovább ronthatja az európai export és beruházási lehetőségeket és egyben a zöld átállást segítő és gyorsító importbeszerzéseket.

3.5. ábra: Kína átlagos GDP-növekedésének alakulása
(százalék)

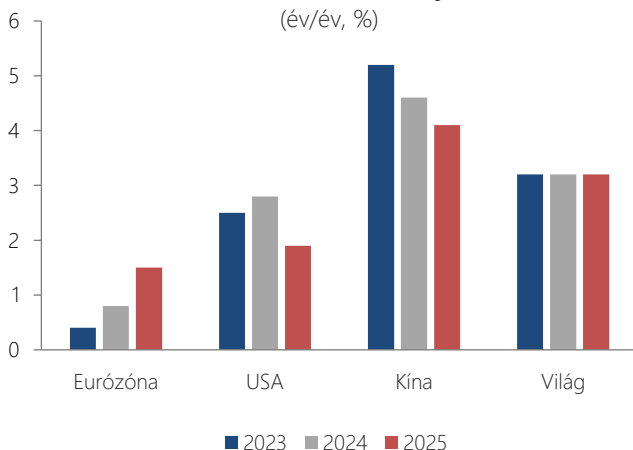
*2024-2029 előrejelzés

Forrás: IMF

Az emelkedő inflációs nyomásra adott válaszként a főbb fejlett gazdaságok központi bankjai az elmúlt bő másfél év során gyors ütemű kamatemeléseket hajtottak végre. A magasabb kamatkörnyezet következtében a szigorítási ciklus kezdete óta lelassult az ingatlanárak növekedése, vagy azok csökkenése volt tapasztalható, a csődök aránya pedig egyes gazdaságokban – a világválság idején hozott türelmi intézkedések fokozatos kivezetésével – megnőtt (az Egyesült Államokban az elmúlt évben közel 17%-kal emelkedett). A nagy központi bankok erőfeszítéseinek hatására – a 2022-ben elért több évtizedes csúcspont követően – a globális infláció mérséklődik a hitelezés szűkülése, az ingatlanpiacok lehülése és a lanyhuló konjunktúra közepette.

Előretekintve, a tavalyi helyzethez képest az eurozóna gazdasági kilátásai némileg kedvezőbbek, ugyanakkor növekedése várhatóan továbbra is elmarad az USA és Kína mérséklődő ütemű bővülésétől. Habár az inflációs nyomás jelentősen enyhült, a maginfláció továbbra is magasban alakul, a gazdasági centrumokban az év második felétől lehet számítani kamatsökkentésekre. A világgazdaságra nagymértékű terhet róhat a Vörös-tengeren kialakult konfliktus, mind a szállítások idővesztésén, mind a költségek emelkedésén keresztül. Mindemellett a közel-keleti helyzet esetleges további eszkalációja a globális bizonytalanság felerősödésének, illetve az energia- és alapanyagárak emelkedésének irányába hathat. Nemzetközi hullámokat vethet továbbá a jelenleg mintegy 12 000 milliárd dollár értékű eladatlan kínai ingatlanállomány, amely négyszerese a 2008-as pénzügyi válságot okozó jelzálogkötvények értékének. Emellett további kockázatokat képeznek az energiától és egyes kritikus nyersanyagoktól való függés és a globális értékláncoknak való kitettségek mérséklését kitűző politikák. Mindazonáltal, a feltörekvő országokban várható gazdasági gyarapodás, illetve az amerikai munkaerőpiaci javulás támogatják a globális keresletet. A csökkenő áremelkedési nyomás pedig megerősítheti a jövedelmek vásárlóerejét, valamint teret nyithat a monetáris szigor enyhítésének, amelyek egyaránt ösztönzőleg hatnak a fogyasztásra és a beruházásokra.

3.6. ábra: IMF GDP-előrejelzés
(év/év, %)

■ 2023 ■ 2024 ■ 2025

Forrás: IMF áprilisi World Economic Outlook

3.2. A NÖVEKEDÉS ÖSSZETEVŐI

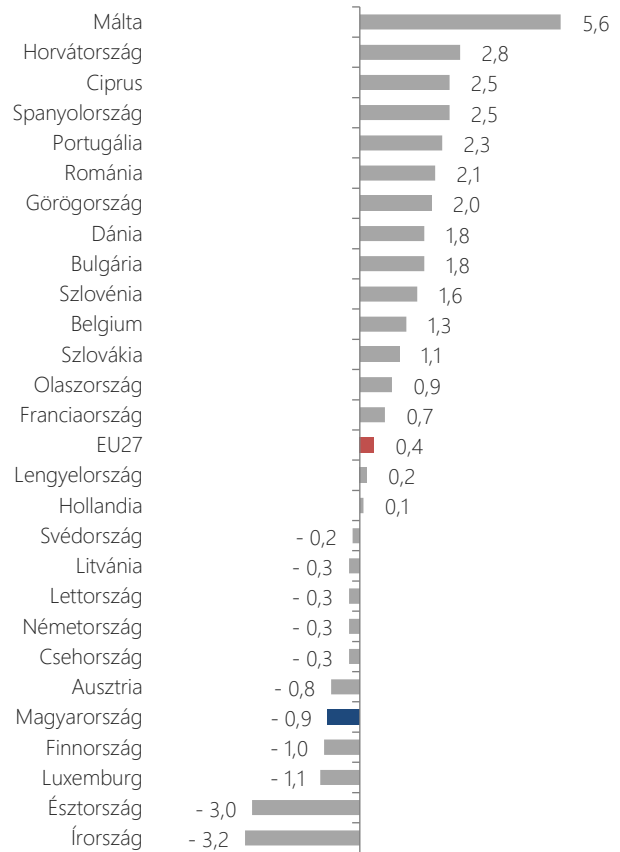
A 2020-as évek változékony makrogazdasági környezetet hoztak. A világjárvány lecsengését követően a 2022. február 24-én eszkalálódó orosz-ukrán háború és az energiaválsághoz köthetően is megjelenő inflációs sokk, az arra válaszlépésként szigorodó globális monetáris politikai környezet, valamint a kedvezőtlen külső kereslet következtében a hazai gazdaság teljesítménye tavaly 0,9%-kal mérséklődött.

A magyar kibocsátás csökkenését felhasználási oldalról leginkább a beruházások visszaesése mozgatta, mindamellett, hogy a nemzetgazdaság fejlődése szempontjából kulcsfontosságú feldolgozóipari fejlesztések volumene 2023-ban is emelkedett. Továbbá, a magas infláció és a csökkenő reáljövedelmek következtében a fogyasztás is negatívan járult hozzá a növekedéshez. Kedvező ugyanakkor, hogy a normalizálódó energiaárak, a turizmus folytatódó fellendüléséhez is köthetően bővülő szolgáltatásexport, valamint a csökkenő import következtében a nettó export jelentősen támogatta a nemzetgazdaság teljesítményét.

Termelési oldalról az építőipar a 2022-es enyhe növekedéséhez képest az állami fejlesztések elhalasztása, valamint a megemelkedett kamatkörnyezet hatására csökkent, így 0,3 százalékponttal fogta vissza a GDP növekedését. Az ipar 1,0, a szolgáltatások 0,8 és a nettó termékadók további 0,9 százalékponttal csökkentették a GDP-t. A 2022-es történelmi léptékű aszály következtében kialakuló alacsony bázis, valamint a tavalyi kedvező időjárás eredményeképpen az agrárium 2,1 százalékponttal növelte a bruttó hazai terméket.

3.7. ábra: GDP-változás az EU-ban, 2023

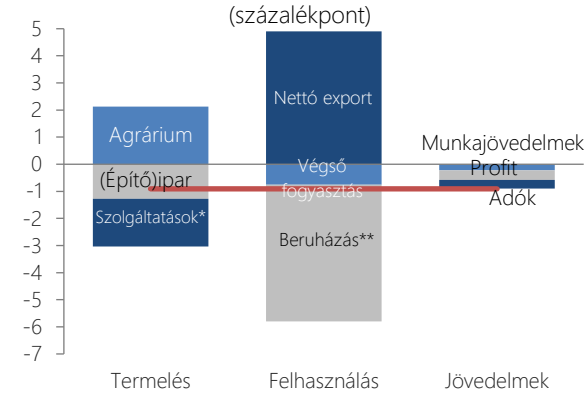
(százalék)

Forrás: Eurostat

A nemzetgazdaságban megtermelt reáljövedelmek tekintetében mind a bérek, mind a profitok, mind pedig az adóbevételek negatívan járultak hozzá a GDP-hez. A magas inflációs dinamika következtében a reálbérek csökkentek, míg a fogyasztás visszaesése az adóbevételek mérséklődését vonta maga után a 2023-as évben. Mindezek mellett kedvező, hogy a szomszédban dúló háború, a gyengélkedő európai gazdaság, valamint az újabb geopolitikai feszültségek megjelenése ellenére a reálbérek tavaly ősztől ismét növekedési pályára álltak. A magyar gazdaság válságálló képességét jelzi, hogy a nehéz 2023-as évben is jelentős mértékű profitnövekedés volt tapasztalható a vállalati szektorban.

3.8. ábra: A 2023. évi 0,9%-os GDP-csökkenés dekompozíciója
(százalékpont)

* Nettó termékadókkal, **Készletekkel

Forrás: KSH, PM-számítás

Az orosz-ukrán háború és a szankciók, valamint a közeli keleti konfliktus több csatornán keresztül is kedvezőtlenül hatnak a konjunktúrafolyamatokra: volatilis energia- és alapanyag piacokhoz vezetnek, fenyegetik a nemzetközi ellátási láncok zavartalan működését, valamint rontják az üzleti kilátásokat. Emellett a 2010-es évekhez képest jelentősen megnövekedett nemzetközi kamatkörnyezet fékezi a hitelezést, megemeli a kamatterheket és visszafogja a konjunktúrát, míg az európai uniós források lehívhatóságának késleltetése is visszahúzó erőt fejt ki. Magyarország szempontjából különösen fontos, hogy az energiaválság által érzékenyen érintett német gazdaságban milyen változások mennek végbe. Németország gazdaságának gyengélkedése a csökkenő exporton keresztül közvetlenül, míg a visszafogottabban alakuló szélesebb európai konjunktúrán keresztül közvetve lassítja hazánk növekedését.

Előretekintve, a növekedés több pilléren nyugszik. Egyrészt a kedvező munkaerőpiaci helyzet, a magas szinten stabilizálódott foglalkoztatás, amelyet a Kormány vállalatokat érintő intézkedései is támogatnak: mint például a meghosszabbított Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram és a Széchenyi Kártya kibővített, kedvezményes hitelei. A magas hozamkörnyezetben a kamattámogatott hitelek jelentős segítséget nyújtanak a vállalati szektornak, emellett a vissza nem térítendő támogatások is nagymértékben járulnak hozzá a cégek versenyképességének megőrzéséhez.

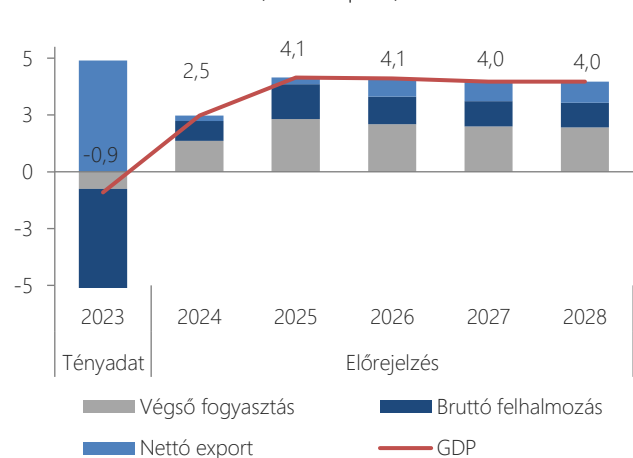
A háztartásokat és a családokat védő intézkedések, többek között az átlagfogyasztásig biztosított

kedvezményes lakossági rezsidíjak, a jelentős bérrendezések a közszférában, valamint a 25 éven aluli fiatalok adómentessége, és a 30 év alatti édesanyák adómentessége enyhítették a szankciós infláció által okozott negatív hatásokat. A Kormány intézkedéseinek is köszönhetően mérséklődő inflációs nyomás következtében a tavalyi év szeptemberétől visszatérő reálbér-növekedés az idei év első felében tovább gyorsul, amely az év második felétől jelentős lökést adhat a fogyasztás bővülésének.

Másrészt az európai összehasonlításban is igen élénk beruházási aktivitás továbbra is az európai élmezőnyben található, köszönhetően a vállalkozások Magyarországra vetett bizalmának, a Kormány aktív beruházás-támogató politikája eredményeként a hazánkba érkező, értékében is rekordokat döntő nagyberuházásoknak. A folyamatban lévő jelentős kapacitásbővítések, a vonzó üzleti környezet a vállalati beruházások növekedését vetíti előre. A korábban visszatartott európai uniós források is becsatornázásra kerülhetnek, támogatva a beruházásokat. Az infláció csökkenésével párhuzamosan a kamatszint is tovább mérséklődhet, így az elhalasztott fejlesztések is új lendületet vehetnek.

Harmadrészt kedvező, hogy a termőre forduló nagyberuházások révén létrejövő új kapacitások, valamint a nemzetközi szállítmányozás és a nemzetközi turizmus biztosíthatja a kivitel folytatódó bővülését.

3.9. ábra: GDP-bővülés keresleti oldalon
(százalékpont)

Forrás: PM-számítás, KSH

Ezen folyamatok következtében az alapfogatókönyv megvalósulása esetén, a 2024 második felében 4%-os

ütemre gyorsuló növekedés idén átlagosan 2,5%-os GDP-bővülést eredményez, ugyanakkor a következő évektől az éves számok is dinamikus, 4%-os növekedést fognak mutatni. Az előrejelzési horizonton a bővülés a kedvező külső egyensúlyi mutatóknak és a mérsékelt inflációnak köszönhetően fenntartható és kiegyensúlyozott

szerkezetben valósulhat meg, amelyhez a fogyasztás, a beruházások és a külkereskedelem egyaránt pozitívan járulhat hozzá.

1. számú keretes írás: Magyarország meghatározó szerepet tölt be az elektromobilitásban

Az elektromobilitás világszerte egyre nagyobb teret nyer. Ezt mutatja az elektromos autók számának az elmúlt években tapasztalt gyors ütemű növekedése is. 2022-ben már közel 3 millió villanyautó volt az Európai Unióban, ami egymillió darabot meghaladó emelkedést jelent az azt megelőző évhez képest. A tisztán elektromos autók új regisztrációinak száma is növekvő tendenciát mutat az Európai Unióban: a 2023-ban forgalomba helyezett, kizárólag elektromotorral hajtott akkumulátoros autók volumene elérte a 1,5 milliót, ami éves alapon 37 százalékos növekedést jelent, illetve több mint hatszorosa a 2019-es mennyiségnek. A tavalyi évben az összes újonnan regisztrált autónak 14,6 százaléka volt tisztán elektromos.

Az elektromobilitás európai trendjei Magyarországon is érvényesülnek. Az elektromosautó-eladások száma jelentősen növekedett: közel 23,4 százalékkal több villanyautót helyeztek forgalomba 2023-ban, mint 2022-ben. A kizárólag elektromotorral hajtott akkumulátoros személygépkocsik és kisteherautók száma a tavalyi évben meghaladta a 46 ezret, ami 39 százalékos emelkedést jelent az azt megelőző évhez képest. Az összes alternatív üzemanyaggal működő személygépkocsin és kisteherautón belül a tisztán elektromosak részaránya a 2019-es 18,2 százalékról 2023-ra több mint 50 százalékra nőtt. A villanyautó-eladások számának, valamint az előbb említett részaránynak további növekedését eredményezheti a 2024 januárjában induló, tisztán elektromos személygépkocsik és kisteherautók vagy kisbuszok vásárlására irányuló állami támogatás is.

A tisztán elektromos autók új regisztrációinak száma és részaránya az összes újonnan regisztrált autó között az EU-ban

Forrás: Európai Környezetvédelmi Ügynökség, ACEA

Az elektromobilitás térhódításából hazánk nagymértékben profitálhat. Egyfelől a járműgyártás a magyar ipar egyik fontosabb pillére: 2023-ban a feldolgozóipari termelés több mint 26 százalékát tette ki, az alágban foglalkoztatottak száma pedig elérte a 149 ezer főt. A tavalyi évben Magyarország volt az Európai Unió hetedik legnagyobb autógyártója, éves alapon 11,6 százalékkal nőtt a termelés volumene. A járműipar jelentős súlya várhatóan fennmarad a jövőben, azonban az alágban az elektromos autók részarányának további növekedése prognosztizálható. A hazai járműipar zászlóshajói, a Mercedes, az Audi, valamint a BMW által a közelmúltban bejelentett, Magyarországon megvalósuló – összértékben a GDP 2 százalékát kitevő – kapacitásbővítések főképpen a gyárak elektromobilitáshoz kapcsolódó kompetenciáinak kiépítését, fejlesztését szolgálják. A Mercedes által

2022-ben bejelentett 400 milliárd forintos beruházás részben az üzletág komponensoldalának bővítésére, egy akkumulátorbeszerelő üzem építésére irányul. Az Audi 120 milliárd forintos beruházásával győri telephelyét készíti fel egy teljesen új motorcsalád, a MEB Eco elektromotorok gyártására, ami a tervek szerint 2025-ben veszi kezdetét. Mindezek mellett a BMW 800 milliárd forintos összértékű fejlesztése révén Debrecenben már az új, elektromos hajtású modelljeit fogja gyártani. Magyarország szerepét a globális elektromosautó-ipari átállásban tovább fokozza a 2023 végén a világ legnagyobb elektromosautó-gyártója, a kínai BYD döntése, amely szerint Szegeden építi meg első európai üzemét.

Másfelől az elektromos meghajtás központi eleme az akkumulátor, így hazánk jövőbeni autóiipari pozícióját erősítik a közelmúltban bejelentett akkumulátor-előállításához köthető beruházások is. A biztos és egyben dinamikusan bővülő piaccal rendelkező akkumulátorgyártók közül több nagy szereplő – a Kormány aktív befektetés-vonzó politikájának sikereként – Magyarországon építi ki, illetve bővíti termelőkapacitásait. Ezek közül kiemelendő az elektromos akkumulátorok piacának vezetője, a kínai CATL által bejelentett rekordértékű, 2900 milliárd forintos (a 2023-as GDP közel 3,9 százalékát kitevő) beruházás Debrecenben. A hazánkban megvalósuló, akkumulátorgyártáshoz kapcsolódó beruházások összértéke mostanra meghaladja a 7600 milliárd forintot. Ezeknek köszönhetően 2030-ra várhatóan Magyarország lesz a világon a negyedik, az Unióban pedig Németország után a második legnagyobb akkumulátorgyártó kapacitással rendelkező ország.

A közelmúltban bejelentett nagy volumenű beruházásokkal hazánk a jövőbe fektet be: az elektromobilitással kapcsolatos projektek azt célozzák, hogy a jelentős súlyú, több százezer család megélhetését biztosító járműipar a következő évtizedekben is versenyképes maradjon, valamint tovább bővíthessen. Ezáltal nemcsak a meglévő munkahelyek őrizhetők meg, hanem újak is teremthetők, ráadásul olyan régiókban, ahol van tér a foglalkoztatás növelésére.

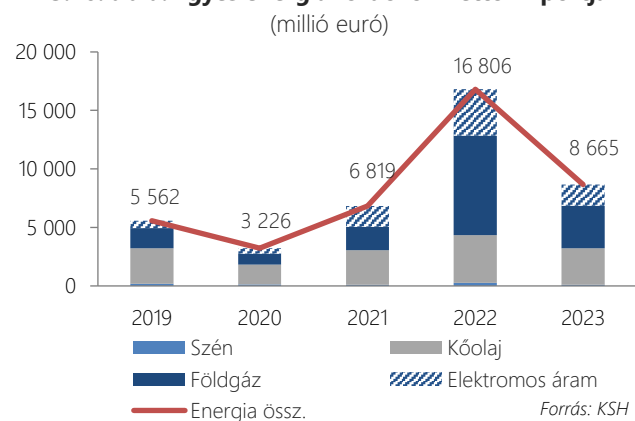
3.2.1. KÜLGAZDASÁG

Az energiaválság jelentős terhet rótt a kelet-közép-európai országok, így Magyarország importszámlájára is 2022-ben. A tavalyi évet azonban az energiahordozók árának normalizálódása jellemezte, amely szignifikáns cserearány-javulást eredményezett. Mindemellett az exportvolumen a tavalyi év során tovább bővült, míg a megtorpanó belső kereslet hatására az importvolumen csökkent. Ezáltal a külkereskedelmi egyenleg nagymértékű, 20,1 milliárd eurós többlettel zárt.

2023-ban a termékek kivitelének volumene 2,5%-kal múlta felül az előző évi szintjét. Az export euróban számított értéke 4,7%-kal nőtt a tavalyi évben, az év végére meghaladta a 149 milliárd eurót. Az árucsoportos bontást tekintve megállapítható, hogy legnagyobb mértékben a gépek és szállítóeszközök (+11,3%), azon belül is a villamos gépek (+16,3%) és a közúti járművek (+21,1%) árucsoport, illetve az élelmiszerek (+6,1%) kivitelének értéke emelkedett.

Import oldalon az áruk volumene 3,5%-kal csökkent 2023-ban. Az árubehozatal értéke 7,7%-kal mérséklődött, ami a nyersanyagok 23,9%-os, a feldolgozott termékek 3,9%-os, illetve az energiahordozók 42,0%-os visszaeséséhez volt köthető. Az energiahordozók árának csökkenése miatt 2023-ban mintegy 8,1 milliárd euróval, a GDP 4,4%-ára csökkent az importszámla, ami nagyságrendileg megegyezik a 2010-2019 közötti évek átlagával (4,6%).

3.10. ábra: Egyes energiahordozók nettó importja

A szolgáltatások exportja, a továbbra is feszült geopolitikai helyzet ellenére, sikeresen tudott bővülni 2023-ban. A dinamikus szolgáltatásexport-növekedés következtében tavaly a kivitel értéke 3,5 milliárd euróval nőtt, így felülmúlva a 2022-es rekordévet is. Ennek háttérében főként a turizmus és az üzleti szolgáltatások kivitelének bővülése állt.

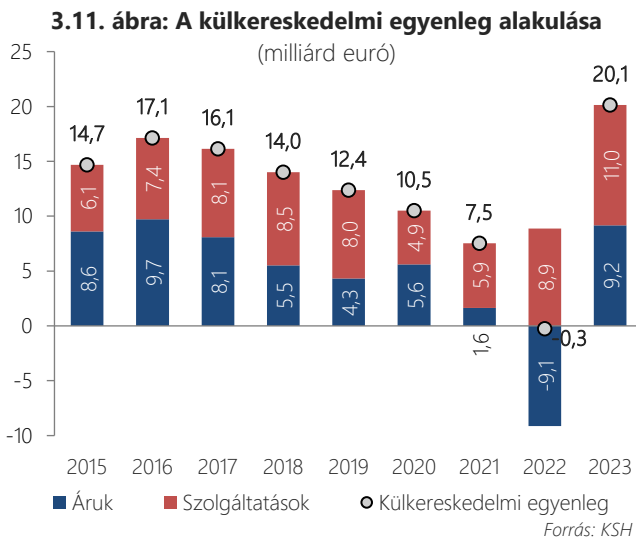
A szolgáltatásimport is emelkedett 2023-ban. Értékét tekintve a legnagyobb növekedés a turizmus, valamint a javítási és karbantartási szolgáltatások esetében volt tapasztalható. Összességében a szolgáltatások behozatalának értéke 1,4 milliárd euróval nőtt 2022-höz képest.

Elsősorban a normalizálódó energiaszámla, illetve az ideiglenesen megtorpanó belső kereslet indukálta importcsökkenés következtében a külkereskedelmi egyenleg 2023-ban jelentősen, 19,8 milliárd euróval javult.

A szolgáltatások egyenlege 2023-ban is markáns maradt, 10,9 milliárd eurós aktívumot mutatott, a korábbi évekkel ellentétben azonban az áruforgalom is nagymértékű, 9,2 milliárd eurós többletet generált. Így hazánk külkereskedelmi egyenlege összességében 20,1 milliárd eurót ért el, 3 milliárd euróval meghaladva a korábbi rekordév, 2016 aktívumát.

Hazánk exportteljesítménye várhatóan tovább bővül. Egyrészt a 2020 óta bejelentett, és az elkövetkező évek során megvalósuló, 14 000 milliárd forintot meghaladó vállalati nagyberuházásokkal, amelyek révén számottevően bővülhet az exportkapacitás. Másrészt középtávon, a globális feszültségek oldódása mellett, a világgazdaság növekedése is lendületet vehet, amely a magyar exportlehetőségeket tovább szélesíti.

A termelési kapacitások kiépítése, továbbá a dinamizálódó belső kereslet ugyanakkor megemelheti a gazdaság importigényét a következő években. Az importszámla növekedésének következtében idén a külkereskedelmi többlet várhatóan mérsékeltebb lesz, mint 2023-ban. Emellett Magyarország külkereskedelmi aktivitására továbbra is kockázatot jelent az Európában – kiváltképp Németországban – tapasztalható elhúzódo gazdasági lassulás.

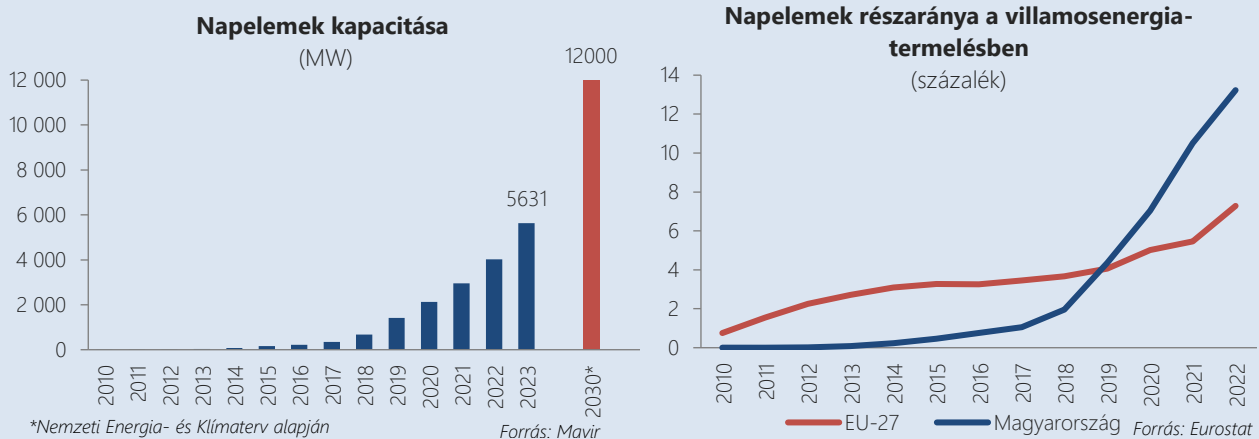
2. számú keretes írás: Jelentősen javul hazánk energiabiztonsága

Klímaparát módon növekvő energiabiztonság

A 2021-től kibontakozó energiaár-robbanás hatására a magyar energiaimport értéke GDP arányosan 3-5 százalékról 10 százalékra növekedett 2022-ben. Bár az energiaárak azóta mérséklődtek, valamint a fokozódó energiatakarékosság nyomán az energiahordozók importja is csökkent, így – visszatérve a 2021-et megelőző évek átlagához – az ország energiaszámlája a GDP 4,4%-át tette ki 2023-ban. A fokozódó geopolitikai feszültségek következtében azonban az energiapiacok ismét nagyobb figyelmet kapnak. Ebben az instabil külső környezetben kiemelten fontos az az ellátásbiztonság és a megfizethetőség fenntartása. Az ellátásbiztonságot szavatolja, hogy hazánk Lettországot és Ausztriát követően az Európai Unión belül a harmadik legnagyobb fogyasztásarányos tárolókapacitással rendelkezik (66,4%). A földgázellátást több hosszú távú, illetve újonnan megkötött szerződés is

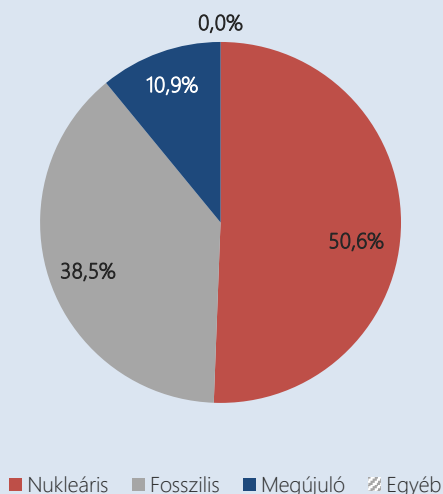
erősíti: a Kormány a beszállítói kör diverzifikálására sikeresen kötött szerződéseket például Azerbajdzsánnal, Katarral és Horvátországgal. A beszállítói kör növelését a Kormány nem csak az orosz-ukrán háborút követően kezdte el. A nemzeti Kormány fontosnak tartotta már a 2010-es évek elején az orosz energiafüggőség csökkentését. 2011-ben a Magyar Állam visszavásárolta a Szurgutnyeftyegaztól a MOL részvények 21,2%-át. 2013-ban pedig a Kormány repatriálta a magyar gáztárolókat.

Mindemellett a naperőmű-kapacitás is rekordmértékben bővült 2023-ban. A Magyarországon telepített naperőművek teljesítménye tavaly több mint 1,6 GW-tal nőtt, így meghaladta az 5,6 GW-ot. A fotovoltaikus kapacitásbővülés jelenlegi ütemével a Nemzeti Energia- és Klímatervben 2030-ra kitűzött, 12 GW-os teljesítmény korábban is elérhetőnek mutatkozik.

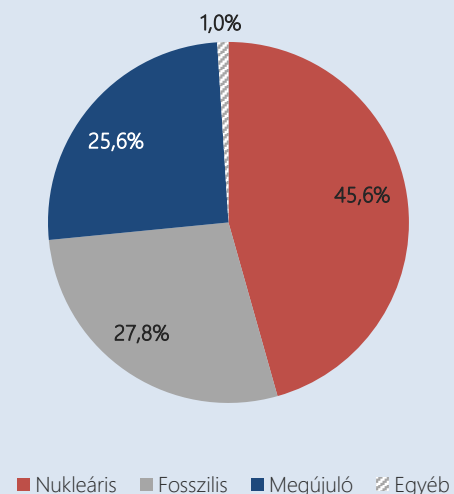

A magyar energiamix nagymértékben átalakult. Például a fosszilis tüzelőanyagok aránya a villamosenergia-termelésben 2023-ra 10,7 százalékponttal csökkent 2016-hoz képest. Ezzel párhuzamosan a klímabarát atomenergia mellett a megújuló energiaforrások részaránya 14,7 százalékponttal nőtt az elmúlt hat évben, ami elsősorban a fotovoltaikus kapacitásbővüléshez köthető. A Kormány energiapolitikája nemcsak az európai célkitűzéseket tartja szem előtt: a klímabarát, zöld energiaforrások jelentőségének növekedése mérsékli az importfüggőséget, aminek hatására hazánk sokkal inkább rezilienssé válik a 2022-höz hasonló külső sokkokkal szemben.

Az energiamix összetétele 2016-ban
(százalék)

Az energiamix összetétele 2023-ban
(százalék)

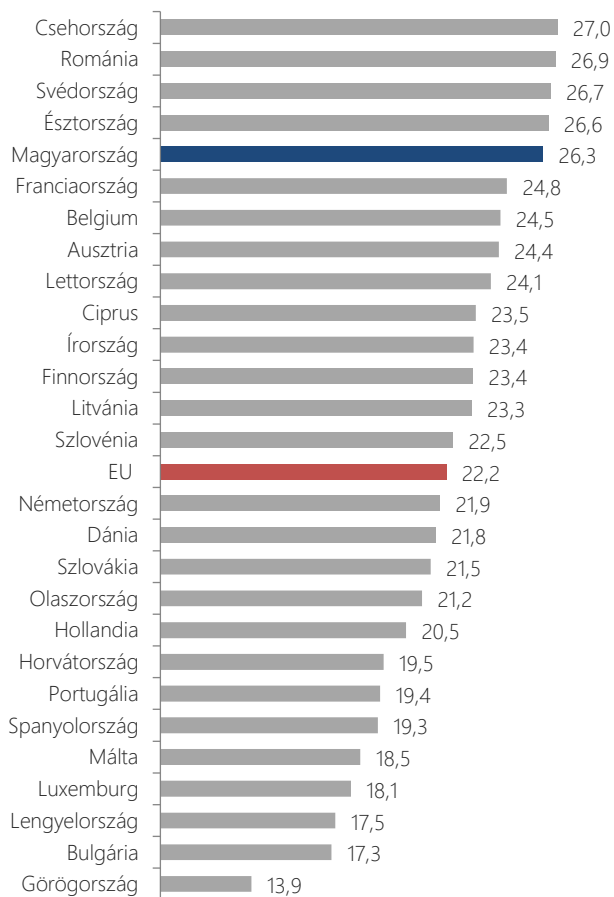

3.2.2. BERUHÁZÁS

2023 során mintegy 19 750 milliárd forint értékű fejlesztés valósult meg. 2010 óta már összesen 60%-kal bővültek a fejlesztések, amelynek köszönhetően hazánk beruházási rátája a 2010-ben mért 20,1%-ról 2023-ra 26,3%-ra emelkedett. Ezzel az eredménnyel Magyarország továbbra is az európai uniós élmezőnyben foglal helyet.

A beruházási aktivitás 2023-ban mért – nemzetközi szinten is megfigyelhető – csökkenéséhez a bizonytalan külső környezet, a dráguló finanszírozás, valamint a mérsékeltebb belföldi kereslet is hozzájárult.

3.12. ábra: Beruházási ráták 2023-ban
(GDP százalékában)

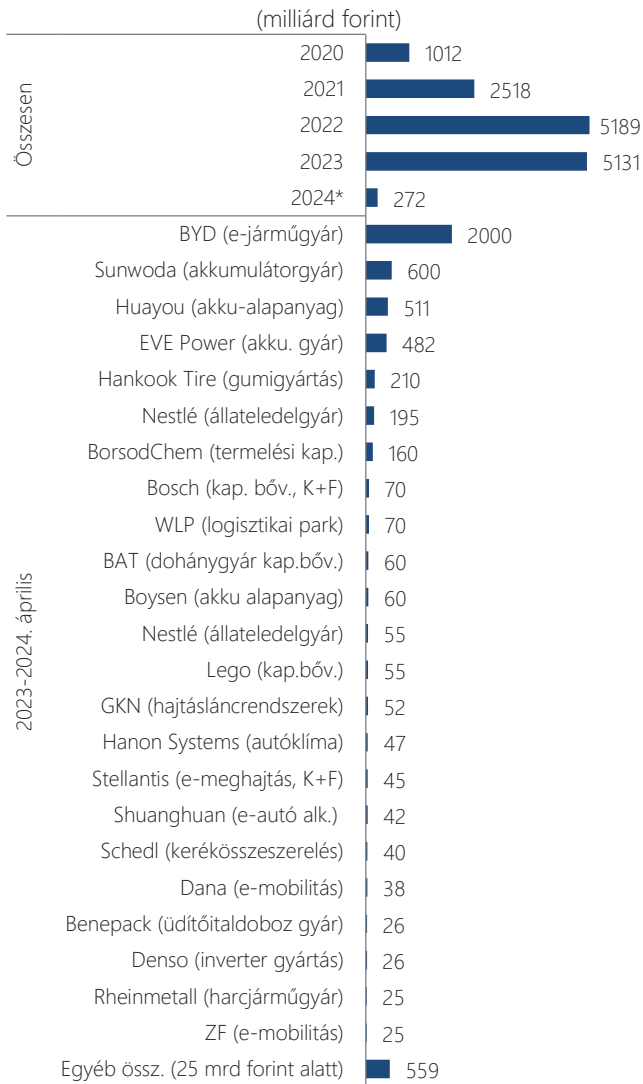
Forrás: Eurostat

Bár a vállalkozások körében 6,4%-kal csökkentek a fejlesztések 2023 egésze során, kedvező, hogy a nemzetgazdasági beruházások harmadát kitevő, jövőbeli nemzetgazdasági bővülést is megalapozó feldolgozóipari fejlesztések volumene 4,5%-kal emelkedett.

Ez kiváltképp ahhoz köthető, hogy a második legnagyobb súlyt képviselő járműgyártás beruházási volumene rendkívül dinamikus, 41%-kal nőtt, amihez több hazai járműipari, illetve beszállítói gyár fejlesztése is hozzájárult. A kiemelkedően magas hozzáadott értéket előállító gyógyszergyártás területén is kétszámjegyű bővülést regisztráltak.

Hazánk kimagasló tőkevonzó képességét bizonyítja, hogy az elmúlt évek kihívásai ellenére a 2020 eleje óta bejelentett nagyvállalati fejlesztések meghaladják a 14 000 milliárd forintot, ami az éves hazai GDP mintegy 17%-át kitevő összeg. 2024-2028 között az ezen beruházások révén kiépülő többletkapacitások mintegy 16 000-24 000 milliárd forinttal emelhetik hazánk exportteljesítményét, amely a jelenlegi éves magyar áru kivitel nagyságrendileg 21-32%-át jelenti. Mindent egybevéve, az elkövetkező években csupán a fenti beruházások összességében 8-12 százalékpontos GDP-többletet generálhatnak.

A kedvező folyamatokról tanúskodnak a Nemzeti Befektetési Ügynökség (HIPA) által kezelt projektek összesített adatai is: a pozitív döntésben érintett működőtőke-beruházások összesített értéke 2023-ban meghaladta a 11,8 milliárd eurót. A 2022-ben elért 6,5 milliárd eurós rekord ezzel csaknem megduplázódott, köszönhetően a 69 új nagyprojektnek. A működőtőke-beruházások legnagyobb hányada a járműipar és az elektronika ágazatokban valósul meg. Kedvező, hogy 2023-ban mintegy tíz K+F projekt is zöld utat kapott, amelyek 810 új, magas hozzáadott értékű munkahelyet hoznak létre. Mindezekon felül 2023 végén került bejelentésre, hogy 2000 milliárd Ft értékben valósít meg beruházást Magyarországon a BYD – a világ legnagyobb elektromos autógyártója – ezzel tovább erősítve hazánk pozícióját a közlekedés elektrifikációjában.

3.13. ábra: 2020 eleje óta bejelentett nagy volumenű beruházások

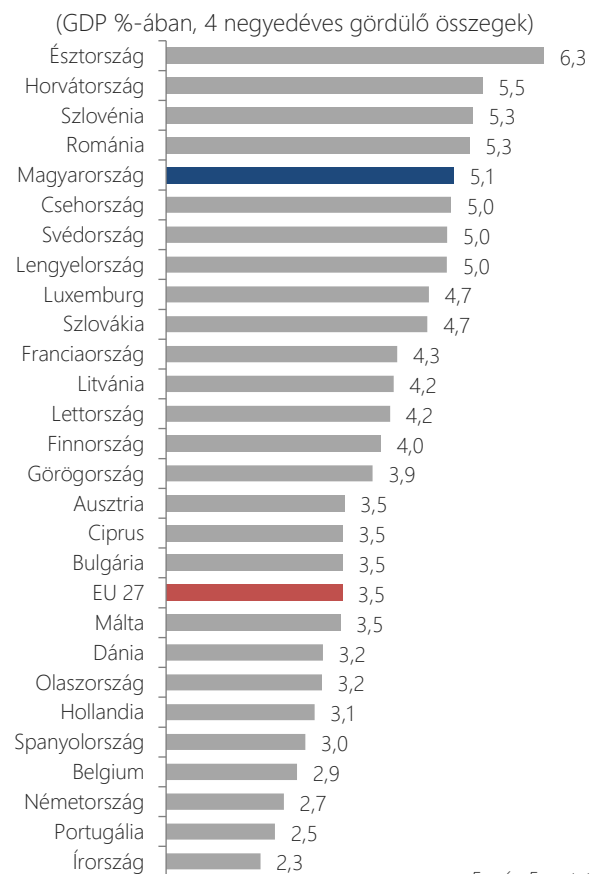
*2024 áprilisáig bejelentett beruházások

Forrás: PM-gyűjtés

A lakóingatlan-piacot lassulás jellemezte az elmúlt évben, elsősorban a magas infláció és a megemelkedett hitelkamatok következményeként. 2023-ban az átadott lakások száma 18,6 ezer darab volt, ami éves alapon 9,2%-os csökkenést jelent. Előretekintve, a lakásépítéseket továbbra is ösztönzik a család- és otthonteremtési támogatások: az idén januártól elérhető városi otthonteremtésre vonatkozó CSOK Plusz kamattámogatott lakáshitel-konstrukciója, az 1990 előtt épült családi házak energetikai korszerűsítésére vonatkozó, júniusban induló új otthonfelújítási program, a Falusi CSOK és a Babaváró támogatás megemelt összege, a kedvezményes lakásáfa, a rozsdadövezeti lakásáfa visszaigénylési lehetősége, a vagyonszerzési illetékre vonatkozó kedvezmény, a gyermekek után járó jelzáloghitel-elengedés, valamint a CSOK Plusz és Falusi CSOK

igénybevétele esetén érvényes illetékmentesség. A lakossági jelzálogcélú hitelek kamatmaximalizálása, az alapkamat csökkentésével párhuzamosan mérséklődő hitelkamatok, valamint a reáljövedelmek emelkedése is támogatólag hat a lakáspiaci folyamatokra. Ezen túlmenően a kivitelezési projektek finanszírozása is kedvezőbb feltételek mellett valósulhat meg, ami a kínálati oldalt erősíti a lakóingatlan-szegmensben.

2023 során 3800 milliárd forintot meghaladó kormányzati fejlesztés valósult meg a gazdaságban. Ennek eredményeként a GDP-arányos állami beruházási ráta 5,1% volt, amellyel hazánk továbbra is az európai élmezőnyben található.

3.14. ábra: Állami beruházási ráták 2023-ban

Forrás: Eurostat

Előretekintve, fokozatosan erősödhet a beruházási aktivitás. A sikeres dezinfláció nyomán a hitelkamatok érdemben alacsonyabb szintre kerülnek, így a finanszírozás olcsóbbá válik. Emellett a vállalati szféra jelentős megtakarításokat halmozott fel az elmúlt időszakban, ami fejlesztések fedezetéül is szolgálhat. A kamattámogatott vállalati hitelek és az új otthonteremtési konstrukciók továbbra is ösztönzőleg hatnak a beruházásokra. A háztartások fogyasztás-növekedése az elhalasztott fejlesztések megvalósítását

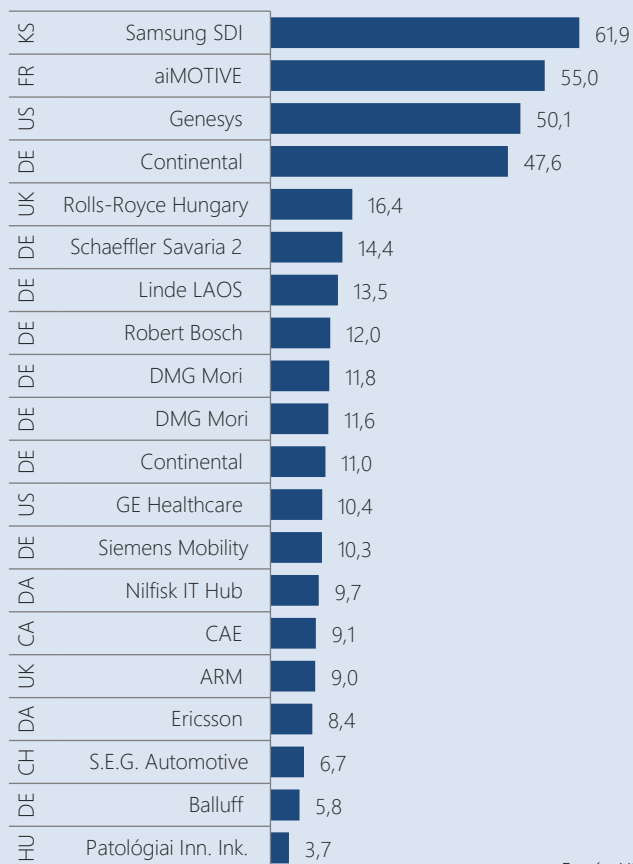
vonhatja maga után, míg a korábban visszatartott európai uniós források gazdaságba történő becsatornázása is támogatja a beruházási folyamatokat. A folyamatosan, elsősorban a feldolgozóipari szegmensbe érkező, illetve kivitelezés alatt levő nagy volumenű projektek továbbra is jelentős húzóerőt jelentenek.

Mindezek eredményeképp a bruttó állóeszköz-felhalmozás ismét pozitívan támogathatja a GDP növekedését az előrejelzési horizonton. 2024-ben elsősorban a vállalati szegmensben várható fellendülés, illetve a háztartások beruházási aktivitása emelkedhet. Jövőre a beruházási dinamika további erősödése prognosztizálható.

3. számú keretes írás: A magasabb hozzáadott értéket előállító ágazatok tényerése

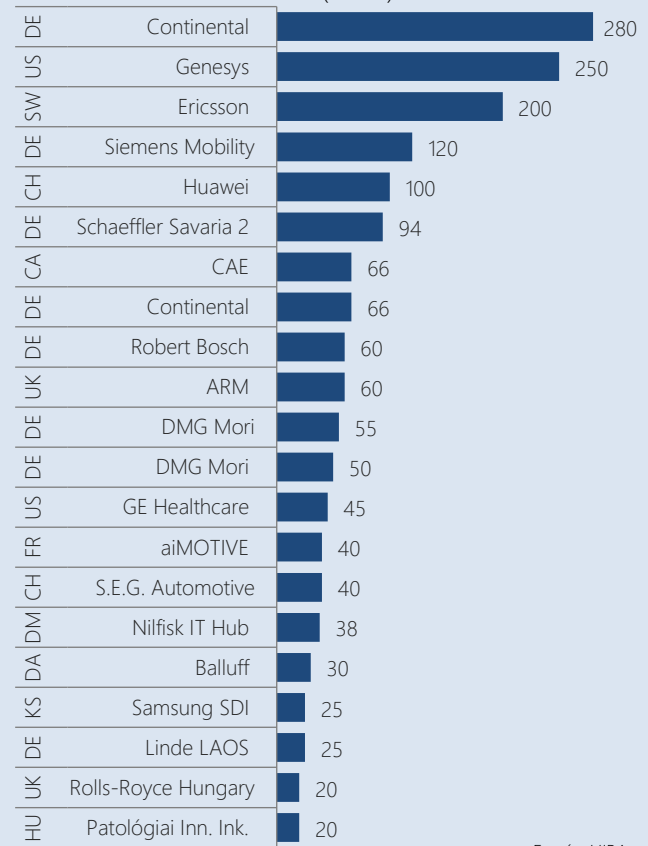
A működőtőke-befektetéseknek fontos szerepe van gazdaságunk fejlődésében, a globális ellátási láncokba történő bekapcsolódásban. A kelet-közép-európai országok lokalizációs és költségelőnyeiére támaszkodva jelentős feldolgozóipari befektetések érkeztek a régióba az elmúlt évtizedekben. Ezek a beruházások nem csupán a gazdaság strukturális átalakulásához vagy a foglalkoztatás növekedéséhez járultak hozzá, de a fejlődési folyamat részeként az egyre képzetesebb és speciális tudású humán tőke iránti igény is megjelent a vállalatok részéről. A munkaerőpiac az évtizedek során lépést tartott a Magyarországon működő globális cégek egyre magasabb szintű elvárásaival is. A felhalmozott know-how-ra, a tapasztalt és magasan képzett humán tőkére támaszkodva számos, újonnan érkezett vagy már itt működő vállalat hozott létre termékfejlesztéshez, értékesítéshez, vagy értékesítést követő szolgáltatáshoz kapcsolódó részlegeket.

2020 óta bejelentett K+F beruházások (millió euró)

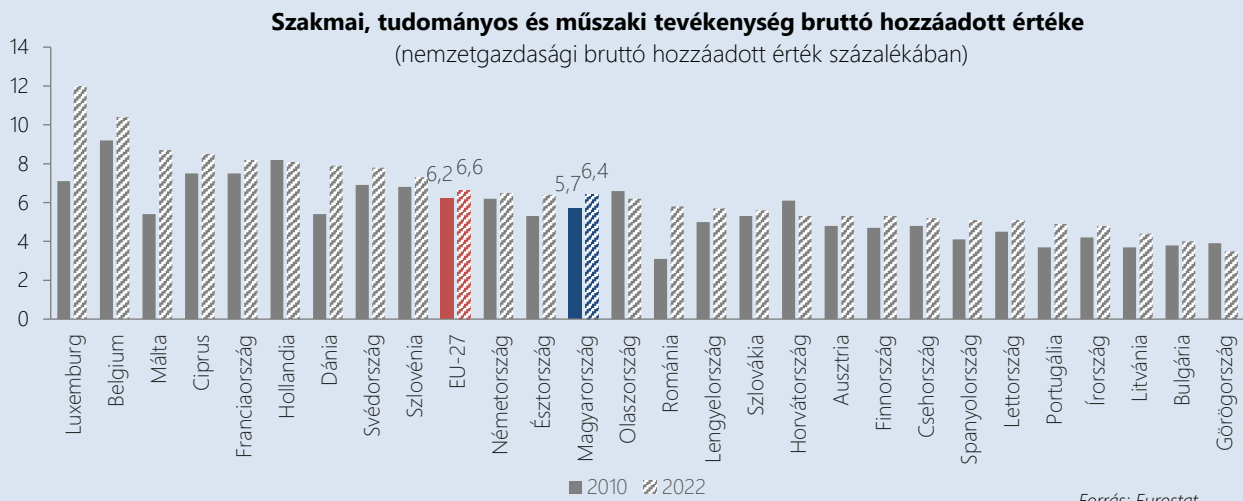
Forrás: HIPA

K+F beruházások által létrehozott munkahelyek száma (darab)

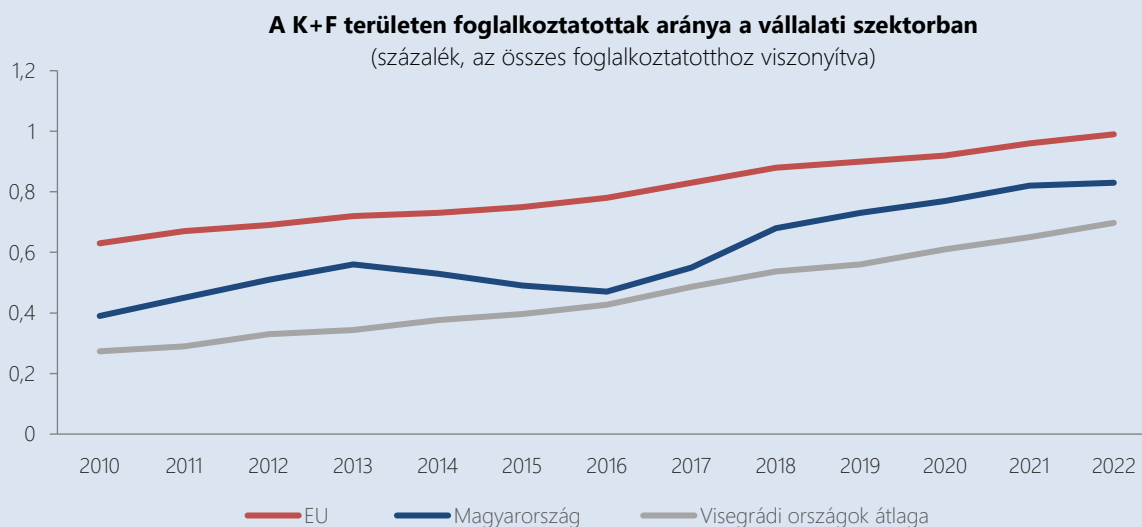

Forrás: HIPA

Ezen folyamatokkal párhuzamosan a magas hozzáadott értéket előállító ágazatok jelentősége növekedett Magyarországon. A szakmai tudományos és műszaki tevékenység bruttó hozzáadott értéke a teljes nemzetgazdaságon belül a 2010-es 5,7%-ról 2022-re 6,4%-ra emelkedett, megközelítve az európai uniós átlagot.

A kutatás-fejlesztés területén foglalkoztatottak aránya a nemzetgazdaság egészében a 2010-es 0,8%-ról 2022-re 1,3%-ra nőtt Magyarországon, szintén közeledve az Európai Unió átlagának 1,5%-os mutatójához. Még szembevetőbb javulás figyelhető meg a vállalati szektort kiragadva: 12 év elteltével kétszeresére bővült a kutatás-fejlesztési tevékenységet végző szakemberek száma, így 2022-ben a teljes foglalkoztatottak 0,8%-át adva (az európai uniós átlag 0,9%). Nemzetgazdasági ágazatokat vizsgálva, a feldolgozóiparon belül a K+F dolgozók száma a járműiparban csaknem négyszeresére, a gép- és berendezésgyártásban, illetve a villamos berendezések gyártásában kétszeresére bővült 2010 és 2022 között, tükrözve egyúttal az említett alágak magyar gazdaságban betöltött súlyát is. Az üzleti szolgáltatások, valamint az infokommunikációs szektor csaknem négyszer, míg a szakmai, tudományos és műszaki tevékenység ágazat közel hatszor annyi kutatónak és fejlesztőnek adott munkát 2022-ben, mint 2010-ben. A kutatás-fejlesztéssel foglalkozó szakemberek növekvő száma azt jelzi, hogy az értékláncokban fokozatosan egyre magasabb szintre kerülnek a hazai ipari és szolgáltatási ágazatok.

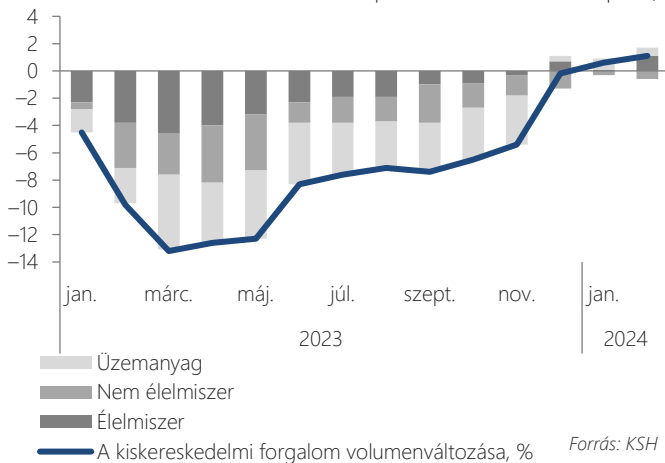
3.2.3. FOGYASZTÁS

A magas infláció a háztartások fogyasztására is kedvezőtlen hatással volt. 2023-ban a háztartások fogyasztási kiadása 2,5 százalékkal, a kiskereskedelmi forgalom 7,9 százalékkal mérséklődött.

3.15. ábra: A kiskereskedelmi forgalom volumenváltozásához való hozzájárulás üzletenként

(naptárhatástól megtisztított volumenadatok,

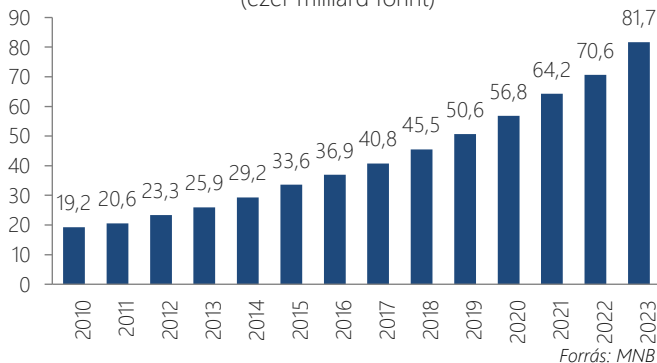
az előző év azonos időszakához képest, százalék, százalékpont)

2022-ben a Kormány intézkedései, mint például a fiatalok és a családok adókedvezménye, a 13. havi nyugdíj visszaépítése, az ágazati- és minimálbéremelések mintegy 1800 milliárd forinttal gyarapították a magyar háztartások rendelkezésre álló jövedelmét, amelynek köszönhetően a háztartások fogyasztási kiadása kiemelkedő mértékben, 7,1 százalékkal növekedett. Mindazonáltal, 2022 második felétől a romló nemzetközi és hazai konjunktúra meggyengítette a lakossági bizalmat, amely a magas infláció okozta reálbércsökkenéssel együtt az óvatossági motívumok erősödését eredményezte: a háztartások nagymértékben növelték megtakarításaikat és a magas bázishoz képest mérsékeltek fogyasztási kiadásait.

3.16. ábra: Háztartások nettó pénzügyi megtakarításai

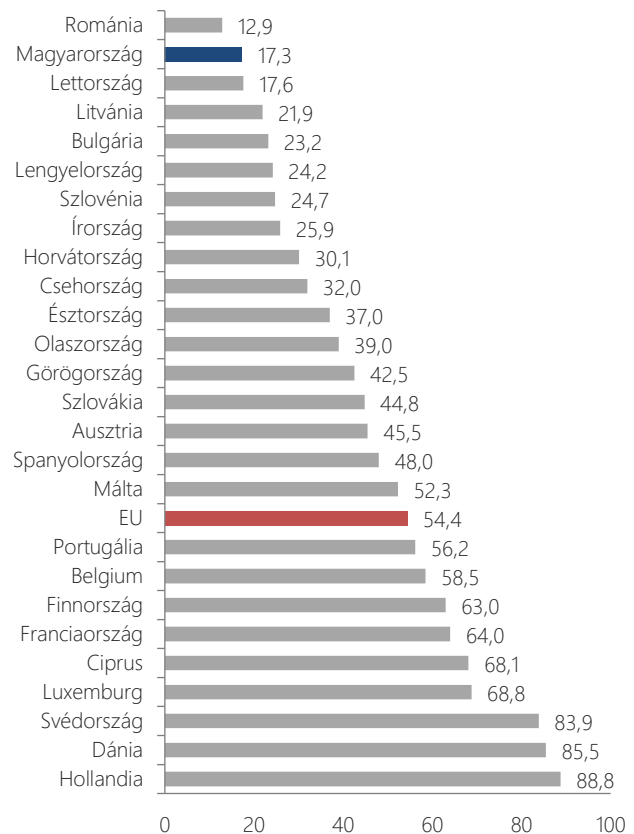
(ezer milliárd forint)

A lakossági fogyasztás visszafogottságát tükrözte továbbá a kiskereskedelmi forgalom alakulása is. A Magyar Nemzeti Bank által az infláció leszorítására alkalmazott kamatpolitika egyrészt hozzájárult a háztartások vásárlóerejét erodáló infláció leküzdéséhez, másrészt azonban visszavetette a lakosság fogyasztási hajlandóságát és hitelfelvételét is. A háztartások hitelállománya éves alapon nominálisan mindösszesen 2,5 százalékos növekedést mutatott 2023 egészében, ez azonban reál értékben jelentős csökkenést jelent.

3.17. ábra: Háztartások GDP-arányos hitelállománya európai uniós összevetésben

(háztartások és non-profit szektor, 2023. harmadik negyedév, százalék)

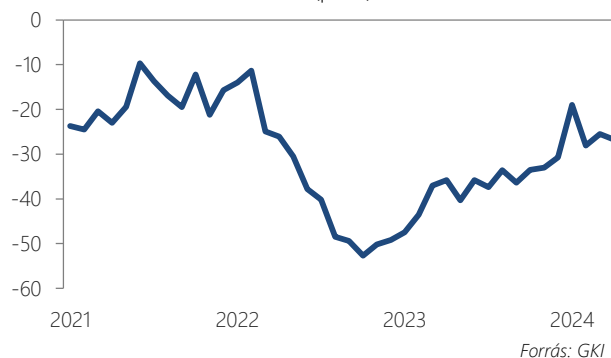
A Kormány intézkedései, az infláció sikeres megfékezése, illetve a továbbra is magas bérdinamika nyomán 2023 szeptemberétől újraindult reálbérnövekedés megteremtette a fogyasztás növekedéséhez szükséges alapokat. Mindezeknek köszönhetően már harmadik negyedéve emelkedik a háztartások fogyasztási kiadásának volumene. A kamatok csökkenésével a hitelkereslet is bővülésnek

indult: a negyedik negyedévben az előző év azonos időszakához képest a lakáshitelek értéke 21 százalékkal, míg a személyi kölcsönök kibocsátása 43 százalékkal növekedett.

Előretekintve, a háztartások jövedelmének gyarapodását, és ezen keresztül fogyasztásának bővülését számos tényező támogatja. 2023 decemberétől a minimálbér 15 százalékkal, míg a garantált bérminimum 10 százalékkal növekedett. A pedagógusok átlagbére 2024-től 32,2 százalékkal emelkedik. Emellett a magánszektorban továbbra is magas, kétszámjegyű lehet a bérdinamika. A kedvező foglalkoztatási és jövedelmi folyamatok révén javul a háztartások megítélése saját pénzügyi helyzetükről, valamint oldódnak a költséket visszafogó óvatossági megfontolások. A fogyasztói bizalom erősödését támasztja alá a GKI lakossági konjunktúra indexének folyamatosan növekvő értéke is.

Mindezek eredményeképp a háztartások fogyasztása 2,7 százalékkal növekedhet 2024-ben, illetve 4 százalékot meghaladó ütemben az azt követő években.

3.18. ábra: GKI fogyasztói bizalmi index
(pont)

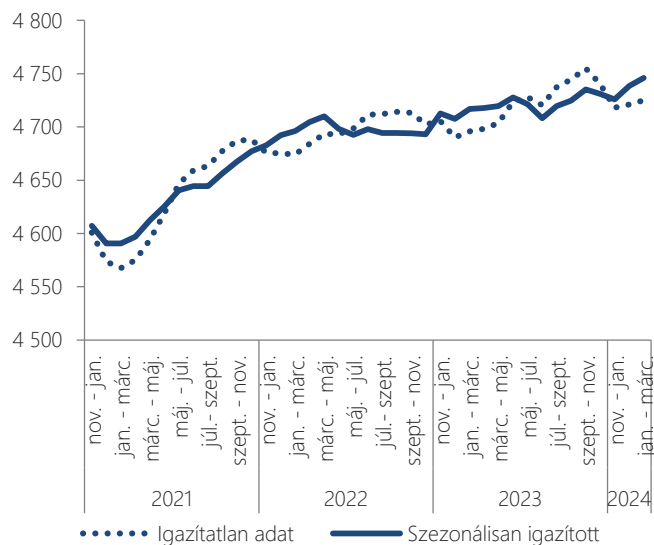
3.3. MUNKAERŐPIAC

3.3.1. FOGLALKOZTATOTTSÁG

2023-ban újabb rekordot döntött a foglalkoztatottak száma, tartósan meghaladva a 4,7 millió főt: még soha nem dolgoztak olyan sokan Magyarországon, mint az elmúlt évben.

3.19. ábra: A foglalkoztatottak számának alakulása Magyarországon

(15-74 éves korosztály, háromhavi mozgóátlag)

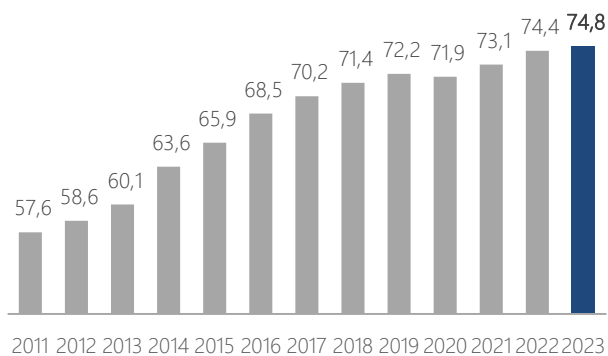

Forrás: KSH

2023-ban a foglalkoztatottak átlagos létszáma 4 millió 724 ezer fő volt, 29 ezerrel több, mint 2022-ben. Ezen belül a hazai elsődleges munkaerőpiacon 25 ezer fővel dolgoztak többen. A 15-64 évesek foglalkoztatási rátája egy év alatt 0,4 százalékponttal, 74,8%-ra emelkedett. A növekvő aktivitással párhuzamosan a munkanélküliségi ráta 4,1%-ra növekedett.

3.20. ábra: Foglalkoztatási ráta alakulása

(15-64 éves korosztály, százalék)

Forrás: KSH

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálatnál 2023-ban átlagosan 231,8 ezer álláskeresőt tartottak nyilván, 6,3 ezer fővel kevesebbet, mint egy évvel korábban. Számuk az év végére 225,0 ezer főre csökkent. A regisztrált álláskeresők száma 2024 tavaszán is historikusan alacsonyan szinten áll.

3.21. ábra: A regisztrált álláskeresők számának alakulása

(ezer fő, szezonálisan igazított adat)

Forrás: NFSZ

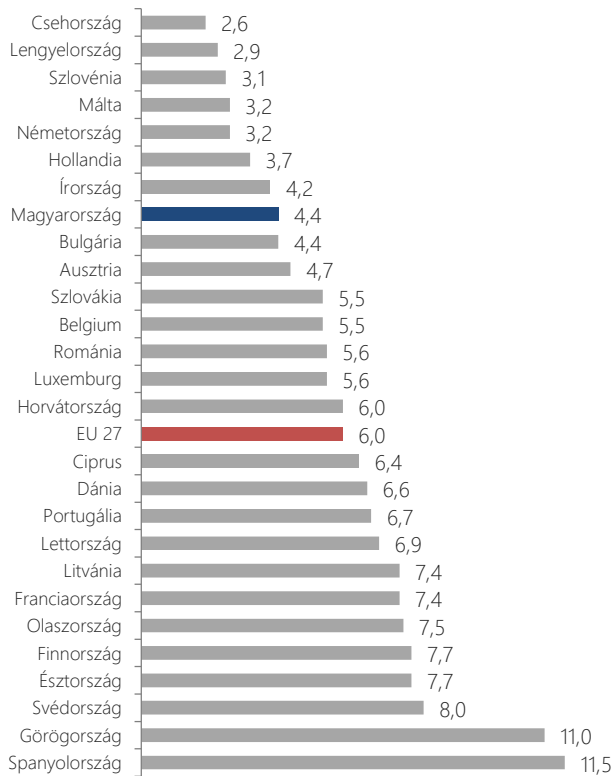
2023-ban a gazdaságilag aktívok száma mintegy 4972,2 ezer fő volt, amely 100,4 ezer fővel több, mint egy évvel korábban. Az aktivitási ráta 78% volt a 15-64 éves korosztályban. Az aktívok számának tavalyi növekedéséhez nagymértékben hozzájárultak a Kormány adómérséklő- mint például a 25 év alatti fiatalok, és a 30 év alatti anyák személyi jövedelemadó- kedvezménye- és munkahelyteremtő intézkedései is.

A legfrissebb adatok alapján 2024. január – márciusi időszak átlagában 4725,1 ezren dolgoztak, 29,3 ezer fővel (0,6%-kal) többen, mint egy évvel korábban. Az adatok a foglalkoztatás töretlen bővülését mutatják, ütemének kismértékű lassulása mellett. A gazdaság fellendülésével azonban a munkaerő iránti kereslet tovább élénkülhet, így a foglalkoztatottak száma továbbra is 4,7 millió fő felett alakulhat.

A munkanélküliségi ráta mértéke továbbra is az európai uniós átlag alatt alakul. A mutató tekintetében Magyarország továbbra is a legkedvezőbb adatokkal rendelkező uniós országok közé tartozik.

3.22. ábra: A munkanélküliségi ráta nemzetközi összehasonlításban

(százalék, 2024. február, szezonálisan igazított, 15-74 éves korosztály)

Forrás: Eurostat

2023 utolsó negyedében több, mint 74 ezer üres álláshelyet tartottak nyilván, amely a dinamizálódó konjunktúra-helyzettel párhuzamosan a munkanélküliségi ráta ismételen 4% alá való csökkenését valószínűsíti.

3.3.2. KERESETEK

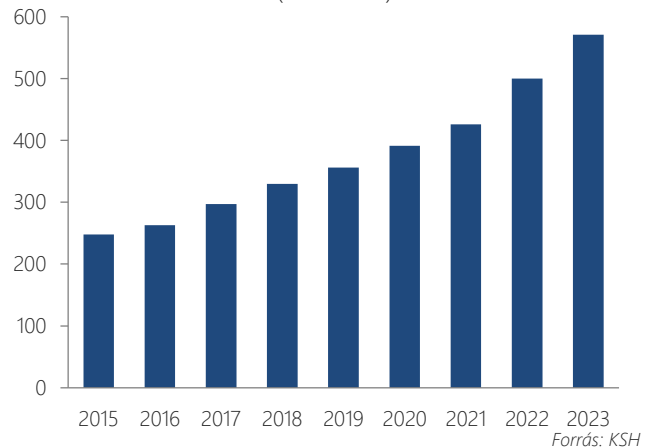
2023-ban a teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete a nemzetgazdaságban 571 200 forint volt. Ez az érték 14,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A dinamikus bérnövekedéshez a legkisebb bérek év eleji emelésének tovagyűrűző hatása, a feszes munkaerőpiaci környezet, az infláció bérfelhajtó hatása, illetve a közsféra bérfeljesztései is hozzájárultak.

A 2023. évi átlagkereset indexet befolyásolta a 2022 februárjában a honvédelmi és a rendvédelmi hivatásos állományok számára a havi illetménynek megfelelő fegyverpénz. Ennek hatását kiszűrve a bruttó

átlagkereset növekedése 1,4 százalékponttal lenne magasabb.

A költségvetési körben 2023-ban 7,3%-kal emelkedett a bruttó átlagkereset az előző évhez képest. A versenyszférában a bruttó átlagkereset 16,2%-kal nőtt.

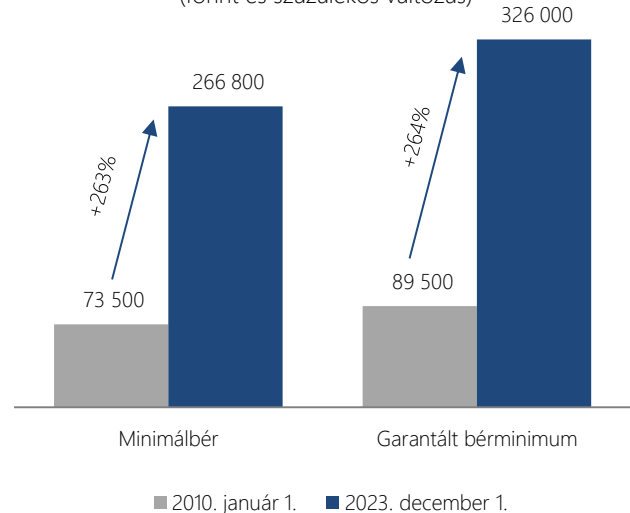
3.23. ábra: Bruttó átlagkereset alakulása (ezer forint)

Forrás: KSH

2023 során az infláció mértéke meghaladta a bérek emelkedését, így az év egészét tekintve a reálkeresetek 2,9%-kal mérséklődtek. 2023 szeptembere óta azonban a bérek növekedése ismét meghaladja az inflációt, ami a reálbérek emelkedésén keresztül hozzájárul a belső kereslet felélénküléséhez.

3.24. ábra: A minimálbér alakulása (forint és százalékos változás)

Forrás: KSH

A versenyszféra munkáltatói és munkavállalói képviselőivel megállapodva a Kormány 2023. december 1. napjától a minimálbér havi bruttó összegét 266 800 forintra (+15%), a garantált

bérminimum havi bruttó összegét 326 000 forintra (+10%) emelte. A minimálbér és a garantált bérminimum kétszámjegyű emelésével folytatódhat az alacsonyabb keresetűek bérének felzárkózása.

A Kormány számos bérintézkedést hajtott végre költségvetési körben. A 2022-ben meghozott döntés értelmében a magyar katonák és honvédelmi dolgozók bére két lépésben emelkedett: először 2022 szeptemberétől, majd 2024 januárjától. Az első fázisban, 2022 szeptemberében az átlagos béremelés mértéke 26,4% volt, míg a következő ütemben, 2024 januárjában átlagosan további 11%-kal nőtt a katonák fizetése.

2024 januárjától az állami, önkormányzati, egyházi és magán fenntartású oktatási intézményekben dolgozó pedagógusok, valamint a szakképzésben oktatók átlagosan 32,2%-os béremelést kapnak.

Az egészségügyi szakdolgozók március 1-jétől átlagosan 20%-os alapbéremelésre számíthatnak, az előző év júliusi 18%-os emelést követően.

Ez azt jelenti, hogy a teljes munkaidőben foglalkoztatott egészségügyi szakdolgozók fizetése 2010 óta mintegy négyszeresére emelkedik, és már meghaladhatja a havi 800 ezer forintot is.

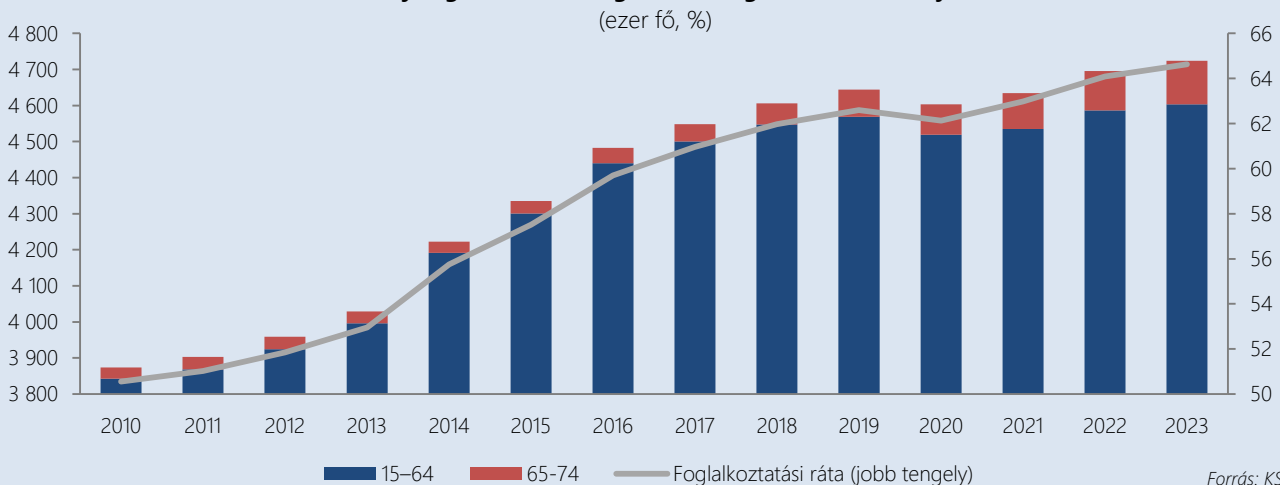
A legfrissebb adatok szerint 2024 februárjában 14,0%-os bérkiáramlást mértek éves alapon. Ezzel a bruttó átlagkereset 605 400 forintra emelkedett. A reálkereset 9,9%-kal nőtt a fogyasztói árak előző év azonos időszakához mért, 3,7%-os emelkedése mellett.

Előretekintve, a bérminimumok emelésének tovagyrúzó hatásának és a feszes munkaerőpiacnak eredményeképpen még magas, kétszámjegyű lehet a bérdinamika 2024-ben. A bérek gyors ütemű emelkedése és az alacsony infláció 6% körüli reálkereset növekedését vetít előre, ami biztosítja a fogyasztás bővülését.

4. számú keretes írás: Rekordszinten alakult a foglalkoztatottság 2023-ban

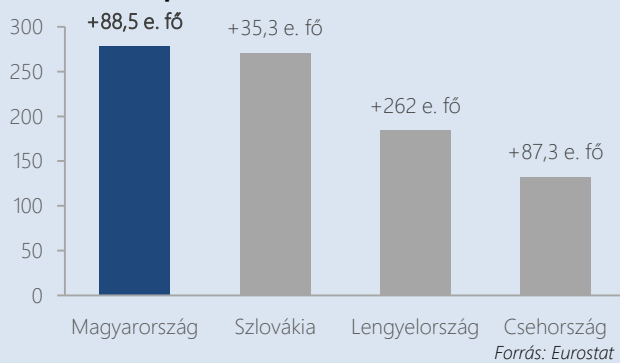
Magyarországon 2010 óta mintegy 1 millió fővel gyarapodott a foglalkoztatottak száma, amely a koronavírus-járvány hullámai, az elmúlt időszakban tapasztalt geopolitikai feszültségek, valamint a visszafogott konjunktúra ellenére is újabb és újabb rekordokat ért el. 2023-ban a foglalkoztatási ráta és a foglalkoztatottak létszáma tovább nőtt: a 15-74 éves korosztályban több mint 4 millió 724 ezer főre nőtt a foglalkoztatottak létszáma, ami mintegy 0,6%-kal magasabb 2022-höz képest. Az elsődleges munkaerőpiacon dolgozók száma 25 ezer fővel emelkedett, jelezve a vállalatok erős munkaerő-keresletét.

A 15-74 korosztály foglalkoztatottságának és foglalkoztatási rátájának alakulása

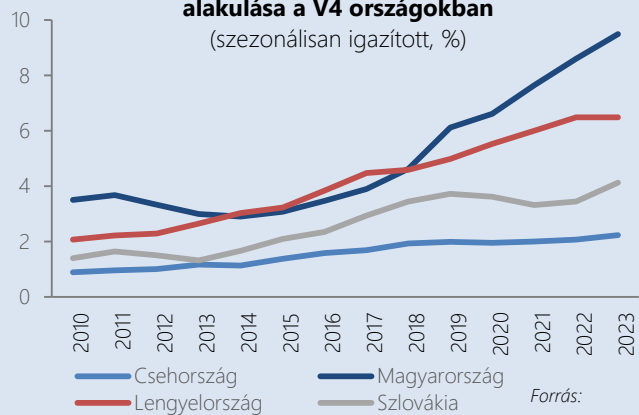

A foglalkoztatottság emelkedéshez az elmúlt években érdemben hozzájárult az idősebb korosztály foglalkoztatási rátájának növekedése, amelyet a munkavállalást ösztönző politika, a nyugdíjas személyek alkalmazása esetében fennálló járulékmentesség, illetve az egyéni vagy társas vállalkozói tevékenységet folytató nyugdíjasok járulék és szociális hozzájárulási adó megfizetése alóli mentessége nagymértékben támogatott. Mindezek nyomán V4-országok közül hazánkban nőtt a legnagyobb mértékben (közel 280%-kal) a 65-74 éves korosztály foglalkoztatottsága. E kedvező tendencia a 65-74 éves korosztály foglalkoztatási rátájának alakulásában is megmutatkozik, mely a visegrádi négyek közül hazánk esetében állt a legmagasabb szinten 2023-ban. Ugyanakkor a konjunktúra erősödésével, valamint a folytatódó befektetés-ösztönző politikával párhuzamosan a jelenleg feszes munkaerőpiaci körülmények közepette az idősebb korosztályok aktivitása is tovább emelkedhet.

A 65-74 éves korosztály foglalkoztatottságának alakulása a V4 országokban 2023-ban 2010-hez képest (%-os változás, ezer ember)

A 65-74 éves korosztály foglalkoztatási rátájának alakulása a V4 országokban (szezonálisan igazított, %)

3.4. INFLÁCIÓS FOLYAMATOK

2023-ban az infláció 17,6% volt. Az áremelkedés 2022-es felgyorsulása elsősorban az alapanyagárak emelkedéséhez és az orosz-ukrán háború által súlyosbított energiaválsághoz köthető, amelyet tovább fokozott a 2022 nyarán tapasztalt történelmi szárazság és az ezt követő élelmiszerdrágulás. Az áremelkedési folyamat következtében az éves bázisú fogyasztóiár-index 2023. januárra 25,7%-ra emelkedett, amelyet a tavalyi év első felében az áthúzódó hatások miatt még mérsékeltebb ütemű dezinfláció követett. 2023 második felétől felgyorsult az inflációcsökkenés, 2023. decemberre mindegyik termékcsoporthoz tartozó inflációja nagymértékben mérséklődött, és a fogyasztóiár-index 5,5%-ra süllyedt. 2024 első hónapjaiban az infláció tovább csökkenve az MNB 2-4%-os inflációs célsávjába ért.

Az áremelkedés 2023-ban az élelmiszerek esetén kiugróan magas, 27,4%-os volt. Az üzemanyagárak 27,3%-kal emelkedtek, miután az üzemanyagár-rögzítést 2022 decemberében feloldotta a Kormány, és így majdnem a teljes évben az alacsony bázisár jelentette az éves összevetés alapját. A szolgáltatásinfláció 16,9% volt. A szeszes italok és a dohánytermékek inflációja 15,8%, az ipari termékeké 14,6% volt. A rezsicsökkentési szabályok módosítása következtében a háztartások átlagosan magasabb árat fizettek az energiáért, ami megemelte az inflációt 2022. augusztus és 2023. július között. Ugyanakkor a háztartások növekvő energiatakarékossága révén a háztartási energia átlagára 2022. decembere óta trendszerűen csökkent. A szabályozott árak éves növekedése 14,2% volt 2023-ban.

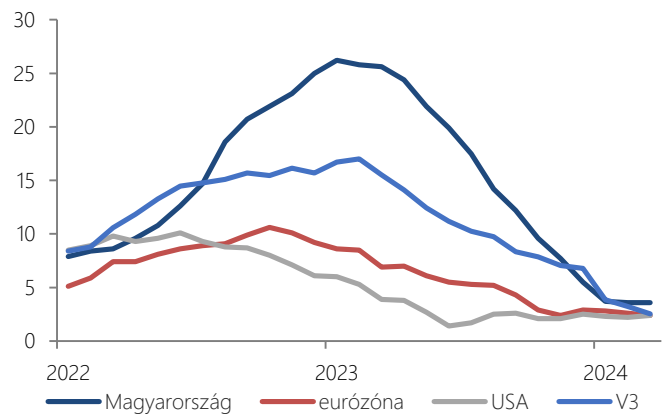
Az infláció letöréséhez számos szakpolitikai lépés hozzájárult. Az árstopok 2023. június 30-ig segítették elő az élelmiszerinfláció mérséklődését. A Kormány 2023. június 1-től kötelező heti akciós akciós árakat ír elő az élelmiszerüzleteknek, továbbá online árfelügyelő rendszert is bevezetett. A növekvő ártranszparencia fokozza a versenyt, ami árleszorító hatással bír. A versenyhatóság határozott fellépése a tisztességtelen árazási gyakorlatokkal szemben ugyancsak serkenti az árversenyt.

2024. március 1-től a vásárlók kötelező figyelemfelhívásának előírásával a Kormány a zsugorinfláció ellen is fellép. A Kormány a kv-k számára támogatást nyújtott a megemelkedett energiaköltségekhez, ezzel is segítve azt, hogy ne hárítsák át terheiket a fogyasztókra. Az intézkedések hatékonyságát mutatja, hogy 2024-ben az élelmiszerinfláció 1% alá mérséklődött.

Az inflációs hullám 2022-2023-ban az egész világon megmutatkozott. Az eurózónában az infláció később tetőzött, mint az Egyesült Államokban, valamint a dezinflációs folyamat az Egyesült Államokban gyorsabban zajlott. A harmonizált módszertan szerint az USA átlagos inflációja 3, az eurózónáé pedig 5,4% volt 2023-ban. 2024. márciusban az eurózóna éves fogyasztóiár-indexe megegyezett az Egyesült Államokéval.

3.25. ábra: Harmonizált fogyasztóiár-indexek

(változás az előző év azonos időszakához képest, %)

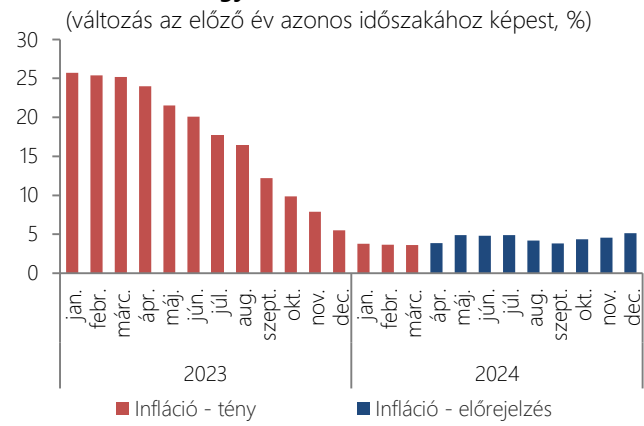

Forrás: Eurostat

Előretekintve, 2024 tavaszán átmenetileg növekedhet az éves infláció mértéke, miután a 2023. év kedvező dezinflációs fejleményei beépülnek a bázisba: 2023. április és 2024. március között a fogyasztói árak csupán 2,9%-kal emelkedtek. A dezinflációt fékezheti a reálbér-növekedés visszatérésevel újra lendületet kapó belföldi kereslet, valamint a nemzetközi konfliktusok nyomán esetlegesen tovább emelkedő energiahordozó- és nyersanyagárak.

Egyes szolgáltatások esetében a visszatekintő árazás okoz inflációs nyomást. Ehhez is köthetően 2024. január és március között a piaci szolgáltatások éves bázisú inflációs hozzájárulása 2,6-2,9 százalékpont volt. Összességében 2024-ben 4% feletti infláció várható, azonban 2025 végétől az infláció a jegybanki célértéknek megfelelő 3% lehet.

3.26. ábra: A fogyasztóiár-index várható alakulása

Forrás: KSH, PM-számítás

3.5. CIKLIKUS FOLYAMATOK

A járvány által okozott átmeneti visszaesést követően 2021-ben folytatódott a potenciális növekedés gyorsulása, többek között az erősödő beruházási aktivitásnak is köszönhetően. Ez a folyamat 2022 egészében még kitartott, ugyanakkor az orosz-ukrán háború, a szankciók és az infláció makrogazdasági következményei a pozitív trendet átmenetileg megtörték.

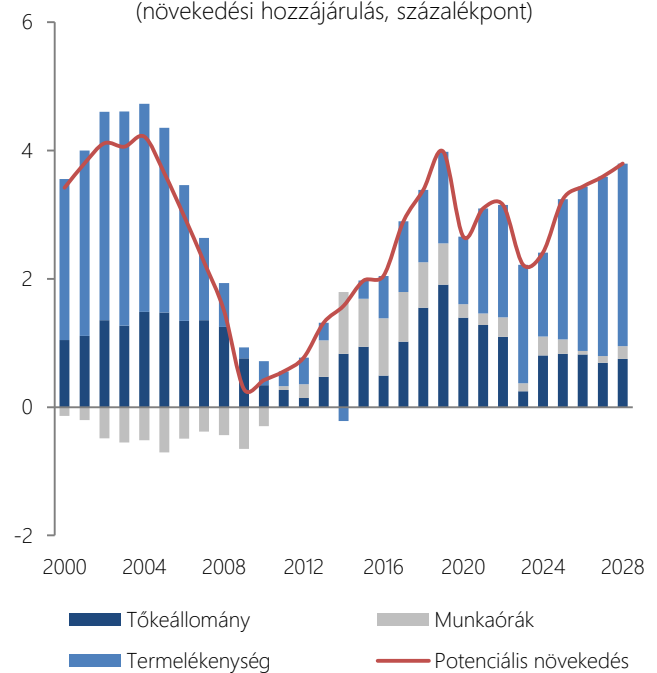
A középtávú kilátások továbbra is kedvezőek. A beruházási ráta 2023-ban is magas szinten maradt, ezáltal a tőkefelhalmozás potenciális növekedéshez való hozzájárulása az előrejelzési horizonton, kiemelten 2024-et követően, fokozottan erőteljes lehet, amit elősegítenek a feldolgozóiparban megvalósuló nagyvállalati kapacitásbővítések és a felszabaduló európai uniós források. A kedvező folyamatot támogatja, hogy a munka és tőke relatív árának alakulása további ösztönzőként hat a termelés automatizálására, digitalizálására, amely szintén a beruházások és a tőkeállomány, valamint a termelékenység emelkedését eredményezi.

Mindezek következtében a növekedés tényezőit tekintve folytatódik a 2017-2019 években érvényesülő tendencia, miszerint egyre inkább az extenzív, főként munkaerő bővítésen alapuló növekedésről az intenzív fejlődés felé terelődik a hangsúly, azaz a hatékonyság és a tőkefelhalmozás kerül előtérbe. 2024-től kezdődően, a korábban megkezdett feldolgozóipari beruházások termőre fordulásával, valamint modern termelési technológiát alkalmazó, új külföldi beruházások megjelenésével a nemzetgazdaság termelékenységének növekedése felgyorsulhat. A pozitív folyamatok eredményeként a termelékenység potenciális növekedéshez való hozzájárulása fokozatosan emelkedhet: az előrejelzési horizont végére megközelíti a 4 százalékpontot.

A pandémia kitörése előtt, a gazdaság kimagasló növekedése eredményeként, a kibocsátási rés pozitív tartományba lendülhetett. Ezt követően 2020-ban a koronavírus-járvány okozta kereslet-visszaesés következtében a kibocsátási rés átmenetileg a negatív tartományba került, míg a sikeres kilábalás eredményeként a 2022-es év végére gyorsan bezárult.

A háború és szankciók következtében felgyorsult infláció nyomán szigorodó jegybanki politikák és a bizonytalan nemzetközi környezet közepette a kibocsátási rés 2023-ban negatív tartományba került. Előretekintve, a gazdasági növekedés visszatérésével párhuzamosan a kibocsátási rés fokozatosan záródhat.

3.27. ábra: A potenciális növekedés tényezői
(növekedési hozzájárulás, százalékpont)

Forrás: PM-számítás

3.6. KÜLSŐ EGYENSÚLY

A külső egyensúlyi mutatók számottevően javultak 2023-ban. A tavalyi évben a belső kereslet átmeneti megtorpanása és az energiaárak normalizálódása, illetve kismértékben az exportvolumen bővülése következtében a folyó fizetési mérleg 8,7 százalékpontos javulást követően, 5 év után ismét többlettel zárt, amely a GDP 0,2%-át tette ki. Ezzel összefüggésben az uniós transferek beáramlását is figyelembe vevő külső finanszírozási képesség is nagymértékben (7,6 százalékponttal), a GDP 1,2%-ára javult a tavalyi évben.

2023-ban a jövedelmek hiánya átmenetileg megnőtt, ami legfőképpen a megemelkedett kamatfizetésekkel magyarázható. Azonban előretekintve a csökkenő inflációval párhuzamosan a kamatkidások mérséklődhetnek. Mindemellett a tőkemérleget tekintve, 2023-ban megkezdődhetett a korábban visszatartott 2021-2027-es kohéziós keret felhasználása, ami a következő évek során fog felfutni.

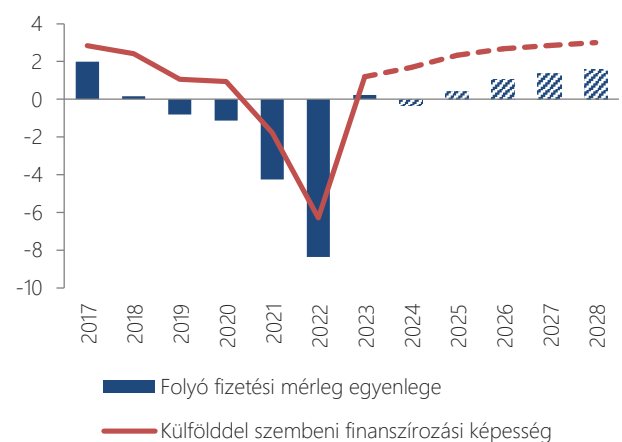
2024-ben, a 2023. évi többlet után, a folyó fizetési mérleg egyenlegének mérsékelt hiánya prognosztizálható. Ennek hátterében egyrészt a hazai belső kereslet dinamizálódása által indukált importszámla-emelkedés áll, ami a külkereskedelmi egyenleg mérséklődését vonhatja maga után az idei évben. Másrészt a jövedelemegyenleg-hiánynak lehet a következménye.

A nagyberuházások exportnövelő hatásukon keresztül a külkereskedelmi többlet emelkedését eredményezik, így 2025-től a folyó fizetési mérleg egyenlege várhatóan ismételten többletbe fordul.

A külfölddel szembeni finanszírozási képesség fennmarad az előrejelzési horizonton. A finanszírozási többlet eredményeként, illetve a kamatkörnyezet enyhülése nyomán a külfölddel szembeni nettó adósság, az átmeneti megemelkedést követően, folytathatja a 2010-ben megkezdett csökkenő pályáját. Ennek köszönhetően pedig Magyarország negatív külső sokkokkal szembeni ellenálló képessége tovább erősödhet.

Kockázatként ugyanakkor megemlítenő, hogy a jelentősebb exportpartnereknél tapasztalható gazdasági lassulás gátolhatja a keresletnövekedést a magyar exporttermékek iránt. Továbbá kockázatot hordoznak a világkereskedelemben tapasztalható fragmentációs tendenciák is, amelyek - különösen Kína és Oroszország esetében - politikai okokból egyre jobban erősödnek. Ezek a tendenciák komoly kihívások elé állítják az olyan kis, exportorientált gazdaságokat, mint amilyen Magyarország is. A világkereskedelmi fragmentáció által okozott negatív kockázatok közvetlenül a kereskedelmi tevékenység korlátozottságát, közvetve pedig a felvevőpiacok további zsugorodását eredményezhetik. Mindezek mellett a fennálló geopolitikai feszültségek további negatív hatással lehetnek a külső egyensúlyi mutatók alakulására.

3.28. ábra: A magyar külső egyensúlyi mutatók alakulása (GDP%)

Forrás: MNB, PM-számítás

3.7. A KORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEK GAZDASÁGI HATÁSAINAK VIZSGÁLATA

Jelen fejezet a 2023. évi konvergencia program megjelenése óta meghozott fontosabb kormányzati intézkedések makrogazdasági hatásvizsgálatát tartalmazza. A kormányzati döntések közül legnagyobb horderejűként említhető a Családi Otthonteremtési Kedvezmény Plusz bevezetése, a Babaváró hitel felvételi lehetőségének meghosszabbítása, a tanárbér-rendezési program megindítása, illetve az áprilisban meghirdetett megtakarítási intézkedések:

- 2024. január 1-től igényelhető, a településtípustól és az ingatlan korától független CSOK Plusz hitel, amelyet a Kormány egyszerre kombinált kamattámogatással és részleges tartozás-elengedéssel. Ezzel párhuzamosan megszüntetésre került az eddigi, 5000 fő feletti településeken igénybe vehető CSOK-konstrukció, a Falusi CSOK keretében igényelt támogatási összeg jelentősen emelkedett.
- Meghosszabbította a Kormány a Babaváró hitel felvételének lehetőségét, illetve az idei év január 1-jétől nőtt a maximálisan igényelhető keretösszeg.
- 108 milliárd forintos keretösszeggel lakossági energetikai korszerűsítési program indul júniustól.
- A lakossági jelzáloghitelekre vonatkozó kamatstop 2024. június 30-ig meghosszabbításra került.
- 2023. december 1-től a minimálbér 266,8 ezer forintra, a garantált bérminimum pedig 326 ezer forintra emelkedett.
- 2024. január 1-jével 32,2%-kal emelkedik a pedagógus átlagbér. Az egészségügyi szakdolgozók átlagosan 20 százalékos alpbéremeléssel számolhatnak március 1-jétől.
- A költségvetési hiánycél elérése érdekében a Kormány 2024. áprilisában megtakarítási intézkedéseket eszközölt, 675 milliárd forint értékű állami beruházás átütemezésére került sor.

A Kormány a hazai kis- és középvállalatok védelme érdekében több intézkedést is életbe léptetett a magyar vállalkozások versenyképességének biztosítása céljából a tavalyi év során. A tavalyi 1000 milliárd forintos hitelprogram után további 200 milliárd forintos keret biztosításával 2024. július 1-jéig meghosszabbításra került a Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram. 300 milliárd forinttal megemeli a Kormány a Széchenyi Kártya Program kötelezettségvállalási keretét, ezzel további több mint 1500 milliárd forintnyi hitel kihelyezését teszi lehetővé a kkv-k számára.

A hatásvizsgálat a Pénzügyminisztérium DINAMO-modelljének felhasználásával készült. A DINAMO-modell struktúrája hosszú távon neoklasszikus növekedési összefüggéseken nyugszik, ugyanakkor rövid távon különböző súrlódások lassítják az ehhez való igazodást. A modellt tulajdonságai alkalmassá teszik a kormányzati intézkedésekkel kapcsolatos hatásvizsgálatok elkészítésére: egyrészt a makrogazdasági változók széles körét tartalmazza, modellezve az egyes gazdasági szereplők viselkedését, másrészt a nemzeti számlák és az államháztartás pénzügyi számlái közötti kapcsolati rendszert konzisztensen teljesíti.

A modellezett gazdaságpolitikai lépések elsősorban a belső kereslet dinamizálódásán keresztül támogatják a gazdasági gyarapodást. Az intézkedések, az államháztartás és fogyasztás helyreállítása mellett, az exporton keresztül serkentik a hazai GDP bővülését. A számszerű hatásokat tekintve, a 2023. áprilisa óta meghozott kormányzati lépések a gazdaság jövő évi teljesítményét 0,3%-kal emelik. Az intézkedések hatása tartósan kedvező, a 2025-ös évet követően is 0,6-0,8%-os mértékben növelik a gazdaság teljesítményét.

3.8. MONETÁRIS ÉS ÁRFOLYAM-POLITIKA

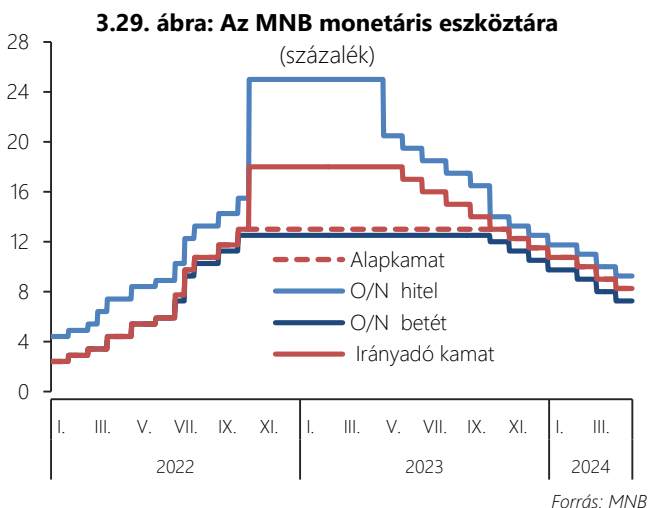
Az évtizedes távlatokban is magas áremelkedés letérésére többek között az Egyesült Államokban és Európában végrehajtott kamatemelési ciklus 2023-ban lezárult. A központi bankok szempontjából kulcsfontosságú, hogy az infláció és az inflációs várakozások egyaránt az árstabilitásnak megfelelő szinten stabilizálódjanak.

Ennek mentén bár az infláció érdemben csökkent az Egyesült Államokban és az eurózónában, a monetáris politikai döntéshozók egyelőre kívánnak: a Fed és az EKB egyelőre fenntartják a kamatszintet, a következő lépésük kamatcsökkentés lehet, amelynek ütemezése ugyanakkor bizonytalan. Az EKB szerint a bérnövekedés a termelékenység növekedéséhez viszonyítva továbbra is magas, ami inflációs kockázatokat hordoz, emellett a szolgáltatások inflációja is ragadósnak tűnik. Az Egyesült Államokban a feszes munkapiac mellett a vártnál kedvezőbben alakuló konjunktúrafolyamatok is ellene hatnak a dezinflációnak. Mindazonáltal a jegybanki előrejelzések szerint az árstabilitás a jelenlegi folyamatok mentén elérhető, így a beérkező adatok függvényében 2024 második felében megnyílhat az út a kamatvágás előtt.

egyéb útmutatás híján – a piacok érzékenyen reagálnak, ami a forint árfolyamának volatilitásában is megjelenik. Mindez a MNB kamatcsökkentési ütemére is hatással lehet.

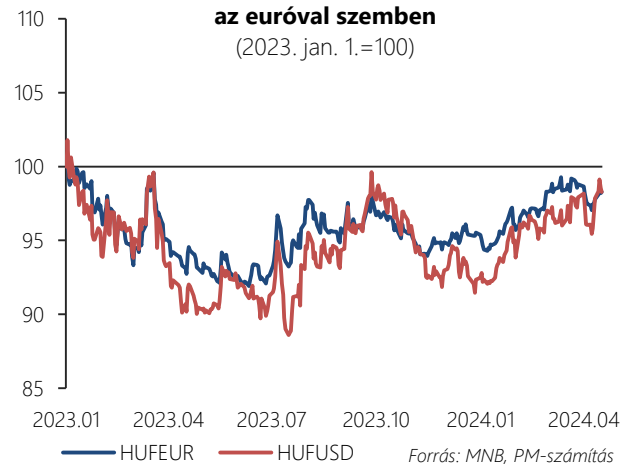
A régió, illetve az Európai Unió más országaihoz hasonlóan a magyar monetáris politika fókuszában is az infláció leszorítása áll. Az árfolyam vonatkozásában az MNB-nek nincs deklarált célja. Ugyanakkor 2022 második felétől az árfolyam, illetve a pénzpiacok stabilitása nagyobb hangsúlyt kapott a monetáris politikai döntéshozatalban, illetve a kommunikációban. A forint az euróhoz képest 2023-ban érdemben felértékelődött. Az infláció meredek csökkenése, a külső egyensúly javulása, valamint a forint árfolyamának stabilizálódása nyomán az MNB 2023. májustól kamatcsökkentő lépések sorozatát hajtotta végre.

Az MNB irányadó kamatszintje így a 2023 eleji 18%-ról december végére 10,75%-ra csökkent, majd 2024. április végére az alapkamat 7,75%-ra mérséklődött. A Reuters áprilisi felmérése alapján 2024. év végére 6%-os kamatot várnak a piaci elemzők, ami a kamatcsökkentések várt ütemének fokozatos lassulására utal.

Bizonytalanságot okoz ugyanakkor, hogy mind az EKB, mind a Fed a kommunikációjában az adatvezérelt döntésre hivatkozva lényegében nyitva hagyja a várható kamatvágás megkezdésének idejét, lefutását, illetve az egyensúlyi kamat szintjét. Ez a megközelítés azzal jár, hogy a közzétett makrogazdasági adatokra –

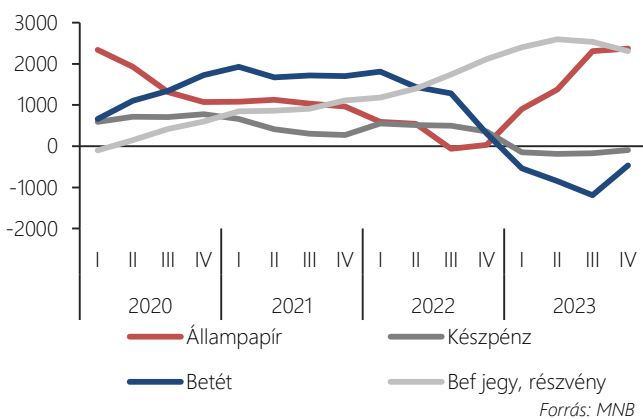
3.30. ábra: A forint árfolyama az amerikai dollárral és az euróval szemben
(2023. jan. 1.=100)

3.9. PÉNZÜGYI SZEKTOR

A megemelkedett kamatkörnyezet fokozatosan gyűrűződött be a hitelezési folyamatokba. A hitelkeresetet csökkentő hatása a háztartások esetében volt erőteljesebben megfigyelhető. 2023 egészében a háztartások hitelállománya 2,5%-kal, 12 611 milliárd forintra bővült, a 2022 végéhez képest a növekedési ütem így lényegében a felére csökkent.

3.31. ábra: A lakossági megtakarítás alakulása
(4 negyedéves tranzakciók, milliárd forint)

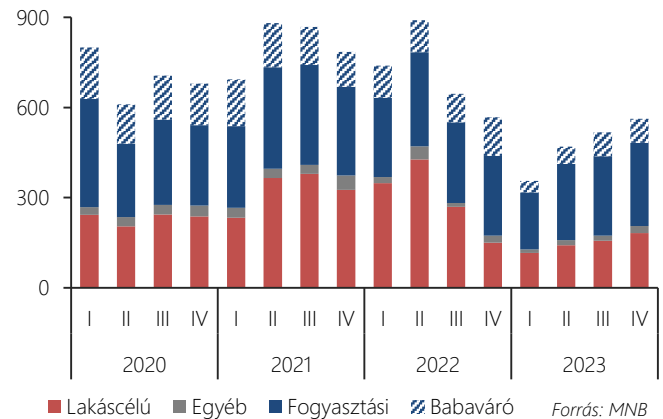
Az új kihelyezéseket tekintve a háztartások az előző évben 1906 milliárd forint új hitelt vettek fel, ami közel harmadával elmarad a 2022-es adattól. A hitelfelvételek mind a lakáscélú, mind a fogyasztási piaci alapú hiteleknél csökkentek. A háztartások óvatossága mellett a pénzüzetek szigorúbb hitelnyújtási gyakorlata és a szabályozás szigorodása is közrejátszott a hitelezés visszaesésében. Ugyanakkor a háztartások eladósodottsága a régiós országok közül továbbra is az egyik legalacsonyabb és lényegesen elmarad az eurozóna átlagától. Ezáltal előretekintve, a háztartási hitelezésben jelentős növekedési potenciál rajzolódik ki.

A háztartások nettó finanszírozási képessége 2023-ban 5023 milliárd forintra emelkedett, ami a GDP 6,7%-át tette ki. A háztartások az inflációs és dekonjunkciós környezetben egyrészt növelték a váratlan eseményekre fedezetet biztosító megtakarításait, másrészt eközben olyan megtakarítási formákat választottak, amelyek magasabb hozamokat biztosítottak. Az állampapírok, befektetési jegyek és más hozamorientált eszközök egyre nagyobb hangsúlyt

kapnak a háztartások megtakarításaiban. Ezzel szemben a bankbetétek és készpénz szerepe csökkent.

3.32. ábra: A háztartások hitelezési dinamikája

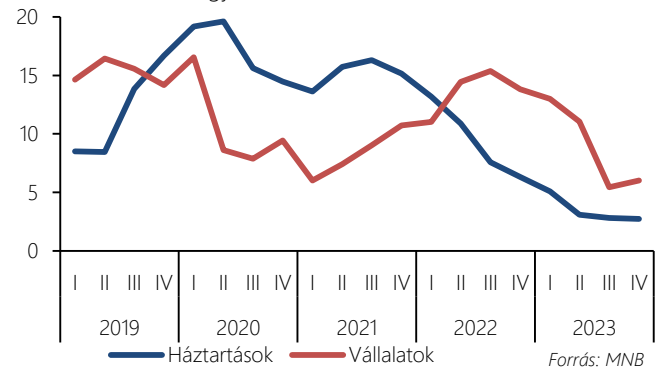
(4 negyedéves újonnan folyósított hitelek, milliárd forint)

A vállalkozások hitelnövekedése egyszámjegyre mérséklődött 2023 során. A nagyvállalati hitelek 9%-os növekedést mutattak, míg a kkv-hitelezés 4%-ot bővült éves összevetésben, amiben szerepe volt a Széchenyi Kártya Program konstrukcióknak. A vállalati hitelállomány éves növekedése ezzel 6%-ot tett ki, ami az előző év végéhez képest a nemzetközi trendeknek megfelelő lassulást jelent. A Széchenyi Kártya Program mellett az MFB, az Exim, a Garantiqa és az AVHGA számos hitel-, tőke- és garanciaprogrammal segítette a vállalatok forráshoz jutását.

3.33. ábra: A háztartások és a vállalatok hitelezésének alakulása

(4 negyedéves növekedés, százalék)

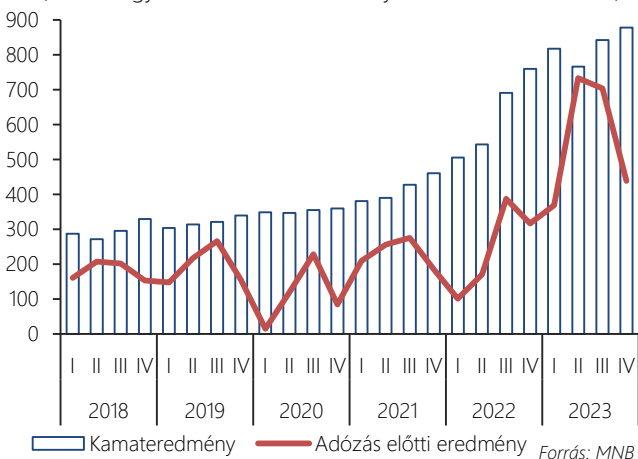
A vállalkozások hitelnövekedése egyszámjegyre mérséklődött 2023 során. A nagyvállalati hitelek 9%-os növekedést mutattak, míg a kkv-hitelezés 4%-ot bővült éves összevetésben, amiben szerepe volt a Széchenyi

Kártya Program konstrukcióknak. A vállalati hitelállomány éves növekedése ezzel 6%-ot tett ki, ami az előző év végéhez képest a nemzetközi trendeknek megfelelő lassulást jelent. A Széchenyi Kártya Program mellett az MFB, az Exim, a Garantiqa és az AVHGA számos hitel-, tőke- és garanciaprogrammal segítette a vállalatok forráshoz jutását.

A pénzügyi szektor számtalan kihívás ellenére is jelentős jövedelmezőség mellett stabil portfólió minőséggel rendelkezik, amely összességében ezáltal stabil és sokkoknak ellenálló bankrendszerrel tanúskodik. A bankok 2023. évi 2245 milliárd forintos adózás előtti eredménye több mint kétszerese a 2022. évi rekordnak, saját tőke arányában a magyar bankszektor megtérülése (ROE) 20%-os, míg tőkemegfelelési mutatója (TMM) 19%-os volt.

3.34. ábra: A hazai bankszektor eredménytermelő képessége

(adott negyedéves banki eredményhatások, milliárd forint)

Az év második felétől az MNB kamatcsökkentési ciklusba kezdett. Ennek ellenére a bankok kamatjövedelme magas maradt. Az eredményt emellett számviteli tényezők is befolyásolták. Az egyéb működési eredmény 526 milliárd forinttal bővült, ami főként egyes hitelek ártértékelődéséhez köthető. Az értékvesztések és céltartalékok visszaírása 313 milliárd forinttal javította az eredményt.

Összességében véve, a pénzügyi szektor a tartósan fennálló negatív hatások mellett mutat kimagasló jövedelmezőséget és egészséges szerkezetű hitelállományt. Az elmúlt időszakban bevezetett kormányzati intézkedések a hitelkereslet élénkítését és a hitelportfólió minőségének megőrzését szolgálták. Mindez végső soron a bankok üzletmenetére és

pénzügyi mutatóira – így a gazdasági szereplők finanszírozási lehetőségeire – is kedvezően hatott. A Kormány és a pénzügyi közvetítők közötti tehermegosztásnak köszönhetően pedig a gazdasági szereplők időt kaphattak, hogy alkalmazkodhassanak a változó finanszírozási környezethez.

4. A KORMÁNYZATI SZEKTOR HIÁNYA ÉS ADÓSSÁGA

4.1. KÖLTSÉGVETÉS-POLITIKAI CÉLOK

Az elhúzódó orosz-ukrán háború és a szankciós politika negatív hatása, valamint a magas inflációs környezet és a gazdasági növekedés lassulása jelentős terheket jelentettek a költségvetés számára az elmúlt két évben. A várakozásaink szerint idén újrainduló növekedés és az infláció mérséklődése, amennyiben a nemzetközi biztonsági helyzettel összefüggésben nem romlanak a kilátások, a korábbinál kedvezőbb lehetőséget biztosítanak a költségvetés pozíciójának megerősítésére. Ennek megfelelően kiemelt

szemponttá válik a hiány és államadósság csökkentése, valamint a pénzügyi stabilitás fenntartása.

A korábbi évekhez hasonlóan kiemelt cél marad a családok támogatása, a rezsitámogatások biztosítása, emellett továbbra is hangsúlyos szerepet kap a honvédelmi kiadások fenntartása. Az adópolitika elsődleges célja továbbra is a munka- és a vállalkozásbarát adórendszer fenntartása.

4.1. táblázat: Középtávú költségvetési pálya (GDP %-ában)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Kormányzati szektor egyenlege	-6,7	-4,5	-3,7	-2,9	-2,4	-1,9
Bruttó államadósság	73,5	73,2	72,1	68,8	66,0	62,8

Forrás: KSH, MNB, PM-számítás

4.2. 2023. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS

A 2023. évi költségvetés a háború okozta kockázatokat magában hordozó bizonytalanságok között készült el, 4,1%-os gazdasági növekedést, 3,5%-os GDP-arányos hiánycélt és 5,2%-os inflációt alapul véve.

2022. év vége felé, a külső körülmények jelentős romlása miatt egyértelművé vált, hogy a 2023-as évet illetően alacsonyabb növekedéssel, magasabb inflációval, és szigorúbb monetáris politikával kell számolni. Ezért a Kormány a 2023. évi költségvetési törvény módosításáról döntött, amelyet az Országgyűlés elfogadott.

A 2023-as költségvetési egyenleg javítása érdekében a Kormány 2022 során számos lépést tett, így extraprofit adót vetett ki olyan ágazatokra, melyek az elmúlt években rendkívüli nyereségre tettek szert, valamint állami beruházások szakaszolására, halasztására is sor került. A KÁT/METÁR rendszerből nyerhető bevétel felhasználásra került az egyetemes szolgáltatásban, ami csökkentette az ennek fenntartásához szükséges költségvetési támogatást.

A 2023-as költségvetés egyik prioritása a rezsivédelem fenntartása volt, amely a költségvetés módosítása után még inkább érvényesült. Az energiaárakra vonatkozó várakozások módosulása miatt a Kormány a Rezsivédelmi Alap korábbi, 670 milliárd forintos keretét közel négyszeresére, 2580 milliárd forintra emelte. Az Alap így garantálta, hogy a lakosság számára az átlagfogyasztásig 2023-ban is biztosítottak legyenek a rezsicsökkentett árak.

Az állami intézményekben, az önkormányzatoknál, az állami vállalatoknál és non-profit szektorban az energia drágulása miatt várható többletkiadásra elkészült számítások a korábbit jóval meghaladó terhet mutattak ki, amely többletkiadások forrását szintén a Rezsivédelmi Alap jelentette. A Kormány ezen felül a magánszektor energiaár-emelkedésből adódó terheinek részleges átvállalásáról is döntött (Feldolgozóipari KKV Energiaköltség és Beruházási Támogatási Program, Gyármentő Program, Széchenyi Kártya Program).

A Kormány emellett folytatta az elmúlt évek családpolitikáját és biztosította az erre fordítandó emelt forrásokat. A családtámogatások köre a 30 éves koruk előtt gyermeket vállaló édesanyák szjamentességével bővült. A teljes foglalkoztatás fenntartása érdekében a munkahelyvédelmi programok tovább folytatódtak, a munkát terhelő adók nem emelkedtek, ennek eredményeként is közel 4,7 millió közeli szinten alakult a foglalkoztatottság.

A nyugdíjak tekintetében továbbra is biztosított volt az inflációkövető nyugdíjmelés, valamint a 2022-ben visszaépített 13. havi nyugdíj.

A háború közelsége miatt kulcsfontosságú cél volt a határok és Magyarország védelmének biztosítása. Ezt a célt szolgálta a 842 milliárd forintos Honvédelmi Alap, amely megteremtette a honvédelmi fejlesztések forrásait, valamint megerősítette az ország fizikai biztonságát.

2023-ban az eredeti terveknél kevesebb uniós forrás érkezett Magyarországra a 2021-2027-es időszaki pénzügyi keretből, valamint az RRF-ből. A Kormány,

annak érdekében, hogy az elindítani kívánt fejlesztések ne szenvedjenek csorbát, előfinanszírozta ezeket.

A 2023-as évben végül a várakozásokhoz képest kedvezőtlenebbül alakultak a gazdasági folyamatok. Az orosz-ukrán háború és a szankciók hatása miatt a gazdaság visszaesett, és magasabb szinten tetőzött az infláció, ennek következtében az adóbevételek elmaradtak a módosított költségvetési előirányzattól, viszont a nyugdíj- és kamatkidások számottevően meghaladták azt. A Kormány anticiklikus költségvetési politikát folytatott, azaz mérsékelni próbálta a hátrányos külső körülményekből adódó kedvezőtlen gazdasági hatásokat, emiatt a tervezettnél magasabb költségvetési hiány keletkezett. A 2024. évi tavaszi EDP-jelentés alapján a 2023. évi ESA-hiány a GDP 6,7%-át tette ki. A 2023. év végi államadósság a GDP 73,5%-a volt, amely 0,6%-os csökkenést jelent az előző évhez képest. Tehát az adósságráta a gazdasági visszaesés ellenére is csökkenni tudott.

4.3. 2024. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS

A 2024. évi költségvetést 4,0%-os GDP-arányos gazdasági növekedéssel, 6,0%-os inflációs várakozással, a GDP 2,9%-ának megfelelő hiánycéllal, valamint az államadósság további csökkenésével fogadta el az Országgyűlés 2023 tavaszán.

A 2023-as évben azonban a vártnál jóval magasabban alakult az infláció, a gazdaság pedig visszaesett, a 2023-as költségvetési bázis ezért kedvezőtlenebb, mint a 2024-es költségvetés tervezésekor feltételezett. Emiatt új, az adósság csökkentését biztosító hiánycél kitűzésére volt szükség, amely a GDP 4,5%-ában lett meghatározva. Az új hiánycél ellenére a költségvetés főbb prioritásai nem változnak.

A 2024-es költségvetés a védelem költségvetése, a két legfontosabb terület a rezsivédelem és a honvédelem. Ennek megfelelően a Rezsivédelmi Alap a költségvetés része maradt, de a csökkenő energiaárak miatt az összege a felére csökkent. A lakosság, költségvetési szervek, önkormányzati intézmények, a nem állami (egyházi és nonprofit) oktatási, egészségügyi és szociális intézmények és kormányzati közszolgáltatók energiaköltségeinek részbeni átvállalására a Kormány idén 1340 milliárd forintot különített el. Ennek fedezetét részben a befolyó különadó bevételek jelentik. Az extraprofit adókból származó bevételek idén az energia-, a bank- és a gyógyszerárgazat esetében a felére csökkennek.

A védelmi kiadások prioritást élveznek, értékük 2024-ben is a GDP 2 százaléka marad. A Kormány biztosítja a családtámogatásokat, továbbá a nyugdíjak reálértékének megőrzését.

A közsférában dolgozók anyagi megbecsülésének növelése továbbra is cél. Jelentős, 771 milliárd forintot tesz ki a 2023-hoz viszonyított bértöbblet a közsférában. Ebben benne van az oktatási ágazat béremelése, az egészségügyi béremelés, a rendvédelemben és a honvédelemben dolgozók béremelése.

Kiemelt cél a munkahelyek védelme, a teljes foglalkoztatás fenntartása, a 2010 óta létrejött 1 millió

új munkahely megvédése, valamint újabb munkahelyek létrejöttének elősegítése.

A 2024. első negyedévi költségvetési adatok összhangban vannak azzal a helyzettel, amely az új költségvetési hiánycél kitűzésének kiindulópontját jelentette. Március végéig az államháztartás központi alrendszere 2321,4 milliárd forintos hiánnyal zárt. Az egész évet befolyásoló tartós folyamatokra utalhat azonban, hogy az adóbevételek közül a munkabérekhez kötődők dinamikusan nőttek. Ez azt mutatja, hogy a költségvetés szilárd bázisát jelentő, a fenntarthatóság zálogát jelentő munkaerőpiacon a folyamatok megfelelően alakulnak, a foglalkoztatási szint magas, a reálbérek újra jelentős mértékben növekednek.

A költségvetési képet nagyban árnyalja, hogy az áfa-bevételek szezonálisága miatt az első negyedévben rendszerint több százmilliárd forinttal alacsonyabb bevétel képződik. Ennek oka, hogy az előző év negyedik negyedéves bevallásához kapcsolódó áfa-kiutalásokat a költségvetés legnagyobb részben ilyenkor téríti vissza.

A Kormány a nyugdíjasoknak tett ígéretéhez híven az idei évben is kifizette a 13. havi nyugdíjat. Ennek költségvetési hatása – az alapnyugdíjjal együtt, a nyugdíjszerű ellátásokat is beleértve – 1041 milliárd forintot tett ki. Az első negyedévben a nyugellátásokra fordított összegek elérték az 1895,7 milliárd forintot. A gyógyító-megelőző ellátásokra 588,9 milliárd forint került kifizetésre március végéig.

Tekintettel arra, hogy egyes Prémium Magyar Állampapír (PMÁP) sorozatok kamatfizetési időpontja az első negyedévben esedékes, a lakosságnak kifizetett kamatkidadások jelentős növekedést mutattak. Ennek oka, hogy korábban az őszi hónapokra esett ez a kamatfizetés, most az év elejére került előrehozásra. A kamatkidadásokra fordított kifizetések összege március végéig 1241,3 milliárd forint volt.

Az állami beruházások tervezésénél prioritássá vált a hatékonyság és takarékoság. A költségvetés a

gazdasági növekedést és a foglalkoztatottságot célzó kiemelten támogató projektekre összpontosít. Ezzel összhangban az új hiánycél elérését biztosítását segítő, döntés született 675 milliárd forintnyi

beruházás elhalasztásáról, ezek a következő években fognak megvalósulni. Az idei évi hiánycél tartása érdekében a kormány folyamatosan vizsgálja a helyzetet.

4.4. 2025-28. ÉVI ÁLLAMHÁZTARTÁSI FOLYAMATOK

A programidőszak utolsó négy évében a konvergencia program előrejelzése döntően már eddig meghozott kormányzati döntéseket vesz figyelembe.

A bevételi oldal meghatározó elemei az adó- és járulékbévételek, valamint az európai uniós transzferek. Folytatódik a foglalkoztatás bővítése, a családok és a vállalkozások támogatása. Az előtünk álló években összességében jelentős uniós forrás hívható le, azonban a hozzájárulás mértéke is növekszik. Az adómérséklések (pl. 25 év alatti fiatalok

és a 30 év alatti anyák szja-mentessége) fennmaradásával számolunk, ugyanakkor a dinamikus bővülő GDP mellett mérséklődhet az adócentralizáció 2028-ig.

A GDP-arányos összes bevétel az európai uniós támogatások nélkül 2025 és 2028 között 2,1 százalékponttal mérséklődhet, míg az uniós támogatások nélküli kiadások ennél erőteljesebben, 3,9 százalékponttal szorulhatnak vissza.

4.2. táblázat: Az államháztartás fő bevételei (a GDP %-ában)

	2025	2026	2027	2028
Adó- és járulékbévételek	33,8	33,3	33,0	32,8
Egyéb bevétel az Európai Unió transzferek nélkül	4,9	4,0	3,8	3,8
Összes bevétel az Európai Unió transzferek nélkül	38,7	37,3	36,8	36,6
Európai Unió transzferek	1,8	1,9	1,7	1,6
Bevételek összesen	40,5	39,2	38,5	38,2

Megjegyzés: a kerekítések miatt a részértékek nem feltétlenül adják ki az összesített mértékeket.
Forrás: PM-számítás

A középtávú költségvetési kitekintés az eddig meghozott kormányzati intézkedések figyelembevételével készült. Az előrejelzés számol:

- 2024. január 1-jétől a CSOK Plusz konstrukcióval, mely a családi otthonteremtési kedvezmény helyébe lépő új támogatási forma. A házaspárok gyermek születése esetén fix, legfeljebb 3 százalékos, maximum 50 millió forint összegű hitelt vehetnek fel. Az igénylést követően megszületett második és harmadik gyermekre a kölcsön tőkerészből 10-10 millió forintot elengednek, valamint a támogatást felvevők illetékmentességre is jogosultakká válhatnak.
- a 13. havi nyugdíj kifizetésével, a nyugdíjak reálértékének megőrzésével, valamint a 3,5%-ot

meghaladó növekedés esetén a nyugdíjprémium intézményével,

- a pedagógusok bérének – részben Európai Unió által is társfinanszírozott – emelése mellett a szakképzésben dolgozók, az ápolók, valamint a honvédelmi és rendvédelmi munkavállalók béremelésével,
- a honvédelemre fordítandó kiadások GDP-arányosan 2%-os szintje fennmaradásával,
- közúti és vasúti fejlesztésekkel, ipari parkok kialakításával, területfejlesztési feladatokkal, egyéb gazdasági fejlesztésekkel,
- a hazánkat megillető, európai uniós helyreállítási források folyósításával,

- a beruházások rugalmas megvalósításának finanszírozására szolgáló Beruházási Alappal.

A közszférában többek közt az egészségügyben, és az oktatásban a bérek emelkedhetnek, ennek ellenére a dinamikus növekvő GDP miatt a munkavállalói jövedelemre fordított GDP-arányos összeg 0,3 százalékponttal csökkenhet 2025 és 2028 között.

Takarékosság érvényesül a kormányzati szektor működési kiadásaiban, ami tükröződik abban, hogy a tisztán hazai forrásból vásárolt áruk és szolgáltatások GDP-arányos nagysága 7,1%-ról 6,4%-ra csökken.

A piaci termelők útján nyújtott juttatások GDP-arányos nagysága 2025-től kezdődően az időszak végére kismértékű mérséklődést mutat.

A társadalmi juttatások alakulását továbbra is meghatározzák a korábban végrehajtott strukturális átalakítások. A pénzbeli juttatások mérséklődnek a GDP arányában a dinamikus gazdasági növekedés gyors visszatérése miatt, a 13. havi nyugdíj bevezetése ellenére is. A GDP százalékában mérve az összes társadalmi juttatás 1 százalékponttal mérséklődhet 2025 és 2028 között, és ezzel jelentős arányban járul hozzá az újraelosztási ráta csökkenéséhez.

A magas infláció miatt szigorú monetáris kondíciók és a lakossági állampapírok kedvező kamatozása miatt a kamatkidadások magas szintre emelkedtek az elmúlt években, azonban ezek 2025-től már csökkenésnek indulnak.

Bár a lakosság által tartott államkötvények magas aránya növeli a kamatkidadásokat, a magyar háztartások által elért kamatbevételek is hozzájárulnak a GDP növekedéséhez és közvetve az adóbevételek emelkedéséhez.

A hozamok stabilizálódásával, valamint az infláció csökkenésével a kamatkidadások a 2025. évi 3,8%-os értékről 2028 végére 2,9%-ra csökkennek.

A hazai forrásból finanszírozott beruházások stabilan magas szinten alakulnak. 2025-ben és azt követően az összes kormányzati beruházásnak 66-74%-a valósulhat meg hazai forrásból (ide értve az európai uniós fejlesztésekhez adott hazai társfinanszírozást is). A Paks 2 beruházás ebben az arányszámban nem szerepel, mivel azt felhalmozási transzferként veszi számba a statisztika.

Az energiaárak emelkedése érdemi állami szerepvállalást tesz szükségessé a rezsiköltségek alacsony tartása érdekében, mindazonáltal az ezzel kapcsolatos kiadások az energiaárak várható csökkenése miatt 2024 után mérséklődhetnek. A lakossági rezsiköltségek alacsony tartása mellett az állami, önkormányzati intézmények, nem állami humánszolgáltatók, valamint az állami közszolgáltató vállalatok is támogatásban részesülnek.

A kormányzat egyéb kiadásai a kitekintési horizonton fokozatosan csökkennek, 2025-2028 között 1,1 százalékponttal 6,2 százalékpontra mérséklődhetnek.

4.3. táblázat: Az államháztartás fő kiadásai (a GDP %-ában)

	2025	2026	2027	2028
Egyenleg	-3,7	-2,9	-2,4	-1,9
Bevételek összesen	40,5	39,2	38,5	38,2
Kiadások összesen	44,2	42,1	40,9	40,1
Összes kiadás az Európai Unió transzferek nélkül	42,4	40,2	39,2	38,5
ebből:				
munkavállalói jövedelem	9,5	9,5	9,5	9,4
árúk és szolgáltatások vásárlása tisztán hazai forrásból	7,1	6,6	6,5	6,4
beruházások hazai forrásból (társfinanszírozással együtt)	3,0	2,6	2,6	2,7
társadalmi juttatások	11,8	11,5	11,1	10,8
kamatkiadás	3,8	3,4	3,2	2,9

4.5. STRUKTURÁLIS EGYENLEG

A strukturális egyenleg a kormányzati szektornak a gazdaság ciklikus hatásaitól és az egyszeri tételektől megtisztított egyenlege. A középtávú költségvetési cél („medium-term budgetary objective”) a strukturális egyenlegre meghatározott célérték, mely 2023-tól 2025-ig a GDP 1,0%-ának megfelelő strukturális hiány, összhangban a „Code of Conduct”-ban bemutatott módszertannal.

A strukturális egyenleg becsléséhez a konvergencia program 0,45 nagyságú együtthatóval számítja ki a ciklikusan igazított egyenleget, amely megfelel az Európai Unió Kibocsátási Rész Munkacsoport által elfogadott módszertannak. Az együttható azt jelenti, hogy az államháztartás egyenlege 0,45 százalékponttal

változik, amennyiben a GDP (változatlan szerkezetben) 1%-kal eltér a potenciális kibocsátástól. A kibocsátási rész a koronavírus-járványt követően negatív volt. A 2022-ben pozitív kibocsátási rész 2023-ban ismét negatív tartományba fordult át az energiaválság, valamint az orosz-ukrán háború hatásainak eredményeként.

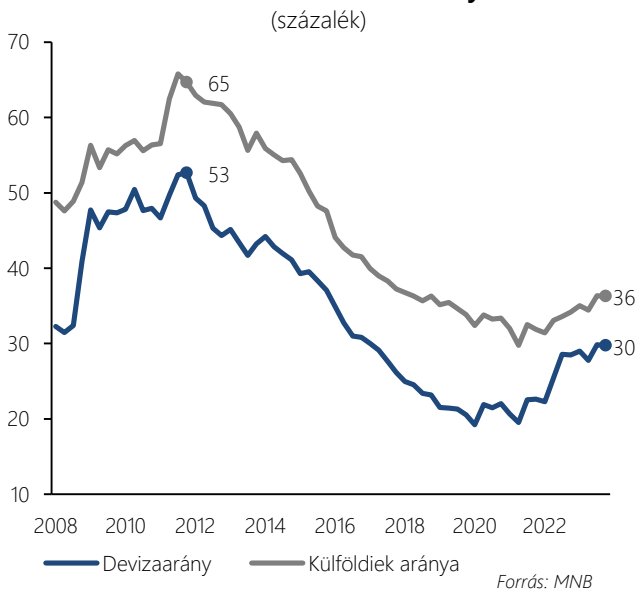
Előretekintve, a konvergencia program időhorizontján a kibocsátási rész fokozatos záródása várható. A jelenlegi számítások alapján a költségvetés strukturális egyenlege 2024-ben az előző évhez képest jelentősen javulva, a GDP 3,9%-ának megfelelő hiányt mutathat, ami az időhorizont végére 2% alá csökkenhet.

4.6. A KORMÁNYZATI SEKTOR ADÓSSÁGA

A magyar államadósság-kezelésben továbbra is fontos stratégiai irányvonal a külső kitettség csökkentése, a devizaarány mérséklése, valamint az adósság hátralévő futamidejének növelése. A külföldiek aránya és a devizaarány ezzel összhangban 2011 óta közel felére mérséklődött, azzal együtt is, hogy az adósságkezelő a korábbi évekhez hasonlóan sikeres devizakötvény-kibocsátásokat hajtott végre az elmúlt évben is.

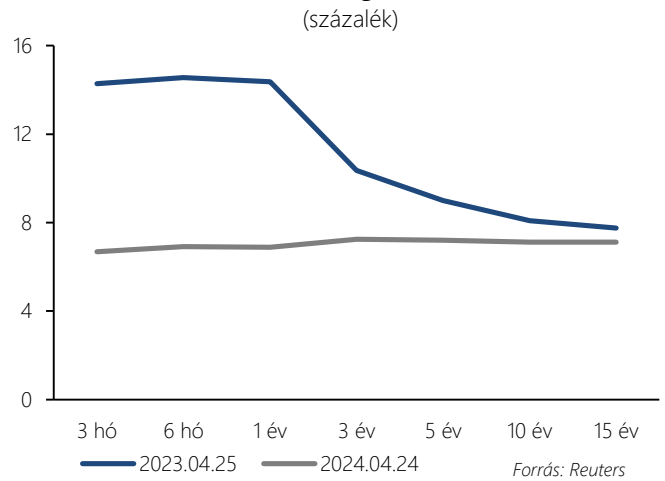
Az országgockázatot jelenleg legjobban tükröző Z-spread, azaz az ötéves, euróban denominált magyar államkötvény kockázatmentes euró államkötvényhez mért felára 2023 elején 218 bázispont volt, amelyhez az EU források mesterséges blokkolása és az ezt övező bizonytalanság is érdemben hozzájárult. A tavalyi év végére 168 bázispontra, majd ezt követően, főként a csökkenő infláció és kamatok hatására, 2024. első negyedév végére 149 bázispontra mérséklődött az országgockázati felár.

4.1. ábra: Az államadósság devizaaránya és a külföldiek kezében lévő aránya

Ezzel párhuzamosan mind a rövid, mind a hosszú lejáratú állampapírok hozamai érezhetően mérséklődtek az elmúlt évben. A hozamgörbe lapossá vált: a rövid lejáraton 7-8 százalékpontot, míg a hosszún 1-3 százalékpontot csökkent egy év leforgása alatt. A 3 hónapos hozam így jelenleg 7%, az öt- és tízéves szintén 7-7%-on áll.

4.2. ábra: A hozamgörbe eltolódása

Az adósságfinanszírozás számos kihívás – mint például a többlet finanszírozási költségek, a megemelkedett globális kamatkörnyezet, az európai uniós források visszatartása – ellenére is biztosított. Ebben jelentős támasz a magyar gazdaságba vetett befektetői bizalom, valamint a jól diverzifikált befektetői paletta a forrásbevonási lehetőségek széles tárházával.

Az államadósság finanszírozásának befektetői összetételében lényeges maradt tehát a belföldi szektorok szerepvállalása. A háztartások megbízható kereslete – kedvező és versenyképes hozamokkal támogatva megtakarítási hajlandóságukat – stabil alapja az adósságfinanszírozásnak.

2023-ban emellett Magyarország sikeresen vont be nemzetközi forrásokat is. 2023 januárjában jelentős, 4,25 milliárd dollárt elérő nemzetközi devizakötvénykibocsátás történt, majd szeptemberben újabb, 1,75 milliárd euró értékű kötvényértékesítésre került sor.

2024 januárjában a Magyar Állam 2,5 milliárd dollár értékben bocsátott piacra devizakötvényt. A 12 év futamidejű dollárkötvények közel háromszoros kereslet mellett keltek el, a kötvények kamata 5,5% volt.

A globálisan egyre fontosabbá váló fenntarthatósági szempontok is integrálódnak az adósságkezelésben: a Magyar Állam 2024. januárjában 1,5 milliárd euró

összegű zöld kötvénnyel lépett piacra. Az öt és fél éves lejáratú kötvényekre négyszeres kereslet mutatkozott. A 2029. július 25-én lejáró kötvények 4%-os kuponnal kerültek piacra.

Mindezek bizonyítják, hogy Magyarország magas piaci érdeklődés mellett képes biztosítani forrászükségletét. A kockázatokkal terhelt időszakban a biztonsági tartalék képzése még inkább fontos szemponttá vált: a kormányzati és jegybanki tartalékok kiemelt jelentőséget kapnak, a finanszírozás gördülékenységét szolgálják.

További prioritás az adósságkezelésben az adósság hátralévő futamidejének növelése. Miután mind a lakossági, mind a hazai és külföldi intézményi befektetők a hosszú állampapírok iránt kiemelkedő keresletet mutattak az elmúlt években az adósság hátralévő futamideje emelkedik, 2023 végén 6,1 év volt. Mindezzel az adósság megújítási kockázata is érdemben mérséklődik.

4.4. táblázat: Egyes szektorok állampapír-piaci részesedése (% , 2023. február)

Befektetőtípusok	
Külföld	32
Hitelintézetek	25
Háztartások	24
Biztosítók, nyugdíjpénztárak	6
Egyéb	13

Forrás: MNB

Az adósságkezelési prioritások továbbra is kiemelt szempontként érvényesülnek az adósságkezelésben. Az egészséges adósságszerkezetet, a külső sérülékenység csökkentésére vonatkozó kormányzati törekvéseket pedig a befektetők mellett a hitelminősítők is elismerik, hiszen a bizonytalanságokkal teli időszakok közepette is pozitívan méltatják a magyar gazdaság erős ellenálló képességét.

A GDP-arányos államadósság 2011 óta tartó folyamatos mérséklődésének 2020-as koronavírus-válság kezeléséhez köthető megtorpanását követően 2021-től ismét csökkenő pályára állt. 2023-ban 382,8 forint/euró árfolyam mellett a 2022. végi 74,1%-ról 73,5%-ra mérséklődött a magyar adósságráta. Ez az

európai uniós átlagnál kedvezőbb adat. Előretekintve, további dinamikus mérséklődés várható, amellyel a tervezési horizont végére, 2028-ra az adósságráta 60% közelébe csökken.

A korábbi várakozásokat tekintve, az elsődleges egyenleg számai az egész tervezési horizonton elmaradtak a 2023. évi konvergencia programban szereplő lefutáshoz képest, ami önmagában 0,8-1,9 százalékponttal magasabb adósságpályát eredményez. A kamatkiadási prognózis ugyanakkor vegyesen változott, ez önmagában 2024-re 0,6 százalékponttal tolt feljebb az adósságpályát, 2025 és 2027 között azonban 0,1-0,2 százalékponttal mérsékelte azt.

Az adósságpálya 2023. évi konvergencia programhoz képesti módosulására az egyéb (ún. SFA, „stock-flow adjustments”) tételek egyenlegének eltérése szintén vegyes hatást gyakorolt: 2024-ben és 2025-ben 0,6-0,6 százalékponttal mérsékli, míg 2026-ban és 2027-ben 0,7-0,7 százalékponttal feljebb toltja azt, így csak az első két évben javít érdemben az adósságpályán. Az adósság előrejelzéséhez használt technikai árfolyamfeltevés a 2023. évi konvergencia program 385,5 HUF/EUR árfolyamánál 2024-re 1,2%-kal (390,0 HUF/EUR) 2025 és 2027 között 1,4%-kal gyebgebb. A tavalyinál 4,5 és 5,5 egységnyivel magasabb árfolyamfeltevés önmagában 3,4-5,5 százalékponttal magasabb adósságpályához vezet.

Az adósságráta jövőbeni alakulása a következő főbb tényezők változására érzékeny minden más változatlansága mellett:

(A) Elsődleges egyenleg: A GDP-arányos elsődleges egyenleg 2024-től kezdődő, tartós 1 százalékpontnyi feljebb toródása 2024-ben 1 százalékponttal, 2027-re pedig 3,6 százalékponttal mérsékelné a bruttó adósságrátát.

(B) Árfolyam: 2024-től az újra csökkenő devizaarány miatt tovább mérséklődik az adósság árfolyamkitettsége, amit jól tükröz az, hogy egy egységnyi árfolyam-elmozdulás 2023-ban 0,06 százalékponttal, az időhorizont végén pedig már csak alig 0,05 százalékponttal módosítja az adósságrátát. Így tehát a konvergencia programban szereplő árfolyam-feltételezéshez képest 1%-kal gyengébb nominális

árfolyam 2024-ben még 0,24, 2027-ben viszont már csak 0,20 százalékponttal magasabb bruttó adósságrátát eredményezne.

(C) Gazdasági növekedés: Amennyiben a nominális GDP növekedése 2024-ben 1 százalékponttal magasabban alakulna, az adósságpálya 0,5-0,6 százalékponttal tolódna lejjebb a teljes időhorizonton.

A 2020-as évek elején megsokasodó külső kihívások sikeres kezelését követően a tervezési időhorizont végéig a Kormány szándéka változatlanul a csökkenő adósságpálya biztosítása az egészséges adósságszerkezet fenntartása mellett, amelyhez hozzájárul a lakossági állampapírok stabil, megbízható és európai mércével is magas aránya.

5. számú keretes írás: A lakossági állampapírok után fizetett kamat makrogazdasági hatásai

A Kormány gazdaságpolitikai célja az államadósság belföldi finanszírozásának erősítése, amelynek fontos eszközei a belföldi, magánszemély megtakarítókat célzó lakossági állampapírok. Ezen források teljes adóssághoz viszonyított aránya az elmúlt években az adósságkezelési stratégiával összhangban 20-25% körül alakult. A program sikerességét mutatja, hogy a hozamkörnyezet megemelkedése ellenére a lakossági állampapírok népszerűsége 2023-ban is töretlen maradt. A kedvező konstrukciók és a jó minőségű kapcsolódó szolgáltatás eredményeként a lakossági állampapírok állománya a 2010. végi 436 milliárd forintról 2023 végére 10 ezer milliárd forint fölé emelkedett.

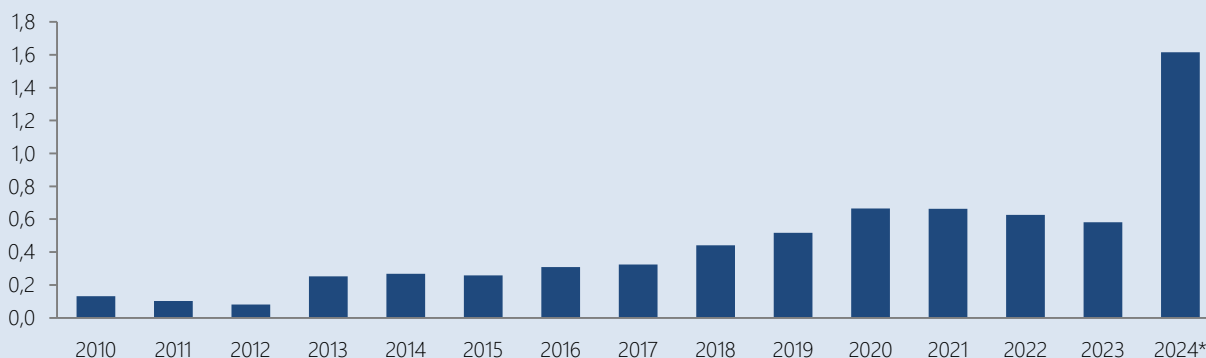

Forrás: ÁKK

A finanszírozásban betöltött megnövekvő szerepével párhuzamosan a lakosság részére kifizetett kamat is érdemben emelkedett, várhatóan a GDP mintegy 1,6%-át teszi ki 2024-ben, ami érdemi növekedés az előző évi értékhez képest. A lakosság a kamatjövedelmeket jellemzően újra befekteti, ami javítja a háztartások vagyoni helyzetét és oldhatja az óvatossági motívumokat. Amennyiben a lakossági állampapírok után járó kamatjövedelmek egy része nem kerül újra befektetésre, a kifizetés ezen része így érdemben növelheti a keresletet és végső soron az állam számára is többletbevételt generálhat. A potenciális növekedési hatását jól szemlélteti, hogy a háztartások részére nyújtott állami kifizetés a belföldi fogyasztási kiadások arányában is jelentős, annak több, mint 3%-át teszi ki, illetve a kifizetés több mint kétszerese a 2022. év eleji személyijövedelemadó-visszatérítésnek.

Összességében tehát a Magyar Államkincstár által nyújtott ingyenes, korszerű szolgáltatás, az állam által biztosított adókedvezmények eredményeként a megtakarítói igények széles skáláját lefedő lakossági állampapírok a magyarországi megtakarítási piac fontos elemévé nőttek ki magukat. A háztartások finanszírozásban betöltött kulcsszerepével egészségesebbé vált az államadósság szerkezete. A javuló adósságszerkezeti mutatókat és a források széles körére támaszkodó finanszírozást a hitelminősítők is elismerik. A belföldi finanszírozást előtérbe helyező stratégia révén az ország finanszírozása az energiaválság és az orosz-ukrán háború kitörésekor is zavartalan maradt. Emellett szintén előnyös, hogy a kifizetett kamat belföldön kerül felhasználásra, a belföldi gazdaság teljesítményét növeli, ami egyúttal a költségvetés pozícióját javítja. A kamatkifizetésből eredő gazdasági növekedés, illetve a kapcsolódó pozitív hatások 2024-től realizálódnak. A lakossági állampapírok után járó kamat nyomán keletkező többletkereslet így 2024-ben 0,2-0,4 százalékponttal javíthatja a gazdasági növekedést.

Lakossági állampapírok után fizetett GDP-arányos kamatkidás
(százalék)

*AZ Európai Bizottság előrejelzése

Forrás: ÁKK, AMECO

A Magyar Államkincstár által nyújtott ingyenes értékpapírszámlák is kulcsszerepet játszhattak a lakossági állampapírok népszerűségében. A nyújtott szolgáltatásokat a Kincstár folyamatosan fejleszti és bővíti. Ennek mentén 2024. február 2-től nyugdíj-előtakarékossági számla (NYESZ) is nyitható, ami a normál értékpapírszámlához hasonlóan díjmentes. További lényeges fejlesztés az azonnali online számlanyitás bevezetése, amelynek köszönhetően – a piacon egyedülálló módon – néhány perc alatt, teljesen automatizált folyamat keretében lehet mobiltelefonon vagy számítógépen keresztül kincstári értékpapírszámlát nyitni. A rendszer 2023. december 11-i bevezetése óta április közepéig több mint 40 ezer számla került megnyitásra, amelyekhez kapcsolódóan mintegy 60 milliárd forint értékben vásároltak állampapírt.

5. ÉRZÉKENYSÉGVIZSGÁLATOK

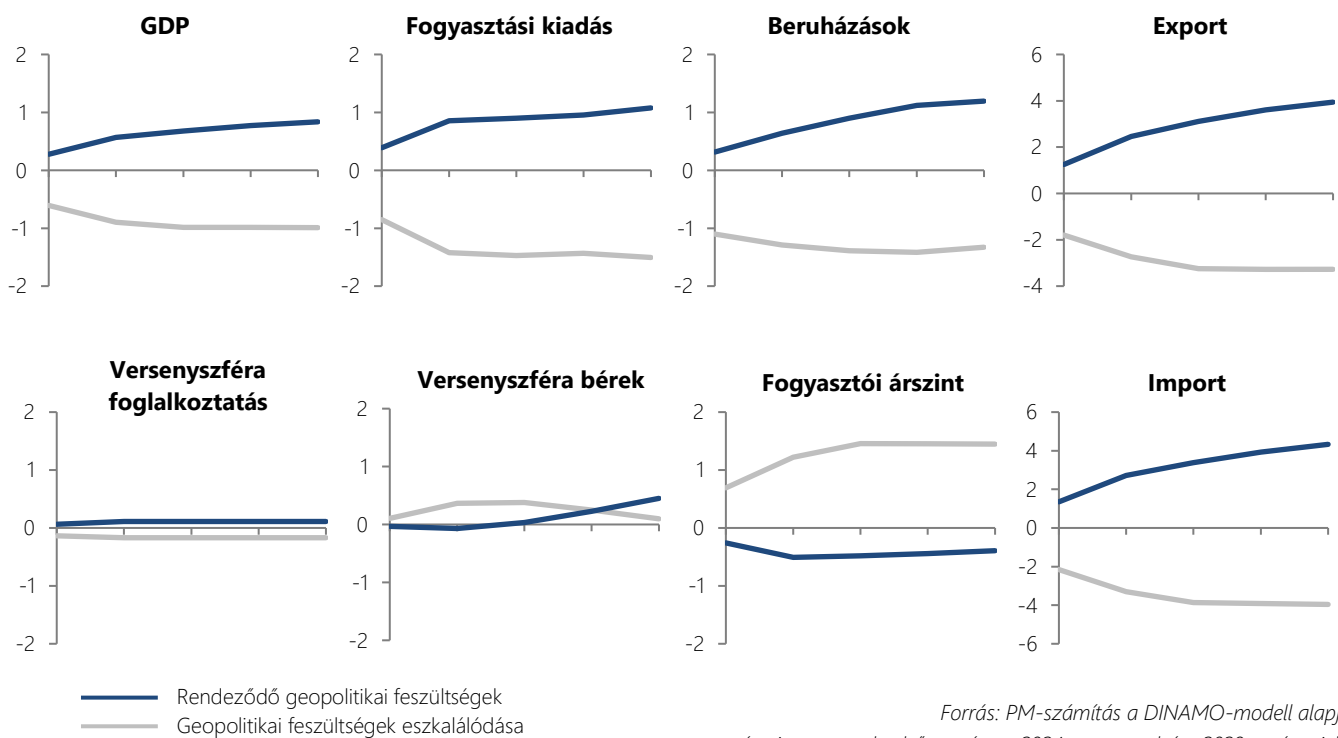
A konvergencia program makrogazdasági alappályáját számos kockázat övezi. Így például a jelenleg fennálló, valamint a közel-keleten újonnan kibontakozó geopolitikai feszültségek és az arra adott gazdaságpolitikai válaszok jelentős bizonytalanságot képeznek. Az alábbiakban két alternatív, egy kedvező és egy borúlátó forgatókönyv, illetve azok gazdasági hatásai kerülnek bemutatásra. A Pénzügyminisztérium DINAMO-modelljével készített érzékenységvizsgálatok számszerűsítik, hogy a sokkhatások következtében milyen mértékben térne el a főbb makrogazdasági változók szintje, illetve növekedési üteme az alappályától.

A makrogazdasági előrejelzés pozitív kockázataként azonosítható a geopolitikai feszültségek rövid időn belül történő rendeződése. Ennek nyomán a kiszámíthatóbb gazdasági kilátások, az óvatossági motívumok gyorsabb oldódása, illetve az infláció és a kamatkörnyezet dinamikusabb mérséklődése kedvezően hat a hazai konjunktúrára. Ezt számszerűsíti

az 1. számú forgatókönyv, amelyben a kedvezőbbé váló külső környezetnek köszönhetően növekvő külső kereslet következtében az alappályában prognosztizálnál gyorsabban bővülne hazánk exportteljesítménye, valamint a termelő ágazatokban a beruházási aktivitás is emelkedne. A mérséklődő gazdasági bizonytalanság révén enyhülő óvatossági motívumok emelnék a fogyasztói bizalmat, amely az alacsonyabb inflációval karöltve kedvezően érintené a háztartások fogyasztási dinamikáját is. A belső kereslet élénkülése ugyanakkor az importkeresletet is emelné. A fogyasztásból és a többlet kapacitásokból adódó termelésbővülés összességében többletbevételt generál a költségvetés számára. Mindezek eredményeként, a pozitív scenárió megvalósulása esetén idén és jövőre is közel 0,3 százalékponttal lehet magasabb a GDP-növekedés az alappályában prognosztizálnál.

5.1. ábra: Alternatív forgatókönyvek alakulása

(a változók szintjének százalékos kumulált eltérése az alappályához viszonyítva*)

Forrás: PM-számítás a DINAMO-modell alapján
vízszintes tengely első osztása a 2024-es, az utolsó a 2028-as évet jelöli.

Ugyanakkor a konvergencia program előjelzését illetően negatív kockázatot képez a Közel-Keleten esetlegesen tovább eszkalálódó helyzet, amely növekvő energiaárakat és költségeket, szállítási idővesztéseket, így ismét fokozódó inflációs nyomást eredményezhet.

Ezt modellezi a 2. számú scenárió, amelynek során az állandósuló geopolitikai feszültségek hatására kedvezőtlenebbé váló külső környezet a külpiacok folytatódó gyengélkedését, visszafogottabb külső keresletet eredményezne, amelyek számottevően rontanák a magyar kivitel lehetőségeit. Az exportdinamika lassulása a hazai termelési kapacitások

vártnál mérsékeltebb bővülését eredményezné, amely a beruházások csökkenéséhez vezetne. Ezen túlmenően a magasabb infláció és a bizonytalan gazdasági környezet az óvatossági motívumok lassabb oldódását eredményezhetik, amely mérséklően hatna a háztartások fogyasztási kiadására. A visszafogottabb külső és belső kereslet révén tartósan alacsonyabb lenne a gazdaság teljesítménye, valamint a konjunktúrafolyamatokkal összhangban az államháztartás egyenlege is romlana az alappályához képest. Összességében a negatív forgatókönyv megvalósulása esetén a 2024-es gazdasági növekedés az alapszenárióban előre jelzettnél 0,6 százalékponttal lenne alacsonyabb.

5.1. táblázat: Kockázati pályák

(a változók növekedési ütemének százalékpontos eltérése az alappályától)

1. számú scenárió: Rendeződő geopolitikai feszültségek	2024	2025	2026	2027	2028
GDP	0,28	0,29	0,11	0,09	0,07
Háztartások fogyasztási kiadása	0,39	0,46	0,05	0,05	0,12
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	0,31	0,33	0,26	0,22	0,07
Export	1,25	1,22	0,64	0,50	0,34
Import	1,35	1,36	0,68	0,55	0,40
Infláció	-0,26	-0,25	0,03	0,04	0,05
Versenyszféra foglalkoztatás	0,06	0,05	0,00	0,00	0,00
Versenyszféra bruttó átlagkereset	-0,03	-0,04	0,10	0,20	0,22
Jövedelemadók*	0,00	0,00	0,01	0,03	0,05
Munkaadói járulékok*	0,00	0,00	0,01	0,02	0,04
Forgalmi adók*	0,02	0,04	0,05	0,06	0,08
Vállalatokat terhelő adók*	0,00	0,00	0,01	0,02	0,02
Költségvetés kamatkiadása*	-0,04	-0,04	-0,02	-0,02	-0,01
Államháztartás egyenlege*	0,09	0,14	0,16	0,20	0,25
2. számú scenárió: Geopolitikai feszültségek eszkalálódása	2024	2025	2026	2027	2028
GDP	-0,61	-0,29	-0,09	0,00	-0,01
Háztartások fogyasztási kiadása	-0,85	-0,57	-0,05	0,04	-0,07
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	-1,10	-0,19	-0,10	-0,03	0,09
Export	-1,80	-0,94	-0,52	-0,02	0,01
Import	-2,16	-1,14	-0,57	-0,05	-0,04
Infláció	0,69	0,53	0,24	0,00	-0,01
Versenyszféra foglalkoztatás	-0,14	-0,03	0,00	0,00	0,00
Versenyszféra bruttó átlagkereset	0,10	0,26	0,01	-0,13	-0,15
Jövedelemadók*	0,00	0,02	0,02	0,01	-0,01
Munkaadói járulékok*	0,00	0,01	0,01	0,01	-0,01
Forgalmi adók*	-0,02	-0,02	0,00	0,00	-0,01
Vállalatokat terhelő adók*	0,00	0,02	0,02	0,02	0,02
Költségvetés kamatkiadása*	0,10	0,09	0,07	0,05	0,04
Államháztartás egyenlege*	-0,19	-0,20	-0,17	-0,17	-0,20

Forrás: PM-számítás a DINAMO modell alapján

* A sokkhatás során kapott főbb fiskális tételek eltérése az alappályától, az alapszenárióban becsült nominális GDP százalékában

6. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS HOSSZÚ TÁVÚ FENNTARTHATÓSÁGA

Az államháztartás fenntarthatóságát alapvetően annak jelenlegi helyzete (kötségvetési egyenlege, az államadósság GDP-hez viszonyított aránya), az idősödéshez kötődő jövőbeni költségvetési kiadások nagysága és a demográfiai folyamatok határozzák meg.

A koronavírus-válságot követő időszakban a Kormány költségvetés-politikai célja az adósságráta csökkentése és – a gazdasági helyreállítás és növekedés szempontjait szem előtt tartva – az egyensúly fokozatos megvalósítása. A mérséklődő államadósság és költségvetési hiány mozgásteret teremt a klímaváltozással és az idősödő társadalommal kapcsolatos, hosszabb távon jelentkező kihívások kezelésére. Továbbá, a Kormány a társadalmi előregedés költségvetési következményeinek kezelése érdekében számos intézkedéssel támogatja a családok gyermekvállalását, a demográfiai fordulat megvalósítását.

Az Európai Bizottság és az Európai Unió Gazdaságpolitikai Bizottság által jóváhagyott, az idősödési jelentésben (Ageing Report) bemutatott becslések alapján az idősödéshez kötődő költségvetési kiadások az alap forgatókönyv szerint Magyarországon 2030-ban a 2022. évvel (16,0%) közel megegyezően, a GDP 15,9%-ának megfelelő mértéken alakulnak. Hosszú távon a kiadások konvergenciát mutatnak az európai uniós átlaghoz és 2070-re a GDP 21,3%-át érik el.

A főbb területekre vonatkozó előrejelzések a következők:

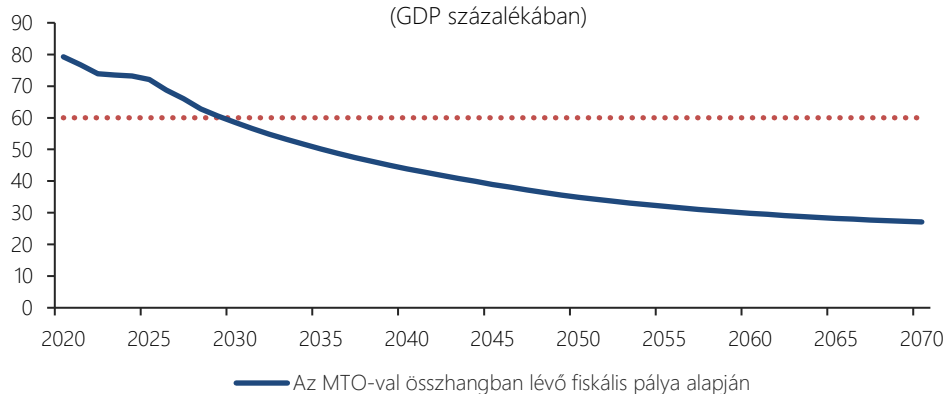
- a nyugdíjkiadások a GDP arányában 2022 és 2070 között 7,7%-ról 12,0%-ra,
- az egészségügyi kiadások 4,3%-ról 4,7%-ra,
- a tartós ápolásra fordított kiadások 0,5%-ról 0,9%-ra nőnek.

Az Európai Bizottság 2024 márciusában megjelent elemzése (Debt Sustainability Monitor 2023) alapján a magyar költségvetés fenntarthatóságának kockázata rövidtávon alacsony, közép- és hosszú távon – elsősorban a társadalom idősödéséhez kötődő jövőbeni költségvetési kiadásokhoz köthetően – közepes. A dokumentumban bemutatott adósságfenntarthatósági elemzés alappályája szerint – amely a Bizottság 2023. évi őszi gazdasági előrejelzésén alapul – Magyarország GDP-arányos adóssága évről évre csökken. 2034-ig, az előrejelzési horizont végéig az adósságráta 62,2%-ra mérséklődik.

A konvergencia program ennél kedvezőbb pályát vetít előre, előrejelzése alapján az adósságráta 2028-ra a GDP 62,8%-ára csökken, és prudens középtávú költségvetési pozíció folytatásával 2034-re a GDP 51,6%-ra mérséklődik. Az államadósság hosszú távon is fenntarthatóan alakul, akár a konvergencia programban előrejelzett középtávú pálya, akár a válságot megelőző időszakban a Kormány által jellemzően követett és a megvalósított költségvetési politika alapján kivetítve..

6.1. ábra: Az államadósság-ráta alakulása

(GDP százalékában)

Megjegyzés: makrogazdasági pálya 2028-ig a konvergencia program, azt követően a 2024. évi Ageing Report makrogazdasági feltételezése alapján.

Forrás: PM-számítás

7. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS MINŐSÉGE

7.1. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS KIADÁSAINAK SZERKEZETE, HATÉKONYSÁGA

Zöld költségvetés

A zöld költségvetés fontossága az utóbbi években felértékelődött, mert a zöld átmenet megvalósításának egyik kulcseleme a nemzeti költségvetések zöldítése (környezet- és klímabarátabbá tétele). A zöld költségvetés egy olyan folyamat, amely során meghatározott teljesítménymutatók, a környezetvédelemhez való hozzájárulás alapján kerülnek beazonosításra és értékelésre a költségvetési tételek.

Az Európai Bizottság 2020 szeptemberében mutatta be az általa kidolgozott Zöld Költségvetési Referencia Keretrendszer. Ezzel összefüggésben az Európai Bizottság elindított egy képzési programot a Technikai Támogatási Eszköz keretében, amelyen a tagországok önkéntes alapon vehettek részt. Erre a képzésre 2020. októberben Magyarország is jelentkezett – 22 másik tagország mellett. A projekt célja, hogy a tagországok helyi szakértőit támogassák a zöld költségvetési keretrendszer nemzeti szintű kidolgozásában vagy annak tesztelésében. Az utolsó modul 2023 májusában került megszervezésre, melynek keretén belül a résztvevők részletes eszmecsere-t folytattak a zöld költségvetési gyakorlat megvalósításáról, kiemelten a francia példán keresztül, amely az egyik legelőrehaladottabb az Európai Unióban.

A tagországok kb. kétharmada alkalmaz vagy tervez alkalmazni valamilyen formában zöld költségvetést, azonban erre vonatkozóan nincs egységes rendszer. Meg kell jegyezni, hogy a zöld költségvetés-tervezési eszközök jellemzően nincsenek beágyazva a költségvetési ciklus minden szakaszába, valamint jogszabályi szinten sincsenek még széleskörűen rögzítve, ugyanakkor számos tagország általánosan már figyelembe veszi a költségvetés elkészítésekor az éghajlatváltozási és környezetvédelmi szempontokat.

A zöld költségvetés bevezetését hazánkban több tényező is indokolja:

- A Pénzügyminisztérium jelenleg a klímavédelmi célok elérését az átálláshoz szükséges források biztosításával, kiemelten az államadósság-finanszírozás terén a 2020-ban

útnak indított zöldkötvény-kibocsátások révén támogatja. A zöld kötvényeket a befektetők jellemzően többszörös lefedettség mellett jegyzik le, és a kibocsátások után Magyarország több nemzetközi elismerésben is részesült. Magyarország a Zöld Kötvény Keretprogramban vállalta, hogy a zöld kötvényekből befolyó összegeket a központi költségvetés egyes zöld kiadásainak finanszírozására és refinanszírozására fordítja. Tekintettel arra, hogy Magyarország rendszeresen bocsát ki zöld kötvényt, folyamatos feladat a költségvetés zöld kiadásainak feltérképezése és a jövőben a magyar zöld költségvetés elkészítése.

- A jelentősen bővülő zöldprojekt-finanszírozások miatt fontos kérdéssé vált a kettős finanszírozás elkerülése. A zöld költségvetés hozzájárul a zöld finanszírozású projektek monitoringjához, az egyes projektek finanszírozási forrása megfelelő nyomon követéséhez.

- Különböző beszámolási kötelezettségek (MFF és RRF vonatkozások) mellett saját érdekünk is egy koherens, áttekinthető zöld költségvetési kimutatás elkészítése. Hasznos meghatározni, hogy a költségvetésben mi tekinthető zöldnek és mi nem, hogy mérni lehessen a klíma- és környezetvédelmi célok teljesítésében a költségvetés hozzájárulását.

A hatékonyság javítását célzó intézkedések bemutatása a közberuházások menedzsmentje területén

A magyar állami beruházási ráta európai uniós összevetésben is az átlag fölötti értéket mutat. Ezzel együtt a Kormány továbbra is elkötelezett a beruházások előkészítésének és megvalósításának finanszírozása tekintetében, természetesen kiemelt figyelmet fordítva a beruházásokhoz kapcsolódó forrásigény, a költségvetési hiánycél, illetve az államadósság-csökkentési követelmény összehangolására.

A Kormány az állami beruházásokhoz kapcsolódó menedzsment-feladatok tekintetében egy megújult szemlélet alapján jár el. A vonatkozó alapelv szerint a beruházások előkészítésével és megvalósításával összefüggésben a kapcsolódó állami feladatokat lehetőség

szerint az állami intézményrendszeren belül szükséges ellátni, az állami gazdasági társaságok irányából a 2022-ben létrejött Építési és Közlekedési Minisztérium (a továbbiakban: ÉKM) irányába áttérve azt, csökkentve ezáltal az irányítási szinteket, egyúttal megerősítve és egységesítve a közreműködő állami szervezetrendszert. Az ÉKM tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó, állami építési beruházásokkal foglalkozó egyes gazdasági társaságok ezért – a meglévő szinergiák kihasználása, a működési költségek csökkentése és a működés egyszerűsítése érdekében – integrálásra kerültek az ÉKM szervezetébe.

Az ÉKM gondozásában az Országgyűlés 2023 novemberében fogadta el az állami építési beruházások rendjéről szóló 2023. évi LXIX. törvényt, amely – a szervezeti változáson túl – szabályozza azt az új döntéshozatali mechanizmust, amelyet a Kormány a jövőben alkalmazni kíván. E szerint az állami építési beruházások végrehajtásának alapja a (1) szakpolitikai-ágazati beruházási koncepciókra valamint az (2) ágazati beruházási tervekre épülő (3) állami építési beruházási keretprogram, amely 2035. december 31-ig tartó programozási időszakra szól. A szakpolitikai-ágazati beruházási koncepciót, majd az ágazati beruházási tervet a szakminiszterek készítik elő az ágazati stratégiák és az összefüggő egyéb fejlesztések figyelembevételével, ezt követően dönt a Kormány a beruházási keretprogram tartalmáról.

A törvény az állami építési beruházások javaslattevő, véleményező, érdekegyeztető szakmai fórumaként létrehozta az Állami Beruházási Érdekegyeztető Tanácsot,

valamint az állami építési beruházások monitoringja céljából, tanácsadói feladatot ellátó monitoring bizottságok fognak működni szaktárcánként, amelyekben a Pénzügyminisztériumnak is képviselote lesz.

Az új szabályozás a beruházás-menedzsment folyamatában kitér a tervezés, engedélyeztetés lépéseire, a kivitelező kiválasztására, a szerződéskötésre, ill. szerződés módosításra, a költségnövekmények kezelésére, a műszaki ellenőrzés, nyomon követés, minőségbiztosítás kérdéseire. Ezen kívül foglalkozik összeférhetlenségi, képzési, képesítési és minősítési témakörökkel. A szabályozás foglalkozik továbbá vitarendezési és jogorvoslati kérdésekkel is. A beruházásokhoz kapcsolódó költségek és beépítésre kerülő építési termékek nyomon követése és átláthatóvá tétele érdekében a tervek szerint több információs rendszer működtetésére kerül majd sor.

Összességében tehát az új szabályozás a Kormány szándékai szerint növeli az állami építési beruházások hatékonyságát, erősíti a stabilitást és kiszámíthatóságot, közgazdasági és környezeti szempontból is fenntartható beruházások megvalósulását segíti elő, ideértve a megújuló energia arányának növelését, az újrahasznosított építőanyagok használatát is. Ezen kívül a törvény biztosítja a kivitelezési költségek kontroll alatt tartását, erősíti az állami építési beruházásokhoz való hozzáférést a transzparencia és nyilvánosság jegyében.

7.2. A BEVÉTELEK SZERKEZETE, HATÉKONYSÁG

7.2.1. ADÓPOLITIKAI CÉLOK, STRATÉGIA

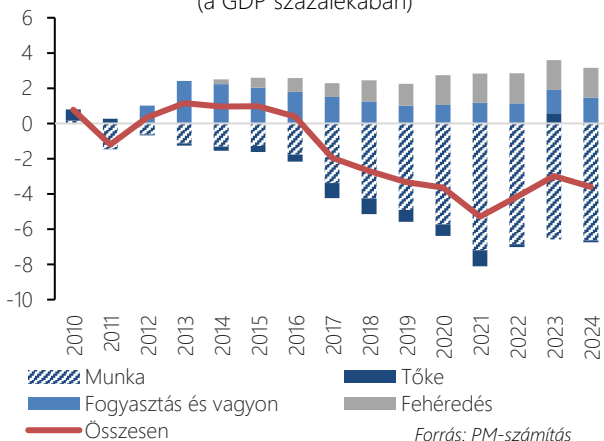
Az adórendszer versenyképességének növelése érdekében számos jelentős intézkedés került bevezetésre a 2010 óta eltelt időszakban. 2010-2014 között megvalósultak a legjelentősebb szerkezeti átalakítások. Ennek keretében egy munkavállalásra ösztönző, családtámogató adórendszer jött létre. A feketegazdaság visszaszorítása érdekében hozott intézkedések következtében javult az adóbeszedés hatékonysága, a munkát és jövedelmeket terhelő adók jelentős mértékű csökkenése valósult meg, továbbá kialakításra került a gazdasági növekedést elősegítő adórendszer.

Az adópolitika kiemelt célja a versenyképes adórendszer megteremtése és fenntartása. Ennek fontos eleme az adóbeszedés hatékonyságának javítása, az adórendszer egyszerűsítése és a munkát terhelő adók csökkentése. Az adópolitikában szintén kiemelt fókuszban van a családbarát adópolitika, ami főként célzott kedvezmények formájában jelenik meg.

A munkát és a munka melletti gyermeknevelés értékét elismerő adórendszer kedvezményrendszere folyamatosan bővül. 2023 januárjától a 25 év alatti fiatalok mellett a 30 éves koruk előtt gyermeket vállaló anyák is mentesülnek a személyi jövedelemadó fizetés kötelezettsége alól. Jelenleg egy munkacsoport foglalkozik kedvezmények rendszerével, annak érdekében, hogy azok még célzottabbá váljanak, a közkiadások még hatékonyabban kerüljenek felhasználásra.

A családok otthonteremtését támogatandóan – átmeneti szabályként – ismét 5%-os áfakulcs vonatkozik az új lakások értékesítésére. A 2021. évtől a családi otthonteremtési kedvezmény igénybevétele mellett illetékmentes az új és használt lakások vásárlása, továbbá új lakások esetében visszatérítésre kerül az 5%-os áfa. Emellett a gyermeket vállaló családok számára 2024-től elérhető a CSOK Plusz államilag kamattámogatott lakáshitel is.

7.1. ábra: Adóintézkedések adótípusonként
(a GDP százalékában)

A fenti célok végrehajtása érdekében a Kormány és a szociális partnerek közötti állandó konzultációs fórumon 2016-ban létrejött átfogó megállapodásban foglalt adócsökkentő, az adórendszer egyszerűsítését célzó lépések 2022-re teljes mértékben megvalósultak. A munkáltatói terhek összességében a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fórumán történő megállapodással 28,5%-ról 13%-ra csökkentek.

Az adópolitika emellett jelentős figyelmet fordít a kedvező üzleti, beruházási környezet kialakítására is. A társasági adó esetében már nyolcadik éve hazánkban érvényesül az Európai Unió legalacsonyabb, 9%-os adókulcsa. Eközben egy több lépcsős folyamat keretein belül eltörlésre kerültek a fejlesztési tartalék összegére vonatkozó korlátozások, ezáltal a 2021. évtől már a teljes nyereségre korlátlanul alkalmazhatóvá vált a fejlesztési tartalék. A kis- és középvállalkozások beruházásainak ösztönzése érdekében pedig 2022. január 1-jétől a jelenértéken legalább 50, illetve a legalább 100 millió forintos beruházás esetében is már érvényesíthetővé vált a fejlesztési adókedvezmény. Az 50 fő alatti vállalkozásokat célzó kisvállalati adó alapja kifejezetten úgy került kialakításra, hogy az a lehető legnagyobb mértékben segítse a vállalatok beruházásait és növekedését.

Tehát az adópolitika elsődleges célja továbbra is a munkát és a vállalkozásokat terhelő adók csökkentése, az adórendszer foglalkoztatást, vállalkozásokat és családokat segítő mechanizmusainak további erősítése. Ezzel összhangban a Kormány a következő

években az adóbeszedés hatékonyságának növelésére, az adórendszer, az adminisztráció egyszerűsítésére fókuszál, továbbá kiemelt figyelmet fordít az adózók és

az adóhatóság kapcsolatrendszerének további fejlesztésére.

7.2.2. A BEVÉTELEK SZERKEZETÉNEK ISMERTETÉSE, AZ ADÓBESZEDÉS ÉS AZ ADÓKEDVEZMÉNYEK HATÉKONYSÁGÁNAK LEÍRÁSA, A HATÉKONYSÁG JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ STRUKTURÁLIS INTÉZKEDÉSEK BEMUTATÁSA

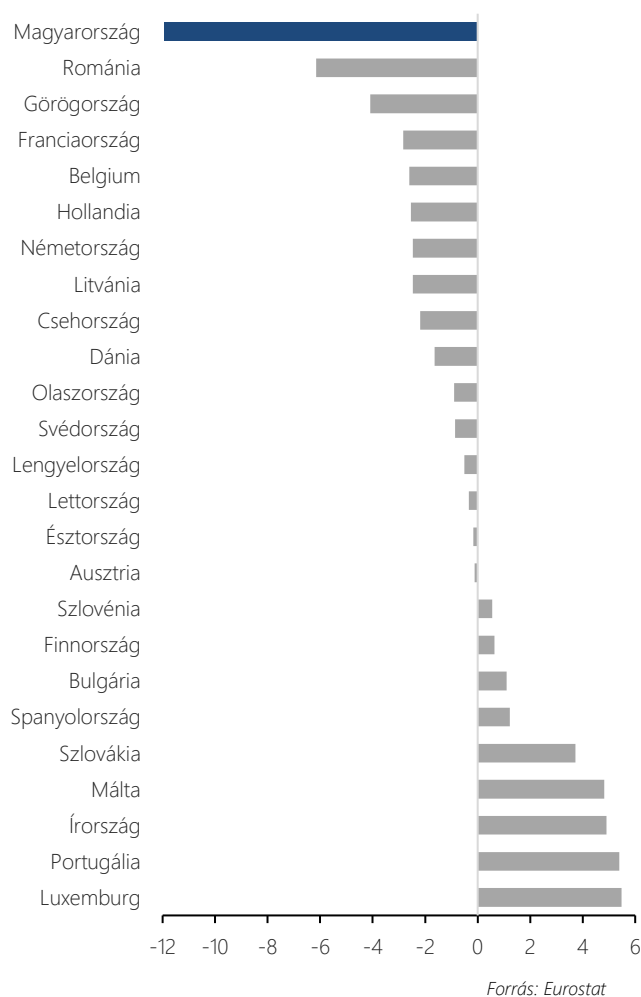
Munkát terhelő adók csökkentése

Az elmúlt évtizedben a gyermekvállalás ösztönzése és a munkavállalás széleskörű támogatása érdekében kialakításra került egy lineáris, munkát megbecsülő adórendszer, amelyben a támogatások középpontjába a gyermeket vállaló, illetve nevelő családok kerültek. A jelenlegi adórendszer kialakítása során nagy hangsúlyt kapott a munkát terhelő adó folyamatos csökkentése, egyszerűsítése, mind munkavállalói, mind munkáltatói oldalról.

A reformok során a személyi jövedelemadó tekintetében kivezetésre került az úgynevezett „szuperbruttó” adóalapszámítás, illetve egykulcsossá vált az adónem. A személyi jövedelemadó mértéke 15%. A munkáltatói adóterhek, a Kormány és a szociális partnerek közötti megállapodás értelmében, több lépcsőben összesen 15,5 százalékponttal 13%-ra csökkentek. A csökkentéssel párhuzamosan mérséklődött az adók száma is: eltörlésre került a 1,5%-os szakképzési hozzájárulás (kedvezményei a szociális hozzájárulási adóba integrálódtak). Az adórendszer így számottevően egyszerűsödött, az adókulcsok csökkentése pedig jelentősen hozzájárult a foglalkoztatás bővüléséhez és a gazdaság fehéredéséhez is.

A családok támogatására, a gyermekvállalás ösztönzésére továbbra is prioritásként tekint a Kormány. A társadalompolitikai célok megvalósítását is szolgáló célzott kedvezmények rendszerének a legfontosabb eleme a gyermekek után járó családi adó-, és járulékkedvezmény, amellyel a személyi jövedelemadóalap a gyermekek számától függő összeggel csökkenthető. A családi adókedvezmények 2023 januárjában újabb elemmel bővültek; a tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő családokat emelt összegű kedvezmény illeti meg. A családbarát adórendszer részeként korábban bevezetett kedvezmények, mint az első házasság kedvezménye, négy vagy több gyermeket nevelő anyák, 25 éven aluli fiatalok és 30 éven aluli anyák személyi jövedelemadó mentessége továbbra is változatlan formában támogatja az önálló életkezdést és a minél korábbi gyermekvállalást, illetve járul hozzá a többgyermekes háztartások jobb anyagi helyzetéhez. A megvalósult intézkedések között szerepelt a családosok lakásszerzésének támogatása is: 2021-től illetékmentessé vált az új és használt lakások családi otthonteremtési kedvezménnyel (CSOK) történő

7.2. ábra: Az adóévk változása
(2009-2022, %)

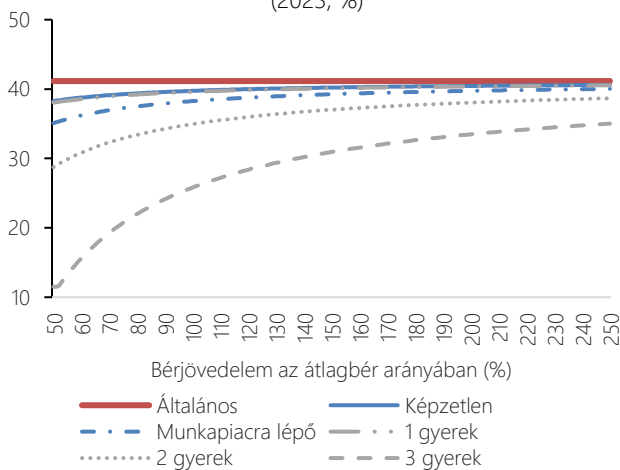

vásárlása. 2024-től elérhető a CSOK Plusz államilag kamattámogatott lakáshitel, amely még célzottabban támogatja a gyermeket vállaló családokat közös otthonuk megteremtésében. A kedvezményeknek, támogatásoknak köszönhetően magasabb jövedelem marad a családoknál, ezzel elősegítve a gyermekes háztartások vagyoni helyzetének a gyermektelenekhez való felzárkózását.

A kedvezményrendszer másik alappillére a sérülékeny munkapiaci csoportok foglalkoztatottsági szintjének megőrzése, növelése célzott kedvezmények által. Az intézkedések megvalósítása munkáltatói adókedvezmények bevezetésével történt, amely kedvezmények e csoportok munkába állását segítik, aktivitási rátáját növelik. A kedvezmények 2019 óta még hatékonyabban érvényesülnek: ekkor került sor a korábbi célcsoportok átalakítására, illetve kialakításra kerültek újabb célcsoportok is (a szakképzettséget nem igénylő és mezőgazdasági munkakörben foglalkoztatottak, a munkaerőpiacra lépők, illetve a három vagy több gyermeket nevelő édesanyák), akik után a munkáltatók a korábbi 100 ezer forintos értékhatár helyett a mindenkor minimálbér összegéig érvényesíthetik a kedvezményt.

7.3. ábra: Adóék a bérszint függvényében

(2023, %)

Forrás: Taxing Waqes, PM-számítás

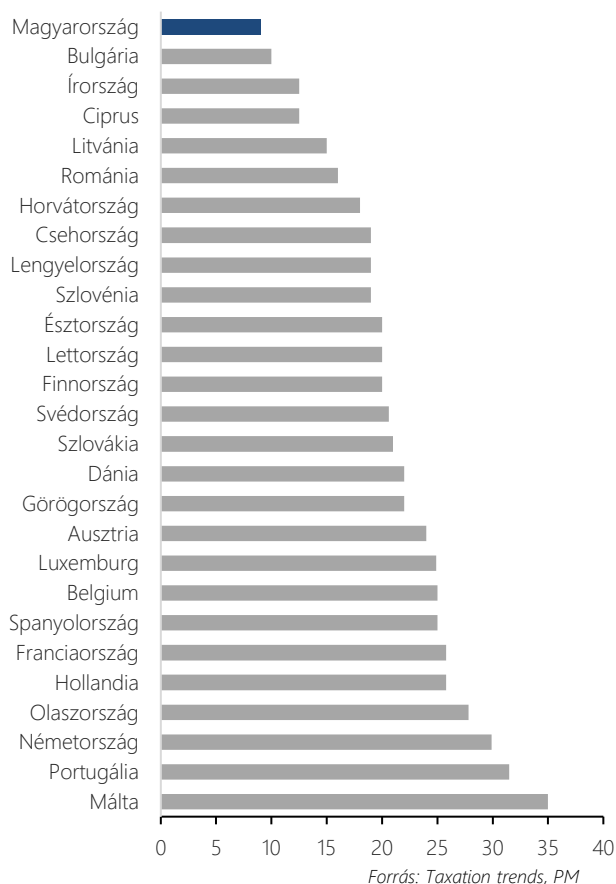
Számos eredményes lépés valósult meg az adórendszer egyszerűsítése, az adók számának, valamint az adminisztrációs terheknek a csökkentése érdekében is. Az adónemek számának csökkenése kiemelkedően látványos volt a munkát terhelő adók esetében: a munkáltatói járulékok összeolvasztásával jött létre a szociális hozzájárulási adó 2012-ben, 2019-től az

egészségügyi hozzájárulás beolvadt a szociális hozzájárulási adóba. A munkáltatói terhek csökkenésének utolsó lépéseként 2022-ben megszűnt a szakképzési hozzájárulás is, kedvezményrendszere integrálásra került a szociális hozzájárulási adóba. Az egyéni járulékok 2020. július 1-jétől egy járuléknembe olvadtak össze, valamint ezzel egyidejűleg egységes jogszabályban kerültek újrászabályozásra a társadalombiztosítás és a járulékszabályozás alapvető rendelkezései. Emellett a baleseti adó is összevonásra került a biztosítási adóval. Emellett sor került a kulturális adó, a magánszemélyek jogviszony megszűnéséhez kötődő 75%-os különadója, valamint a hitelintézeti különadó eltörlésére. Az adók száma 2024 januárjától tovább csökkent, amikor kivezetésre került a háztartási alkalmazottak után fizetendő regisztrációs adó, illetve az egyszerűsített foglalkoztatás utáni közteher beleolvadt a szociális hozzájárulási adóba. A béren kívüli juttatás és az egyes meghatározott juttatások utáni adminisztrációs teher is csökkent; az ezzel járó adókötelezettséget 2024-től negyedévente kell bevallani, a korábbi havi bevallás helyett.

A vállalati adózást érintő változások

A társasági adó esetében a fő cél a vállalkozások segítése, a beruházások ösztönzése. Ennek érdekében az adó kulcsa 2017 óta egységesen 9%, ami a legalacsonyabb mérték az Európai Unió tagállamok körében. Emellett az elmúlt időszakban egy több lépcsős folyamat során eltörlésre kerültek a fejlesztési tartalék összegére vonatkozó korlátok. 2020-ban megszüntetésre került a nyereségarányos 50%-os korlát, amelyet már a 2019. adóévre vonatkozóan is alkalmazni lehetett. Az intézkedés által lehetővé vált a fejlesztési tartaléknak az adózás előtti nyereség teljes összegéig történő igénybevétele, tekintettel a tízmilliárd forintos felső határra. 2021-től eltörlésre került a tízmilliárd forintos értékhatár is, így a fejlesztési tartalék már korlátlanul alkalmazható a nyereség teljes összegére. A kisebb vállalkozások beruházásainak ösztönzése érdekében pedig 2020-tól kezdődően a fejlesztési adókedvezmény kis- és középvállalkozásokra vonatkozó jogcím értékhatára fokozatosan csökkentésre került. Ezáltal 2022. január 1-jétől a jelenértéken legalább 50, illetve a legalább 100 millió forintos beruházás esetében is már érvényesíthetővé vált a fejlesztési adókedvezmény.

7.4. ábra: Nominális társasági adókulcsok az EU-tagországokban
(2023, százalék)

A kisvállalati adó szabályozása terén 2017-től jelentős egyszerűsítésre került sor, az adóalanyiság belépési és megszűnési korlátai pedig emelkedtek. 2021-ben a KIVA belépés árbevételi és mérlegfőösszeg-korlátja 3 milliárd forintra, az adóalanyiság megszűnésének bevételi értékhatára pedig 6 milliárd forintra emelkedett. A szociális hozzájárulási adó mérséklésével párhuzamosan az adókulcs az elmúlt években fokozatosan csökkent: 2017-ben először 16%-ról 14%-ra, majd 2018-ban, 2020-ban, 2021-ben és 2022-ben további 1-1 százalékponttal. Ezáltal 2022. január elsejétől 10%-os adómérték lépett hatályba, amely kedvezőbb adózási környezetet biztosít a kis- és középvállalkozások számára. Ezen intézkedések, továbbá az adónemet népszerűsítő kampányok következtében az adóalanyok száma több mint tizennégyszeresére nőtt 2016 óta, 2024. február végére meghaladta a 94 ezret.

A kisadózók tételes adójának (KATA) bevételi értékhatára 2022-ben a korábbi 12 millió forintról 18 millió forintra emelkedett a mikrovállalkozások és

egyéni vállalkozók adminisztrációjának további mérséklése érdekében. Ugyanakkor az adónemet egyre többen használták olyan csoportok is, amelyek nem tartoztak annak eredeti célcsoportjába. Így a KATA szabályrendszere szerint adózó egyéni vállalkozók köre is átalakításra került 2022-ben. Az adónem egyszerű jellege és az alacsony adóterhek miatt azonban a KATA továbbra is népszerű adózási formának tekinthető. A Kormány kiemelt feladatának tekinti, hogy az egyéni vállalkozóknak elérhető legyen a számukra leginkább megfelelő, lehető legkisebb adminisztrációs teherrel járó adózási forma.

2019-ben a központi adónemeknél, 2020-ban pedig az iparűzési adó esetében is eltörlésre került az év végi adóelőleg-kiegészítés, továbbá 2021-től kezdve kötelező lett az iparűzési adó bevallások NAV-on keresztül történő beküldése. 2022-ben pedig megjelent a megújult, kötegelte típusú iparűzési adó bevallási nyomtatvány, amely számos összefüggésvizsgálatot, ellenőrző mechanizmust tartalmaz. Ezen új típusú nyomtatvány kialakítása lehetővé teszi, hogy minden vállalkozásnak elég egyetlen bevallást beadnia, amelyben szerepelteti az összes telephelyére vonatkozó adatot. Ezáltal jelentős mértékben egyszerűbbé vált a bevallások kitöltése és benyújtása. Az egyszerűsített adóalap-megállapítást választó adózók (pl. egyéni vállalkozók, őstermelők) számára is külön bevallási lapok kerültek kialakításra, amely számukra is biztosítja az egyszerűbb kitöltési folyamatot. Ezen intézkedések jelentős adminisztrációs tehercsökkenést biztosítanak a vállalkozások számára.

2023-tól a helyi iparűzési adó esetében egységesítésre kerültek az egyszerűsített adóalap-meghatározási módszerek. Ez alapján az a vállalkozás választhatja az új, egyszerűsített tételes adóalap-megállapítást, amelynek adóévi árbevétele nem haladja meg a 25 millió forintot (az átalányadózást választó kereskedők esetében 120 millió forintot).

A 2022-ben bekövetkezett energiaár-robbanás következményeként ugyanakkor – az elmúlt évek sikereinek védelme érdekében – szükségessé vált a költségvetési egyensúly javítását célzó adóintézkedések bevezetése. A magyar gazdaság és a magyar családok védelme érdekében létrehozásra került a Honvédelmi Alap és a Rezsivédelmi alap. A válság miatti többletterheket a Kormány igyekezett

elsősorban azokra az ágazatokra hárítani, amelyek a piaci folyamatok hatására jelentős terven felüli profitot értek el, így a vállalkozások túlnyomó többségét nem érintették ezek az intézkedések.

A válság hatására a legnagyobb rendkívüli profitok az energia ágazatban keletkeztek. Az energiapiaci folyamatok hatására jelentősen megnövekedett a szénhidrogén-kitermelés nyeresége, ami a bányajáradék emelését indokolta. Az Ural és a Brent olaj megnövekedett árkülönbözete jelentős extraprofitot eredményezett az ágazatban, amelyre egy speciális adóalap kerül bevezetésre. Ennek az adónemnek a kialakítása a gazdasági helyzet változása következtében többször módosult: az adómérték több lépcsőben 95%-re emelkedett. Az ösztönzők javítása érdekében 2023. április 1-jétől hordónként 7,5 amerikai dollárral csökkenthető a különbözeti összeg, továbbá ugyanezen adóalanyokra vonatkozóan egy új, árbevétel alapú extraprofitadó került bevezetésre, amelynek alapja a helyi iparüzési adótörvény szerinti 2022. adóévi árbevétel. 2023. évben az adó mértéke 2,8%, 2024. évben pedig 1%.

Ezen kívül átmeneti különadók kivetésére került sor az energiapiac más torzulásaiból keletkező váratlan profitokra is. Így új, 65%-os különadó került bevezetésre a 2022., 2023. és 2024. adóévre azon villamos energiatermelők vonatkozásában, amelyek kiléptek a villamos energia kötelező átvételi rendszerében történő értékesítésből, így a korábbi – normális viszonyok közt igen kedvező – garantált áron felül további nyereségre tettek szert. Adókötelessé vált továbbá az átviteli rendszerirányító által beszerzett – az energiaár-sokk következtében ugyancsak jelentősen megdrágult – kiegyenlítő szabályozási kapacitás nyújtása. Végül az energiaellátók jövedelemadójának adóalanyi köre kibővítésre került a bioetanol, a keményítő és a napraforgóolaj gyártókkal, az adó mértéke pedig a 2023. és 2024. adóévre 31%-ról 41%-ra emelkedett.

A jegybanki kamatemelések hatására a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások esetében is jelentős terven felüli profitok keletkeztek. Ennek fő oka, hogy az alapkamat emelkedését a betéti kamatok csak mérsékelten követték, így jelentősen megnövekedtek a banki kamatkülönbözetek. Ezért a hitelintézetekre is új, a kamat- és díjeredményen alapuló átmeneti

adókötelezettség került bevezetésre a 2022. évben, az adókulcs 10% volt. A szabályozás módosítását követően a 2023. évi adókötelezettség két részből áll. Egyik rész a 2022. évi kamateredmény és díjbevétel felének 8%-os adókulccsal számított értéke. A másik rész a 2022. évi korrigált adózás előtti eredmény felének 10 milliárd forintot meg nem haladó része után 13%-os adókulccsal és az e feletti összegnek 30%-os adókulccsal számított értéke. 2022-ben és 2023-ban mentesség, kedvezmény nem vehető igénybe. A 2024-es adóalap a 2022. évi korrigált adózás előtti eredmény, az adókulcs 13% az adóalap 20 milliárd forintot meg nem haladó részére, az e fölöttire pedig 30%. 2024-ben az állampapír-állomány növekedéséhez kötötten kedvezmény érvényesíthető a banki extraprofit-adóból. Az adócsökkentés összege az állampapír állomány értéke növekményének 10%-a, de legfeljebb a banki extraprofit-adó 50%-a. A hitelintézet a 2024. adóévre nem alkalmazhatja a Különadó törvény 4/A. § (20) bekezdése szerinti csökkentést.

A szén-dioxid kvóta adó 2023. évben került bevezetésre, amelynek alanya a kibocsátó. Az adó célja a költségvetés bevételeinek növelése és ezzel párhuzamosan a kibocsátás csökkentése. Az adórendelet megalkotásakor a jogalkotói szándék az volt, hogy a hatálya alá tartozó cégek, ágazatok termelésének maximális szintre növelése mellett kényszerítse a vállalkozásokat a kibocsátási szintjük folyamatos hatékonyságjavítására, továbbá a nemzetgazdasági szempontból stratégiai fontosságú, azonban kisebb szén-dioxid kibocsátást eredményező ágazatok terhei csökkenjenek, így versenyképességük megmaradjon. A rendelet hatálya nem érvényesíthető a mezőgazdasági alapanyagot felvásárló ipari üzemek (élelmiszeripar), valamint az építőipar egy részére (tégla- és tetőcserepes ipar). Az adó mértéke szén-dioxid tonnánként számítva 36 euró, amelyet magyar forintban kell meghatározni.

Bár a többletterhek legnagyobb részét a fenti ágazatok viselték, emellett több más, nagyvállalatok által dominált, nagy teherviselő képességű ágazat esetében is sor került átmeneti, sávosan progresszív, árbevétel-alapú különadók bevezetésére. Ilyen különadók bevezetésére került sor a kiskereskedelmi, a biztosítási és a telekommunikációs szektorban, valamint a gyógyszergyártók esetében is.

Magyarországon 2024-től bevezetésre került a globális minimumadó, amelynek alanyai azok a vállalatcsoportok, amelyek bevétele az adóévet megelőző 4 évből legalább kétszer meghaladta a 750 millió eurót. Az effektív adókulcs a tényleges adófizetési kötelezettség és a minimumadó alap hányadosa. Magyarországon a társasági adó mellett a globális minimumadó szabályoknak megfelelően egyéb adók (pl: helyi iparüzési adó) is lefedett adóknak minősülnek. A magyar szabályozás a nemzetközi szabályrendszer alapján készült: a minimumadó alapja az adózás előtti eredmény, korrigálva a meghatározott adóalapnövelő, és -csökkentő tételekkel. Amennyiben az effektív adókulcs nem éri el a 15%-ot, a vállalat kiegészítő adót fizet. A kiegészítő adó kulcsa a 15% és az effektív adókulcs különbsége, alapja pedig a globális minimumadó alapja, csökkentve a gazdasági jelenléten alapuló nyereségkivétellel (substance carve out-tal). A minimumadó-szabályok bevezetésével párhuzamosan több olyan módosításra is sor kerül a hazai adózási, számviteli és támogatási szabályozásban, ami hozzájárul ahhoz, hogy a globális minimumadó-szabályokból eredő kötelezettség a lehető legkisebb adminisztratív terhek mellett legyen teljesíthető a Magyarországn működő, az adó hatálya alá tartozó vállalkozásoknak.

A fogyasztási-forgalmi adók

Az adóztatás súlypontjának eltolása a fogyasztási-forgalmi adók felé meghatározó eleme a Kormány adópolitikájának. Ezt szem előtt tartva és a költségvetés teherbíró képességét is figyelembe véve az általános forgalmi adó kulcsainak csökkentésére az elmúlt évek során csak célzott intézkedésként kerülhetett sor, azon területeken, ahol az ágazati fejlesztések szükségessége, illetve a feketegazdaság visszaszorítása ezt indokolta. Az elmúlt időszakban sor került többek között a napilapok és a desszert jellegű sajtókészítmények áfakulcs csökkentésére.

Az otthonteremtési akcióterv keretein belül – átmeneti intézkedésként – 2021-től ismét 5%-os áfakulcs került bevezetésre az új lakások értékesítésére.

Az Európai Unió adóminimumhoz történő közelítés érdekében az elmúlt évek során több jövedéki termék

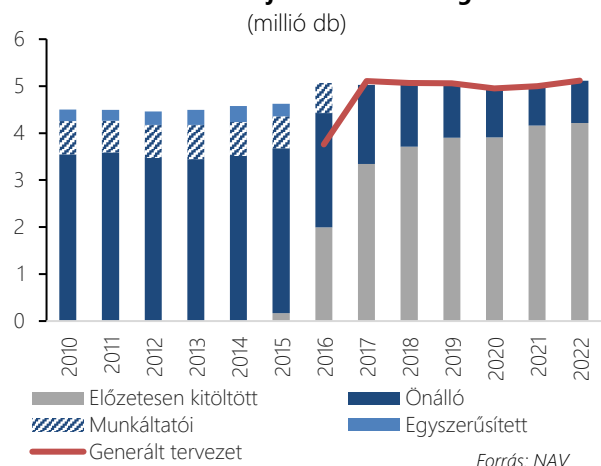
adómértéke is emelkedett. A cigaretta és a fogyasztási dohány jövedéki adómértéke 2018. szeptembertől kezdődően hét lépésben (2018. szeptember, 2019. január, július, 2020. január, július, 2021. január és április) fokozatosan emelkedett. 2022 júliusától, illetve 2023 januárjától újabb két lépésben emelkedtek a dohánygyártmányok jövedéki adómértékei. 2024. január 1-től pedig emelkedtek az üzemanyagok adómértékei.

Az adóelkerülés csökkentése és az adómorál javítása

Az adóeljárás területének kiemelten fontos célja az adómorál erősítése, az adózók és az adóhatóság kapcsolatának javítása, az együttműködés, az önkéntes jogkövetés ösztönzése. Ezen célkitűzés mentén az elmúlt években megtörtént az adóhatóság szervezeti átalakítása, és több olyan intézkedés valósult meg, amely erősítette az adóhatóság szolgáltató jellegét, és támogatta az ügyfélközpontúvá válását.

Ebben az első lépésnek az eSza rendszer bevezetése tekinthető, amelynek segítségével a NAV már több mint 5 millió magánszemély részére készíti el az adóbevallás tervezetét, ezzel az adózók többségénél átvállalva a személyi jövedelemadó bevallásával járó adminisztrációs terheket.

7.5. ábra: Leadott szja-bevallások megoszlása

A NAV 2019-ben az egyéni vállalkozók részére első alkalommal készítette el a bevallástervezetet, és a viszonylag jól definiálható kört érintő jövedéki adó kapcsán is elérhetővé váltak a kiajánlások.

Az eSza rendszer bevezetése által megszerzett tapasztalatok, és a különböző adatszolgáltatások

fokozatos integrációja által az adóhatóság egyre szélesebb körben és több adónem esetében képessé válhat a bevallások kijánlására.

Ennek megfelelően, az online számla adatszolgáltatás kiterjesztésével szolgáltatott adatok felhasználásával 2024-től elindult az eÁfa bevallás-tervezetek adóhatóság általi kijánlása (eÁfa). Az eÁfa rendszer számos funkcióval segíti az adózókat az adókötelezettségük elektronikus és pontos teljesítésében, csökkenti az adminisztrációt, és kiszolgálja az adózói ügyviteli rendszerek adatigényét. További rövidtávú kormányzati célkitűzés a papír alapú nyugtaadás alkalmazásának minimalizálását célzó elektronikus nyugtaadásra való áttérés (eNyugta), ami együtt jár a nyugtaadat-szolgáltatás bevezetésével és az online pénztárgéprendszer megújításával.

Magyarország továbbra is elkötelezetten részt vesz az agresszív adóelkerülés elleni nemzetközi küzdelemben. Az Európai Unió adóelkerülés elleni irányelve előírásainak megfelelően Magyarországon 2018-ban módosításra kerültek az ellenőrzött külföldi társaság szabályai, 2019-től pedig irányelvben előírt kamatlevonhatósági korlát szabályok is bevezetésre kerültek. 2020-ban az irányelv többi rendelkezése is átültetésre került: a tőke kivonás kezelésének szabályai és a hibrid eszközök (az ugyanazon tényállás eltérő jogi minősítéséből eredő különbségek miatti adóelkerülés) elleni szabályok. 2021 év elején ratifikálásra került az adóalap-erózió és nyereségátcsoportosítás megelőzése érdekében hozott, adóegyezményekhez kapcsolódó intézkedések végrehajtásáról szóló Multilaterális Egyezmény, amely további eszközöket biztosít az agresszív adótervezés elleni fellépésre. A Multilaterális Egyezmény 2022. január 1-jétől alkalmazható Magyarországra vonatkozóan, melynek megfelelően már több mint 50 érintett adóegyezmény módosításra került.

Mindezek mellett Magyarország aktív résztvevője az OECD koordinálása mellett zajló Pillar1 és Pillar2 munkafolyamatnak, és az ehhez kapcsolódó Európai Unió jogalkotásnak, amelyek célja a nemzetközi adózás megreformálása. A Pillar2 kapcsán 2022 decemberében az Európai Unióban Magyarország támogatásával elfogadásra került a globális minimumadó irányelv, amelyet Magyarország 2023

során átültetett a hazai jogba. A szabályok 2024-től kerülnek alkalmazásra, biztosítva azt, hogy a 750 millió euró konszolidált éves árbevételű vállalkozások tényleges adóterhelése elérje a 15%-ot.

Magyarország aktívan részt vesz a tényleges gazdasági tevékenységgel nem rendelkező, adózási célból létrehozott entitások (ún. shell entitások) elleni fellépés érdekében folyó Európai Unió jogalkotási folyamatban is. Magyarország a Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv I. komponensének keretében vállalta, hogy független, nemzetközi szakértői tanulmányt készített a magyar adókikerülés elleni szabályokról, és a fedőszervezetek jelentette kockázatokról. A tanulmány ajánlásai mentén társasági adó szempontból jogszabályi szinten valós gazdasági jelenlétre vonatkozó minimumkövetelmények megállapítását és kapcsolódó jogszabályok megalkotását tervezzük. Magyarország vállalta, hogy a le nem vonhatósági szabályok reformját is véghez viszi, nevezetesen kiterjeszti a szabályozás hatályát és célzottan csökkenti az agresszív adótervezési kockázatot az olyan ügyletek esetében, ahol a kimenő kifizetések kettős nem adóztatásának jelentős kockázata merülhet fel. A transzferárazás területén az adórendszernek az agresszív adótervezés kockázatával szembeni megerősítésének részeként 2022-ben Magyarországon szigorodtak az adóalap kiigazítására vonatkozó szabályok, új éves adatszolgáltatási kötelezettség került bevezetésre a meghatározott értéket elérő kapcsolt vállalkozások közötti tranzakciókra (100 millió forint, 250 ezer euró), valamint több mint kétszeresére növekedtek a kapcsolt vállalkozások közötti ügyletek szokásos piaci árát bizonyító transzferár-nyilvántartások elkészítésével összefüggő bírságok. Mindezeket túlmenően vállaltuk, hogy 2025-ben átfogó értékelést készítettünk a megvalósított adóelkerülés elleni eszközök hatékonyságáról az agresszív adótervezés témakörében széles körben elismert szakértelemmel rendelkező független szolgáltatóval. Az értékelés ajánlásokat fogalmazhat meg a Magyarország által végrehajtandó szakpolitikai intézkedésekre vonatkozóan.

7.2.3. A BEVÉTELI FOLYAMATOK ELEMZÉSE: A BEVÉTELEK 2023. ÉVI TELJESÜLÉSE, VÁRHATÓ ALAKULÁSA 2024-BEN ÉS A KÖZÉPTÁVÚ KITEKINTÉS

2022-ben a bevételek alakulását alapvetően a gazdaság koronavírus-járványt követő gyors újraindulása, a magas bér- és foglalkoztatási dinamika, az ebből fakadó magasabb fogyasztás és elsősorban az orosz-ukrán háború hatására megugró infláció határozta meg. 2023-ban az államháztartás adó- és adójellegű bevételei továbbra is dinamikusan nőttek, ugyanakkor – főként a fogyasztási adókban – némi lassulás volt megfigyelhető. A tartósan magas bér- és foglalkoztatási dinamika, valamint a csökkenő infláció mellett a lassan növekedésnek induló fogyasztás eredményeként az államháztartás bevételei 2024-ben tovább növekednek.

Magánszemélyek adói

A személyi jövedelemadó, szociális hozzájárulási adó és társadalombiztosítási járulék esetében a bevételi folyamatokat elsősorban a magas nominális bérdinamika határozta meg. Pozitív hatást gyakorolt a bevételekre, hogy a korábbi KATA adózók jelentős része olyan formában folytatta tevékenységét, ami személyi jövedelemadó illetve járulékkötelezettséget von maga után.

A következő években a 2023-as bértömeg növekedéstől alacsonyabb emelkedés várható. A lakossági illetékek tekintetében a legmeghatározóbb tétel a visszerhes ingatlanátruházási illeték. 2023-ban a magas kamatkörnyezet és egyéb, a lakosság ingatlankeresletét fékező tényezők miatt az illetékbevételek csökkentek a korábbi időszakhoz képest. A következő években azonban az illetékbevételek növekedésére számíthatunk.

Vállalkozások adói

A kisvállalati adó esetében az adókulcs – a szociális hozzájárulási adó kulcsának csökkentésével párhuzamosan - mérséklésre került, 2021-ben 11%-ra, 2022-ben pedig 10%-ra. A kulcs csökkentésén túl 2021-ben az adónemre vonatkozó belépési korlátok is enyhültek, ezáltal egyre több adózó választhatja ezt a kedvező adózási formát, amelynek száma 2024. első

negyedévében már meghaladta a 94 ezer főt. A kisvállalati adó tekintetében a 2023. évben életbe lépett változások alapján ugyanakkor a KIVA nem választható a társasági adószabályok kamatlevonás-korlátozási szabályainak alkalmazása esetén, továbbá megszűnik az adóalanyiság, ha a társasági adó törvény tőke kivonásra, vagy a hibrid instrumentumokra, strukturált ügyeletekre vonatkozóan adóalapmódosítást hajt végre.

Az önkormányzatok 2021-ben és 2022-ben nem emelheték a 2020-ban hatályos helyi vagy települési adómértéket, illetve a meglévő adókedvezményeket, az adómentességeket sem szűkíthették, új helyi adót vagy települési adót pedig nem vezethettek be. A 4 milliárd forint árbevétel vagy mérlegfőösszeg alatti kis- és középvállalkozások számára az iparüzési adó mértéke a 2021 és 2022-ben végződő adóévekre 1%-ban került maximalizálásra, és ezt az 50%-os mérséklést már a 2021. és a 2022. évben fizetendő adóelőlegeikre vonatkozóan is érvényesíthették. 2023-tól egységesítésre került a helyi iparüzési adó esetében az egyszerűsített adóalap-meghatározás módszere, mely a 25 millió forint éves bevételt (az átalányadózást választó kereskedők esetében 120 millió forintot meg nem haladó) adóalanyok számára választható.

2022. júliustól sor került továbbá a cégautóadó adómértékeinek emelésére is, tekintettel arra, hogy az adómérték tételes összegű és 12 éve változatlan volt.

Fogyasztási adók

Az új lakásokra a beruházások ösztönzése és a lakásvásárlás támogatása érdekében – átmeneti intézkedésként – 5%-os áfakulcs vonatkozik. 2024-től 27%-ról 18%-ra csökkent a desszert jellegű sajt készítmények (túró rudi) áfakulcsa, valamint a nyomtatott napilapok (hetenként legalább négyszer megjelenő kiadvány) áfakulcsa 5%-ról 0%-ra csökkent.

Az Európai Unió adóminimumhoz történő közelítés érdekében 2022 júliusától, illetve 2023 januárjától a

dohánygyártmányok jövedéki adómértékei újabb két lépésben emelkedtek.

2024. január 1-től emelkedtek az üzemanyagok adómértékei. Benzin esetében az alacsonyabb adókulcs 152 550 Ft/ezer liter, a magasabb pedig 157 550 Ft/ezer liter. A gázolaj esetében az alacsonyabb adómérték 142 900 Ft/ezer liter, a magasabb pedig 152 900 Ft/ezer liter.

Az alkoholdermékek jövedéki adójába beépült az alkoholos italok népegészségügyi termékadó terhe. Továbbá a népegészségügyi termékadó esetében 2022 júliusától bővült az adóköteles termékek köre, valamint az adómértékek is emelésre kerültek.

A biztosítási adó tekintetében 2,5-szeresére emelkedik a casco, illetve a vagyon- és balesetbiztosítási szolgáltatást nyújtó biztosítók által alkalmazható kedvezményes adómértékek értékhatára, valamint ennek megfelelően az egyes sávhatárok is.

Átmeneti különadók

2022 nyarán a magyar családok és az ország védelme érdekében létrehozásra került a Honvédelmi Alap és a Rezsivédelmi Alap. A szükséges bevételek biztosítása érdekében átmeneti különadók bevezetésére került sor, amelyek alapvetően a piaci folyamatok hatására jelentős terven felüli profitot realizáló ágazatokat terhelik:

- A pénzügyi szervezetek, hitelintézetek magas kamatok mellett realizált extraprofitjára vonatkozóan egy új, a kamat- és díjeredményen alapuló extraprofitadó kerül bevezetésre ideiglenesen a 2022. adóévre, az adóalap a 2021. évi kamat- és díjeredmény összege, 10%-os adókulccsal. A szabályozás módosítását követően a 2023. adóévi adókötelezettség két részből áll. Egyik fele a 2022. évi kamat- és díjeredmény fele 8%-os adókulccsal. A kötelezettség másik fele a 2022. évi korrigált adózás előtti eredmény felének 10 milliárd forintot meg nem haladó része után 13%, az e feletti összegre pedig 30%. 2022-ben és 2023-ban mentesség, kedvezmény nem vehető igénybe. A 2024-es adóalap a 2022. évi korrigált adózás előtti eredmény, az adókulcs 13% az adóalap 20 milliárd forintot meg nem haladó részére, az e fölöttire pedig 30%. 2024-ben az állampapír-állomány növekedéséhez

kötötten kedvezmény érvényesíthető a banki extraprofit-adóból. Az adócsökkentés összege az állampapír állomány értéke növekményének 10%-a, de legfeljebb a banki extraprofit-adó 50%-a. A hitelintézet a 2024. adóévre nem alkalmazhatja a Különadó törvény 4/A. § (20) bekezdése szerinti csökkentést.

- A biztosítók ideiglenes jelleggel 2022-re, 2023-ra és 2024-re biztosítási pótdadó-kötelezettség terheli, azzal, hogy a hatályos szabályhoz képest adókötelessé vált az életbiztosítás díja is. A szektor likviditási helyzetét segítő a 2023. és 2024. évi pótdadót nem egy összegben, hanem két részletben kell megfizetni.

- A távközlési adó esetében szintén a 2022. a 2023. és a 2024. évre sávosan progresszív pótdadó-kötelezettség került meghatározásra, amelynek alapja az iparüzési adóalap-számításnál figyelembe vett, pótdadóköteles szolgáltatásból származó nettó árbevétel. A fizetésre kötelezettek körébe valamennyi hírközlési szolgáltatást nyújtó beletartozik.

- A 2020-ban bevezetett kiskereskedelmi különadó felső sávra vonatkozó adókulcsa 2022. februártól 2,5%-ról 2,7%-ra emelkedett. A kiskereskedelmi tevékenységet terhelő adó átmeneti jelleggel emelkedett. 2022-ben kezdődött adóévre a 2021. évi bevallott adó 80%-át kellett többletadóként megfizetni, a 2023-ban kezdődő adóévre pedig egy új, magasabb adómértékeket tartalmazó adótábla alapján kellett az adót megállapítani. A 2024-re vonatkozó mértéktábla annyiban tér el a 2023. évitől, hogy a legmagasabb adómérték 4,1% helyett 4,5%. A gépjármű-üzemanyag kiskereskedelem esetében ugyanakkor az általános szabályoktól eltérően 2024-től az adómérték 500 millió forint adóalapprézig változatlanul 0%, e felett viszont egységesen 3%.

- A kőolaj-feldolgozásra vonatkozóan egy új, átmeneti különadó került bevezetésre, melynek alapja a kőolaj világpiaci árkülönbözetének és az Oroszországi Föderációból beszerzett nyersolaj hordóban mért havi mennyiségének a szorzata (ha az pozitív). Az adómérték 2022. év elejétől 25% volt, majd augusztus elsejétől 40%-ra, 2022. december 8-tól pedig 95%-ra emelkedett. Az ösztönzők javítása érdekében 2023. április 1-jétől hordónként 7,5 amerikai dollárral csökkenthető a különbözeti összeg, továbbá ugyanezen adóalanyokra vonatkozóan egy új,

árbevétel alapú extraprofitadó került bevezetésre, amelynek alapja a helyi iparüzési adótörvény szerinti 2022. adóévi árbevétel. 2023. évben az adó mértéke 2,8%, 2024. évben pedig 1%.

- Új átmeneti különadó került bevezetésre azon villamos energia termelőkre vonatkozóan is, akik a villamos energia kötelező átvételi rendszerében történő értékesítésből, illetve a prémium típusú támogatás alól 2022 vagy 2023 során kikerülnek, és termelésük meghaladja a 0,5 MW-ot. Az adó alapja a szabadpiaci árban a támogatott áron felül realizált többlet, mértéke 65%. Mentesség illeti meg a termelőt a szilárd biomassza felhasználásával termelt villamos energia tekintetében.

- A kiegyenlítő szabályozási szolgáltatókra vonatkozóan is bevezetésre került egy új, árbevétel alapú extraprofit adó, amelynek mértéke 2022. évben 13%, 2023. és 2024. évben pedig 10%.

- További átmeneti intézkedésként az energiaellátók jövedelemadójának adóalanyi köre átmenetileg kibővítésre került a bioetanol, a keményítő és a napraforgóolaj gyártókkal, illetve az energiaellátók jövedelemadójának mértéke 31%-ról 41%-ra emelkedett.

- A gyógyszergyártók esetében szintén új átmeneti adónem került bevezetésre, a gyógyszergyártói különadó, amelynek az adó alapja az iparüzési adó alapját képező nettó árbevétel, az adó mértéke pedig sávosan progresszív. A 2024-ben bevezetésre került új gyógyszergyártói extraprofitadó esetében a globális minimumadóba történő beszámíthatósága érdekében az extraprofit adó alapja a helyi iparüzési adóalap lett. A gyógyszergyártói különadó 2024-ben csökkenthető a 2024-es beruházási és a kutatás-fejlesztési költségekkel. A csökkentés mértéke nem haladhatja meg a 2024-re fizetendő gyógyszergyártói különadó összegének 50%-át. A gyógyszergyártói különadó kötelezettség csökkenthető a gyógyszergyártói extraprofitadó összegével.

- 2023. évben bevezetésre került a szén-dioxid kvóta adó (CO₂), alanya a kibocsátó. Az adó mértéke 36 EUR/tCO₂-nek megfelelő összeg.

- A reklámadó 2024. év december 31-ig felfüggesztésre került.

- A közművezetékek adója vonatkozásában 2024-től a hírközlési vezetékek, 2025-től az összes közművezeték adókötelezettsége megszűnik.

8. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS INTÉZMÉNYI JELLEMZŐI

8.1. KÖLTSÉGVETÉSI KERETRENDSZER

A költségvetés készítésének keretszabályait az Alaptörvény, a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Gst.), az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Áht.) és az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet tartalmazza.

A veszélyhelyzetre való tekintettel a Kormány több jogi és gazdasági intézkedést hozott. A veszélyhelyzet egyike az Alaptörvényben foglalt különleges jogrendeknek. Veszélyhelyzetben a Kormány a normál jogrendtől eltérő módon – sarkalatos törvényben meghatározott indokolható mértékig – hozhat döntéseket. Az Alaptörvény 36. cikk (6) bekezdésében foglalt mentesítő záradék különleges jogrend idején aktiválódik, amely értelmében az azt kiváltó körülmények okozta következmények enyhítéséhez

szükséges mértékben, vagy a nemzetgazdaság tartós és jelentős visszaesése esetén a nemzetgazdasági egyensúly helyreállításához szükséges mértékben lehet eltérni az adósságcsökkentésre vonatkozó követelménytől. Ehhez hasonlóan a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló törvény is ad felhatalmazást a közpénzügyi szabályoktól való eltérésre.

Veszélyhelyzet esetén a Kormány az Áht. rendelkezéseitől eltérő átmeneti intézkedéseket hozhat, amelyről az Országgyűlés legközelebbi ülésén be kell számolnia. E jogkörében a Kormány a központi költségvetésről szóló törvényben nem szereplő költségvetési kiadásokat teljesíthet és rendkívüli fizetési kötelezettséget írhat elő.

8.2. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS-STATISZTIKAI ADATSZOLGÁLTATÁS FELÉPÍTÉSE

Magyarországon a kormányzati szektorra vonatkozó statisztikákat a Központi Statisztikai Hivatal és a Magyar Nemzeti Bank készíti. A jelenlegi munkamegosztás szerint a KSH a nem-pénzügyi számlákért, az MNB a pénzügyi számlákért felelős. A túlzotthiány-eljárás keretében történő adatszolgáltatásban (EDP Notifikáció) a tárgyévvel megelőző időszakig terjedő tényadatok összeállításában a fenti munkamegosztás érvényesül, míg a tárgyévi várható kormányzati egyenleg és adósság kiszámítása a Pénzügyminisztérium feladata. A KSH, az MNB és a PM képviselőiből álló statisztikai munkabizottság vezetői és szakértői szinten működik. 2015-ben aktualizált együttműködési megállapodás rögzíti az adatáramlás, a munkamegosztás, a módszertani megítélés eljárási kérdéseit. A kormányzati szektor statisztikáinak meghatározó adatforrása az államháztartási információs rendszer, az államháztartás szervezeteinek éves költségvetési beszámolóit és évközi adatszolgáltatásait, amit kiegészít a kormányzathoz sorolandó vállalatok és non-profit szervezetekről történő statisztikai adatgyűjtés, továbbá a kormányzati szektor egészére vonatkozó

bank- és értékpapír-statisztikai adatgyűjtés. A notifikációs jelentést a KSH az Eurostatnak történő kiküldésekor teszi közzé honlapján. Az Eurostattal történő három hetes egyeztetési időszak után – az Eurostat sajtóközleménnyel együtt és azzal egy időben – a KSH publikálja az Eurostat által jóváhagyott EDP Notifikációs táblákat. Közzéteszi továbbá az összeállításához kapcsolódó, a magyar statisztikai hatóságok által folyamatosan aktualizált módszertani leírást. A Pénzügyminisztérium az Országgyűlésnek benyújtott éves költségvetés, illetve zárszámadás indokolásában önálló fejezetben mutatja be a hivatalos államháztartási, illetve a maastrichti egyenleg- és adósságmutató eltérését. A tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló 2011/85/Európai Unió (2011. november 8.) Tanácsi Irányelvben előírt közzétételeknek a Pénzügyminisztérium teljes körűen eleget tesz.

9. TÁBLÁZATOK

1a. táblázat

Makrogazdasági kilátások

	ESA- kód	2023 Mrd Ft	2023	2024	2025	2026	2027	2028
			változás %-ban					
1. GDP (előző évi áron)	B1g	65 353,1	-0,9	2,5	4,1	4,1	4,0	4,0
2. GDP folyó áron	B1g	74 992,0	13,7	8,3	8,9	7,5	7,1	7,1
A növekedés összetevői (előző évi áron)								
3. Háztartások fogyasztási kiadása	P.3	30 772,1	-2,2	2,7	4,8	4,2	4,0	4,0
4. Közösségi fogyasztási kiadás	P.3	13 770,8	1,2	0,2	0,3	0,5	0,5	0,3
5. Bruttó állóeszköz-felhalmozás	P.51	17 022,2	-7,4	2,9	5,7	4,5	4,0	3,9
6. Készletváltozás (a GDP %-ában)	P.52+ P.53	2 056,4	-3,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Termékek és szolgáltatások exportja	P.6	60 191,0	0,9	0,3	6,0	6,7	5,9	5,4
8. Termékek és szolgáltatások importja	P.7	59 889,6	-4,3	0,1	5,9	6,0	5,2	4,6
Hozzájárulás a GDP növekedéséhez (előző évi áron)								
9. Belföldi végső felhasználás		62 995,3	-2,8	2,1	3,9	3,3	3,1	3,0
10. Készletváltozás	P.52+ P.53	2 056,4	-3,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
11. Termékek és szolgáltatások külkereskedelmi egyenlege	B.11	301,4	4,9	0,2	0,3	0,8	0,9	0,9

1b. táblázat

Árindexek alakulása

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
változás %-ban						
1. GDP implicit árindexe	14,7	5,7	4,5	3,2	3,0	3,0
2. Háztartások fogyasztási kiadásának implicit árindexe	15,6	4,2	3,6	3,0	3,0	3,0
3. Harmonizált fogyasztói árindex (HICP)	17,0	4,2	3,6	3,0	3,0	3,0
4. Közösségi fogyasztási kiadás implicit árindexe	9,1	12,5	6,5	2,9	2,9	2,9
5. Állóeszköz-felhalmozás implicit árindexe	16,1	6,3	5,0	4,3	4,0	3,5
6. Export implicit árindexe (árúk és szolgáltatások)	1,2	1,1	2,8	4,1	3,0	3,0
7. Import implicit árindexe (árúk és szolgáltatások)	-4,7	1,7	2,3	3,8	2,7	3,0

1c. táblázat

Munkaerőpiac alakulása

	ESA-kód	2023 szint	2023	2024	2025	2026	2027	2028
			változás %-ban					
1. Foglalkoztatottak száma (ezer fő) (15-74) ¹		4 724,3	0,6	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
2. Munkanélküliségi ráta (%) (15-74)		-	4,1	3,9	3,6	3,4	3,3	3,1
3. Munkatermelékenység, foglalkoztatottra		-	-1,5	2,4	4,0	4,1	4,0	4,0
4. Munkavállalói jövedelem (Mrd Ft)	D.1	29 520,4	14,6	10,7	7,6	7,0	6,5	6,4
5. Munkavállalói jövedelem, egy alkalmazottra (m Ft)		6,7	14,0	7,2	7,6	7,1	6,6	6,6

¹ Munkaerő-felmérés statisztika szerinti foglalkoztatottság.

1d. táblázat

Finanszírozási pozíciók

	ESA-kód	2023	2024	2025	2026	2027	2028
		a GDP %-ában					
1. Nettó külső finanszírozási képesség (+) /igény (-)	B9.	1,2	1,7	2,3	2,7	2,8	3,0
ebből:							
- Áruk és szolgáltatások egyenlege		5,1	4,6	4,9	5,8	6,2	6,5
- Elsődleges jövedelmek és transferek egyenlege		-3,6	-3,7	-3,4	-3,7	-3,9	-4,0
- Tőkemérleg egyenlege		1,0	2,0	1,9	1,6	1,5	1,4
2. Magánszektor nettó finanszírozási képessége (+)/ igénye (-) statisztikai eltéréssel együtt	B9.	7,9	6,2	6,0	5,6	5,2	4,9
3. Kormányzati szektor nettó finanszírozási képessége (+)/ igénye (-)	B9.	-6,7	-4,5	-3,7	-2,9	-2,4	-1,9

2a. táblázat

Az államháztartás összefoglaló adatai

	ESA- kód	2023 Mrd Ft	2023	2024	2025	2026	2027	2028
			a GDP %-ában					
Nettó hitelnyújtás (EDP B.9.)								
1. Kormányzati szektor	S.13.	-5 018,5	-6,7	-4,5	-3,7	-2,9	-2,4	-1,9
2. Központi kormányzat	S.1311.	-4 950,9	-6,6	-4,5	-4,1	-3,1	-2,5	-2,0
3. Tartományi kormányzat	S.1312.	-	-	-	-	-	-	-
4. Helyi önkormányzatok	S.1313.	-172,5	-0,2	-0,2	0,2	0,1	0,0	0,0
5. TB alapok	S.1314.	104,9	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Kormányzati szektor (S.13)								
6. Bevételek összesen	TR	31 813,6	42,4	43,0	40,5	39,2	38,5	38,2
7. Kiadások összesen	TE	36 832,0	49,1	47,5	44,2	42,1	40,9	40,1
8. Egyenleg	B.9.	-5 018,5	-6,7	-4,5	-3,7	-2,9	-2,4	-1,9
9. Kamatkidadások	D.41.	3 531,0	4,7	4,9	3,8	3,4	3,2	2,9
10. Elsődleges egyenleg		-1 487,5	-2,0	0,4	0,0	0,5	0,8	1,0
11. Egyszeri és egyéb átmeneti jellegű tételek ¹		80,4	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Bevételek összetevői								
12. Adóbevételek (12=12a+12b+12c)		18 721,7	25,0	25,3	23,5	23,2	23,0	22,8
12a. Termelési és importadók	D.2.	13 106,7	17,5	17,7	16,2	15,9	15,7	15,6
12b. Jövedelem és vagyonadók	D.5.	5 595,8	7,5	7,6	7,4	7,3	7,3	7,2
12c. Tőkejövedelem adó	D.91.	19,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
13. Társadalombiztosítási hozzájárulások	D.61.	7 482,3	10,0	10,5	10,2	10,1	10,0	10,0
14. Tulajdonosi jövedelem	D.4.	1 510,5	2,0	1,0	0,6	0,6	0,5	0,5
15. Egyéb		4 099,0	5,5	6,2	6,1	5,3	5,0	4,9
16=6. Bevételek összesen	TR	31 813,6	42,4	43,0	40,5	39,2	38,5	38,2
Adóteher ² (D.2.+D.5.+D.61.+D.91.-D995.)		26 372,4	35,2	36,0	34,0	33,5	33,2	33,0
Kiadások összetevői								
17. Munkavállalói jövedelem + folyó termelő felhasználás	D.1+P.2	13 369,2	17,8	17,8	17,3	16,7	16,5	16,3
17.a. Munkavállalói jövedelem	D.1	7 272,0	9,7	9,9	9,8	9,5	9,5	9,4
17.b. Folyó termelőfelhasználás	P.2	6 097,2	8,1	7,9	7,6	7,2	7,0	6,9
18. Társadalmi juttatások (18=18a+18b)		9 133,5	12,2	12,2	11,8	11,5	11,1	10,8
ebből: Munkanélküli ellátások ³		146,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
18.a. Piaci termelők útján nyújtott természetbeni társadalmi juttatások	D6311, D63121, D63131	1 000,4	1,3	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2
18.b. Pénzbeli társadalmi juttatások	D.62	8 133,1	10,8	10,8	10,5	10,2	9,9	9,6
19.=9. Kamatkidadások	ESA D.41	3 531,0	4,7	4,9	3,8	3,4	3,2	2,9
20. Támogatások	D.3	2 042,8	2,7	2,0	1,7	1,6	1,4	1,3
21. Bruttó állóeszköz-felhalmozás	P.51	3 801,1	5,1	4,5	4,0	3,9	3,8	3,8
22. Tőkefinanszírozás kiadás	D.9	1 399,8	1,9	2,0	2,0	1,9	1,9	1,7
23. Egyéb kiadások		3 554,7	4,7	4,0	3,6	3,2	3,1	3,1
24.=7. Kiadások összesen	TE	36 832,0	49,1	47,5	44,2	42,1	40,9	40,1

Megjegyzés: a kerekítések miatt a részletek nem feltétlenül adják ki az összesített mértékeket

¹: A konvergencia program a strukturális egyenleg becsléséhez egyszeri tétellel nem számol. Az „A” táblázat ismerteti a diszkrecionális intézkedéseket.

²: az Európai Uniót megillető bevételekkel együtt

³: a Nemzeti Foglalkoztatási Alap pénzbeli ellátásai és egyes képzési támogatások

2b. táblázat

Intézkedések nélkül számolt előrejelzések

	2023	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	Mrd Ft	a GDP %-ában					
1. Összes bevétel intézkedések nélkül	31 813,6	42,4	43,0	40,5	39,2	38,5	38,2

A táblázat a 2024. április 28-ig meghozott intézkedések alapján készült bevételi előrejelzéseket tartalmazza.

2c. táblázat

A kiadási aggregátumban nem szereplő tételek

	2023	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	Mrd Ft	a GDP %-ában					
1. Európai Unió programokra fordított kiadások, amelyeket teljesen ellentéteznek az Európai Unió alapokból származó bevételek	562,9	0,8	1,6	1,8	1,9	1,7	1,6
1a. ebből Európai Unió alapokból származó bevételekkel teljesen fedezett beruházások	484,7	0,6	0,9	1,3	1,3	1,2	1,1
2. Munkanélküliséggel kapcsolatos kiadások a ciklus alakulásával magyarázható része	-	-	-	-	-	-	-
3. Diszkracionális bevételi intézkedések hatásai	-	-	-	-	-	-	-
4. Törvény által elrendelt bevételnövelő tételek	-	-	-	-	-	-	-

3. táblázat

Az államadósság alakulása

	ESA-kód	2023	2024	2025	2026	2027	2028
		a GDP %-ában					
1. Bruttó adósságráta		73,5	73,2	72,1	68,8	66,0	62,8
2. Adósságráta változása		-0,5	-0,3	-1,1	-3,3	-2,7	-3,3
Hozzájárulás az adósságállomány változásához							
3. Elsődleges egyenleg		-2,0	0,4	0,0	0,5	0,8	1,0
4. Kamatkiadás	D.41	4,7	4,9	3,8	3,4	3,2	2,9
5. Az adósságra ható egyéb tényezők		1,7	0,7	1,2	-1,1	-0,6	-0,8
Az adósságállomány implicit kamatlába (%)		6,8	6,9	5,4	5,0	4,9	4,7

4. táblázat

Ciklikus folyamatok

	ESA-kód	2023	2024	2025	2026	2027	2028
		a GDP %-ában					
1. GDP előző évi áron (éves növekedési ütem)		-0,9	2,5	4,1	4,1	4,0	4,0
2. Kormányzati szektor egyenlege	B.9	-6,7	-4,5	-3,7	-2,9	-2,4	-1,9
3. Kamatkiadások	D.41	4,7	4,9	3,8	3,4	3,2	2,9
4. Egyszeri és egyéb átmeneti jellegű tételek		0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Potenciális GDP (éves növekedési ütem)		2,2	2,4	3,2	3,4	3,6	3,8
összetevők: - munkatényező		0,1	0,3	0,2	0,1	0,1	0,2
- tőketényező		0,2	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8
- teljes tényező termelékenység (TFP)		1,8	1,3	2,2	2,6	2,8	2,8
6. Kibocsátási rés		-2,1	-2,0	-1,1	-0,5	-0,1	0,0
7. Kormányzati szektor egyenlegének ciklikus komponense		-0,9	-0,9	-0,5	-0,2	-0,1	0,0
8. Ciklikusan igazított egyenleg (2-7)		-5,8	-3,6	-3,2	-2,7	-2,3	-1,9
9. Ciklikusan igazított elsődleges egyenleg (8+3)		-1,1	1,3	0,6	0,7	0,9	1,0
10. Strukturális egyenleg (8-4)		-6,1	-3,9	-3,2	-2,7	-2,3	-1,9

Megjegyzés: a kerekítések miatt a részletek nem feltétlenül adják ki az összesített mértékeket.

5. táblázat

Eltérés az előző konvergencia programhoz képest

	ESA-kód	2023	2024	2025	2026	2027	2028
GDP növekedése (%)							
1. 2023. évi konvergencia program		1,5	4,0	4,3	4,5	4,2	-
2. 2024. évi konvergencia program		-0,9	2,5	4,1	4,1	4,0	4,0
3. Különbség		-2,4	-1,5	-0,2	-0,4	-0,2	-
Kormányzati szektor egyenlege (a GDP %-ában)							
1. 2023. évi konvergencia program	EDP B.9	-3,9	-2,9	-1,9	-1,4	-0,9	-
2. 2024. évi konvergencia program	B.9	-6,7	-4,5	-3,7	-2,9	-2,4	-1,9
3. Különbség		-2,8	-1,6	-1,8	-1,5	-1,5	-
Bruttó államadósság (a GDP %-ában)							
1. 2023. évi konvergencia program		69,7	66,7	63,9	59,8	56,3	-
2. 2024. évi konvergencia program		73,5	73,2	72,1	68,8	66,0	62,8
3. Különbség		3,8	6,5	8,2	8,9	9,7	-

6. táblázat

Hosszú távú fenntarthatóság¹

	2022	2030	2040	2050	2060	2070
	a GDP %-ában					
Állami nyugdíjkiadások	7,7	7,7	9,0	10,7	11,5	12,0
Öregségi jellegű és korhatár alatti öregségi nyugdíjak	6,3	6,4	8,0	9,7	10,5	11,1
Egyéb nyugdíjak (korhatár alatti rokkantsági, hozzátartozói)	1,4	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0
Egészségügyi, tartós ápolási és oktatási kiadások	8,3	8,3	8,6	9,0	9,3	9,2
Egészségügyi kiadások	4,3	4,4	4,5	4,7	4,8	4,7
Tartós ápolási kiadások	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9
Oktatási kiadások	3,5	3,3	3,4	3,5	3,6	3,6
Nyugdíjbiztosítási járulékbekvételek	6,8	6,9	6,9	6,8	6,8	6,8
Feltételezések						
Munkatermelékenység növekedése	2,6	2,5	2,3	2,1	1,7	1,2
GDP volumen növekedése	3,4	2,1	1,6	1,7	1,4	1,1
Aktivitási ráta, férfiak (20-64)	88,4	88,7	88,4	88,9	89,1	89,0
Aktivitási ráta, nők (20-64)	78,1	81,1	82,1	83,9	84,2	84,1
Aktivitási ráta, összesen (20-64)	83,2	84,9	85,3	86,5	86,7	86,6
Munkanélküliségi ráta (20-64)	3,5	3,1	3,5	3,5	3,5	3,5
A 65 éves és idősebb népesség aránya (%)	19,9	23,8	25,8	24,6	22,7	23,1

¹A Gazdaságpolitikai Bizottság (EPC) által 2021 januárjában jóváhagyott, a 2021. évi idősödésről szóló jelentéshez készült költségvetési és makrogazdasági előrejelzések alapján.

7. táblázat

Feltételezések a külső gazdasági környezetre

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Magyarország: rövid lejáratú hozam (éves átlag,%)	10,8	5,7	5,2	4,4	3,4	2,6
Magyarország: hosszú lejáratú hozam (éves átlag,%)	7,4	6,1	5,9	5,4	4,8	4,6
Forint/euró árfolyam	382,0	390,0	391,0	391,0	391,0	391,0
Világ gazdaság (kivéve Európai Unió) GDP növekedési üteme	3,8	3,6	3,5	3,4	3,4	3,4
Európai Unió -27 GDP növekedési üteme	0,5	0,9	1,7	1,3	1,2	1,1
Magyarország exportpiacainak növekedési üteme	-1,6	2,4	3,6	3,4	3,3	3,3
Világ import (kivéve Európai Unió) növekedési üteme	0,2	3,2	3,3	3,4	3,4	3,4
Olajárak (Brent – USD / hordó)	82,5	82,3	78,8	74,9	72,4	70,4

8.a. táblázat

Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) támogatás a GDP százalékában

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bevételek az előrejelzésekben foglaltak szerint	0,00	0,23	0,32	0,77	0,88	0,56
Folyó kiadások	0,00	0,02	0,00	0,05	0,06	0,05
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	0,00	0,21	0,32	0,71	0,82	0,51
Kiadások az előrejelzésekben foglaltak szerint	0,00	0,23	0,32	0,77	0,88	0,56

8.b. táblázat

Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) hitel a GDP százalékában

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Hitelkihelyezés	0,00	0,00	0,00	0,37	0,40	0,34
Folyó kiadások	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	0,00	0,00	0,00	0,37	0,40	0,34
Hitel-visszafizetés	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

